

Sammendrag

Kvensk ble anerkjent som et eget språk i 2005, men hadde allerede i flere hundre år vært snakket på Nordkalotten og de områdene vi i dag kaller Troms og Finnmark. Denne oppgaven tar for seg ulike konsekvenser av språkkontakt på Nordkalotten og hvordan disse påvirker språkbrukernes kodevalg. Målet er å bidra til forskning på språkkontakt, ved å se på både sociolingvistiske teorier og formelle teorier og hvordan disse kan forklare ulike tendenser i det kvenske språket i Bugøynes. Først tar jeg for meg historien til den finske migrasjonen fra Finland, gjennom Nord-Sverige, og for noen helt opp til Nord-Norge. Videre legger jeg frem både formelle og sociolingvistiske teorier om språkkontakt og ser på hvordan disse kan forklare språkkontaktfenomener som oppstår i kvenske språksamfunn. Jeg går igjennom min egen metode for å finne avgrense informanter og kategorisere ord fra talespråkskorpuset Ruija-korpiuset. I korpusutvalget mitt fant jeg 189 enkeltytringer av verb og 727 enkeltytringer av substantiv, som har lagt grunnlaget for forskningen min. Jeg ser på forskjellene mellom substantiv og verb, og mellom kulturelle lån og kjernelån. Videre ser jeg på hvordan kvensk har utviklet seg som et finsk-ugrisk språk isolert fra finsk, men i nær kontakt med norsk. Puristiske strømninger i språkbevegelsen i Finland nådde ikke opp til kvensk, og følgelig har kvensk og finsk utviklet seg i noe ulike retninger. For eksempel har endingen -eerata for svenske lånord som slutter på -era blitt bevart i kvensk, mens den omtrent er blitt arkaisk i finsk i Finland. Jeg ser også på det godt bevarte lånordet 'freistata' fra norrønt, som er et ord som brukes i kvensk, men omtrent ikke i norsk lenger. Kvensk er altså både påvirket av isolasjonen fra nabospråket finsk og av den nære kontakten med norsk. Jeg vier også en del av oppgaven min til å se på i hvilken grad flagging skjer i korrelasjon med uintegreerte lånord. Ved å sammenligne flere studier ser jeg på hva som kan ha en innvirkning på informantenes språkbruk. Tre av studiene viste korrelasjon, mens to av dem ikke gjorde det. Forskjellen på disse var at dataene i de to som ikke viste flagging ved uintegreerte lånord var inngruppesamtaler, mens de andre var gjort i intervjuer med formelle språkforskere som intervjuere. Jeg ser også på forskjellen på mine og Lane (1999; 2006) sine data fra Bugøynes og finner at hennes samtaler bærer mer preg av kodeveksling enn mine. Ettersom Lane er inngrupped medlem, men intervjueren i Ruija-korpuset ikke er det, konkluderer jeg med at ikke bare er kodeveksling et inngruppefenomen i Bugøynes, men det å flagge uintegreerte lånord er et utgruppefenomen.

Forord

Hvordan skal man starte et forord man har tenkt på i flere år? For det har jeg. Siden jeg stod på immatrikuleringen i 2012 og tenkte at 2017 var en evighet til. Og det var det på en måte. Nå står jeg her, ved den såkalte veis ende, og kan skue tilbake. Interessen for det kvenske fikk i mitt første sosiolingvistikk-fag, der den eminente Brit Mæhlum lot oss lage vår egen pensumliste. Jeg fant en komparativ studie av kvensk i Bugøynes og finsk i Lappe i Canada, og siden da var jeg solgt.

Arbeidet med denne masteren har vært et utrolig spennende arbeid. Jeg har fått skrive om et tema som jeg bryr meg om både faglig, politisk og personlig. Det har vært lange dager og sene kvelder, men nå er jeg endelig i mål, og håper du, kjære leser, liker boken du sitter med i hånden.

Men la oss ikke vente lenger, her kommer takkelista!

Kjære NTNU: Takk for døgnåpen campus – det har uten tvil reddet min akademiske karriere. (Og takk også for et solid studieprogram som har gjort meg til en pedagogisk språkviter)

Takk til familien min, for både økonomisk og moralsk støtte – uten dere hadde ikke dette gått.

Takk til Pøpelgjengen, med Astrid og Marie, for 5 fine år i samme båt, til Kari som har kjempet seg gjennom lange dager og sene kvelder med meg på Dragvoll, og til Turi Marte som har vært både en ressurs og en venn gjennom de siste årene på masterstudiet.

Takk til Studentersamfundet i Trondhjem¹ for å ha gjort meg til student og ikke bare til studerende². Her har jeg fått både være og finne meg selv, jeg har fått venner og minner for livet, og jeg kommer alltid til å lengte hjem til det Runde Røde.

Takk til veileder Kristin Melum Eide, som er et akademisk forbilde jeg har sett opp til siden min første syntaksforelesning i 2012. En allsidig kvinne som ikke bare har vært veileder, men som jeg også har hatt gleden av å møte i finalen av NM i Revy. Takk for konstruktive, faglige, og gode tilbakemeldinger, raske svar på mail og for at du minner meg på at master ikke er alt her i verden og at dette går bra.

¹ Og spesielt Daglighallen og Studentersamfundets Interne Teater

² Som den første formannen av Studentersamfundet, Edgar B. Shieldrop, lovet studentene i 1911:

«Høiskolen vil gjøre dere til studerende, vi, Samfundet, vil gjøre dere til studenter. Den er blind som ikke øiner kløften mellom disse to ords betydning. Den som blott er det første uten å være det annet, han blir ingen mann, intet helt menneske - han kan i høiden drive det til professor» (Brochmann, 1935: 26)

Takk også til biveileder Pia Lane som har kommet med uvurderlige tilbakemeldinger, tips og oppmuntringer fra Oslo. Siden jeg, nesten tilfeldig, kom over doktorgradsavhandlingen din i 2013, har jeg vært fascinert av kvensk og Bugøynes – og her sitter jeg, 4 år etter, med en mastergrad om lånordene i denne flerspråklige lille bygda i nord.

Til min kjære Margrete: Tusen takk for tålmodighet når jeg har vært urimelig, for at du er så raus, for at du både kan heie meg opp i skyene og få meg ned på jorda igjen – avhengig av hva jeg trenger. Du er min favoritt! Takk for at du vil være både i og på lag³ med meg ♥

Kiitos, isä og mamma, for den uvurdelige tospråklige oppveksten, jonka olen saanut teiltä! Ilman sitä, hadde ikke dette vært mahdollista.

Endelig er masteren ferdig, og jeg er veldig snart lektor Leskinen.

Takk for meg.

³ «Go team, go team!»

Forkortelser brukt i oppgaven

1.SG	1.person, entall
2.SG	2.person, entall
3.SG	3.person, entall
1.PL	1.person, flertall
2.PL	2.person, flertall
3.PL	3.person, flertall
INF	Infinitiv
PERF	Perfektum
IMPF	Imperfektum
NOM	Nominativ
PART	Partiti

Innhold

ABSTRACT

SAMMENDRAG

FORORD I

FORKORTELSER BRUKT I OPPGAVEN III

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN 1

1.1 Kvener til Norge 2

1.1.1 Om finsk bosetting i nord 2

1.1.2 Næringsveier..... 3

1.1.3 Migrasjon til norske områder 4

1.2 Fornorskningsspolitikk 5

1.3 Revitalisering av kvensk..... 5

1.4 Begrepet 'kven' – bakgrunn og definisjon..... 6

1.5 Hvem er 'kvener'? 7

1.6 Bugøynes – historie og sosiolingvistisk situasjon 8

2 TEORI 11

2.1 Språkkontakt og låning 11

2.2 To generaliseringer om leksikalsk låning 12

2.2.1 Énveislåning 12

2.2.2 Kulturelle lån og kjernelån..... 13

2.3 Integrering av lånord fra donorspråk til mottakerspråk 15

2.4 Kodeveksling vs. låning..... 15

2.4.1 Kodemiksing – avvist som forstyrrelser 17

2.5 Sosiale grunner til kodemiksing 17

2.5.1 Hvordan den sosiale konteksten påvirker språkvalg 17

2.5.2 Nøling, kontrollfenomener og flagging..... 19

2.6 Begreper til videre bruk..... Feil! Bokmerke er ikke definert.

3 METODE OG EMPIRI 21

3.1 Terminologi..... 21

3.2 Valg av metode: Korpus..... 21

3.2.1 Ruija-korpuset..... 22

3.2.2 Tilgang til og utfordringer med korpuset 23

3.3 Empiri 24

3.3.1 Mitt utvalg av kvenskspråklige intervjuer fra Ruija-korpuset 24

3.3.2 Kontroll av data 25

3.3.3 Kategorisering av norske lånord 26

4 ANALYSE OG DISKUSJON 29

4.1 Språkmodus og stil 29

4.2 Kulturelle lån vs. kjernelån i korpuset 32

4.2.1 Fordeling av kulturelle lån og kjernelån 32

4.2.2 Kjernelån..... 33

4.2.3 Kulturelle lån..... 35

4.3 Kvensk og finsk..... 35

4.3.1 Leksikalske forskjeller 35

4.3.2 -eerata – et godt bevart suffiks 36

4.3.3	Freista – et godt bevart lån:	36
4.4	Morfologisk integrering av norske lån i en kvensk kontekst	40
4.4.1	Kodeveksling som inngruppefenomen	40
4.5	Nøling og kontrollfenomener	41
4.5.1	Ulike studier på nøling og kontrollfenomener	42
4.5.2	Metalingvistiske kommentarer som flagging	45
5	OPPSUMMERING, KONKLUSJON OG VIDERE FORSKNING	47
6	LITTERATURLISTE.....	50
VEDLEGG 1: KATEGORISERING AV VERB I KULTURELLE LÅN OG KJERNELÅN		
VEDLEGG 2: INFORMANTER OG ANTALL ORD		
VEDLEGG 3: KONTRAKT FOR RUIJA-KORPUSET		
VEDLEGG 4: RELEVANS FOR LEKTORYRKET		

1 Innledning og bakgrunn

Kvensk ble anerkjent som et eget språk i 2005, men om man bruker Niemis (2002: 25-26) definisjon på kven, «folk med finsk kulturell bakgrunn som har flyttet til Nord-Norge», så har det levd kvener på Nordkalotten i flere hundre år. Kvensk er et finsk-ugrisk språk som snakkes i Nord-Norge (Lane, 2015: 10) og kan sies å være et produkt av språkkontakt. Denne språkkontakten har oppstått i kjølvannet av at finner har migrert nordover i flere århundrer og endt opp i Nord-Norge. I denne oppgaven vil jeg se på ulike utfall av språkkontakten som har oppstått når finskspråklige migranter har slått seg ned i Norge. Målet er å kunne relatere funnene mine til både sosiolingvistiske og formelle teorier om språkkontakt, med en hovedvekt på det første. At jeg beveger meg innenfor to lingvistiske retninger, er et bevisst valg for å få et bredere perspektiv på språkkontakt enn dersom jeg hadde fordypet meg i den ene. Dette betyr på at jeg er nødt til å begrense meg noe når jeg skal fordype meg i teoriene, men jeg mener jeg kan få et bedre bilde av språkkontaktsituasjonen når jeg ser på språkkontakt fra forskjellige vinkler.

I oppgaven skal jeg se på hvordan kvensk har utviklet seg som et finsk-ugrisk språk i et miljø som på den ene siden er relativt isolert, men som på den andre siden er svært påvirket av andre språk. Jeg skal både se på hvordan språket har bevart trekk fra eldre finsk som har forsvunnet i moderne finsk i Finland, og på hvordan nye ord har utviklet seg på en annen måte i kvensk enn i finsk. I tillegg skal jeg se på hvordan sosiale kontekster påvirker språkvalgene til tospråklige bugøynesværingar.

Fra et personlig ståsted har jeg valgt å studere språkkontakt mellom kvensk og norsk fordi jeg syns det er svært viktig å forske på minoritetsspråk, og tror det kan gi oss svar på både hvordan språk fungerer og hvordan mennesker fungerer i kontakt med andre kulturer. Men jeg er også interessert i kvensk fordi jeg er halvt finsk og har snakket både finsk og norsk hele livet. At jeg er tospråklig morsmålsbruker av norsk og finsk gjør det ikke bare spennende å forske på kvensk, det har faktisk vært helt nødvendig for å kunne studere selve språket og ikke bare rammene rundt.

Jeg har valgt å gjøre en korpusstudie der jeg ser på hvordan kvenske språkbrukere i Bugøynes integrerer norske lånord i en ellers kvensk språksituasjon. Først vil jeg kort gjøre rede for grunnene til finsk migrasjon fra 1500-tallet og frem til starten av 1900-tallet. Jeg tar også for meg fornorskningspolitikken fra 1850-tallet, diskusjonen rundt begrepet 'kven', og hvordan det kvenske språket har fått en revitalisering siden 1980-tallet. I kapittel 2 legger jeg frem teorier om språkkontakt, kodeveksling, låning og kodemiksing. Jeg ser også på flere teorier om

hvordan språkbrukere endrer stil ut ifra hvem de snakker med. I kapittel 3 gjør jeg rede for metodene jeg har brukt i arbeidet mitt med «Ruija-korpuset» og legger også frem mitt utvalg av informanter fra korpuset i empirikapitlet (3.3). I neste kapittel analyserer og diskuterer jeg funnene mine i lys av teoriene jeg la frem i kapittel 3. Til slutt, i kapittel 5, oppsummerer jeg arbeidet mitt og forsøker å komme med noen konkluderende bemerkninger rundt ulike språklige trekk og tendenser i språkkontaktsamfunn.

1.1 Kvener til Norge

Einar Niemi holdt i 1977 et foredrag om årsaksforholdene rundt den finske koloniseringen av Nordkalotten, under et seminar om Nordkalottens historie. Foredraget ble året etter utgitt i tidsskriftet Ottar (Niemi, 1978: 49-70), og det er på bakgrunn av dette foredraget jeg kort legger frem hvordan den finske koloniseringen av Nord-Finland gikk for seg, hva de levde av og noen grunner til at de migrerte til Nord-Norge. I tillegg henter jeg opplysninger fra blant annet Hyltenstam og Milani (2003) og Mellem (2016), i hennes noe mere populærvitenskapelige litteratur om den kvenske historien.⁴

Allerede i den første skriftlige kilden funnet om nordmenn, reiseskildringen Ottars beretning fra 800-tallet, er begrepet *kven*, eller Cwenas (Hyltenstam & Milani, 2003: 4), brukt om noen av innbyggerne i Nord-Norge (Niemi, 1995: 13). Også i Egils saga, som beskriver hendelser fra 900-tallet, imidlertid nedskrevet i cirka 1230, brukes begrepet kvener, og flere arkeologiske funn fra områdene som nevnes bygger opp under de skriftlige kildene (Hyltenstam & Milani, 2003: 4). Utover 1700-tallet kom det stadig nye innflyttere fra Finland, og kvenene var ifølge Niemi (2002: 25) en etterspurt, og billig, arbeidskraft i Nord-Norge, både når det gjaldt gruvedrift og ishavsfiske. Det var likevel først på 1800-tallet at den største migrasjonsbølgen kom, grunnet flere år med dårlige avlinger, politisk uro og befolkningspress i Finland, samt gode økonomiske forutsetninger i Nord-Norge (Niemi, 1977: 163).

1.1.1 Om finsk bosetting i nord

I følge Niemi (1978) kan vi anta at finner som opprinnelig kom fra områdene rundt Tampere (Tammerfors på svensk), sør i Finland, trengte seg inn i samiske områder rundt Bottenviken så tidlig som på 1000-tallet. Utover 1300-tallet fikk den svenske kronen kontroll over kyststripen mellom Oulu (Uleåborg på svensk) og Kemi, og sikret kolonisering av områdene rundt Bottenviken, selv om det ikke var snakk om store bosettinger. Ifølge et skattemanntall fra 1413,

⁴ Nesten alle opplysningene i kapitlene 1.1.1-1.1.3 er hentet fra Niemi (1978: 49-70), og har derfor ikke en like utførlig referansehenvisning som resten av avhandlingen. De steder som ikke er hentet fra Niemi (1978) er nøye referert.

var det om lag 600 mennesker som bodde i Nordösterbotten på denne tiden (Julku, 1975 i (Niemi, 1977: 51)).

Mellom 1413 og 1548 økte imidlertid befolkningen i Nord-Finland til mer enn det tidobbelte, og særlig rundt Tornedalen⁵ fortsatte befolkningsøkningen frem til 1590-tallet. Videre utover 1600-tallet fortsatte den finske tilflyttingen til nord-områdene i noe mindre omfang. Det var imidlertid først da at finnene for alvor tok seg inn i lappmarkene og bosatte seg på samiske områder – og dermed presset samene lenger nord.

1.1.2 Næringsveier

En viktig årsak til at finnene flyttet lenger nord, var at de livnærte seg av *svedjebruk*. Dette innebærer at man rydder store stykker skog, brenner ned det som står igjen av trær og sår i asken (Holm, 2013: 162). Jorden som dyrkes etter nedbrenningen er mineralrik og god, men det tar mange år før den kan brukes igjen når den er brukt et par ganger. Når så befolkningen sør i Finland vokste raskt, var det umulig for alle å livnære seg på samme område. Svedjebruk krever en nomadisk tilværelse om man ikke har veldig store landområder, og de yngre generasjonene ble dermed tvunget til å flytte lenger nord. Dette førte til at «svedjarfolket» (Niemi, 1978: 56) presset samene lenger nord for å kunne svi ned skogene. Når de så hadde gjort nytte av jorden så lenge de kunne, flyttet de lenger nord, ettersom det kunne ta opptil 20 år før jorden kunne brukes igjen. Da kom ofte andre bosettere som bygde opp faste bosettinger og satset på permanent kultivering av jorden. Dermed kunne ikke «svedjarfolket» returnere, men måtte fortsette nordover. Svedjebruk av jord var lite arbeidskrevende og krevde få folk, mens permanente bosettinger var tungt arbeid som på sin side ga stor avkastning (Niemi, 1978).

Etter den store nordiske krigen (1700-1721) opplevde Finland igjen en sterk befolkningsvekst – inntil dobbelt så stor som de andre nordiske landene (Niemi, 1978). I områder der befolkningen vokste raskt, og en ikke hadde mulighet til å ekspandere svedjebrukene, utviklet heller permanente jordbruk seg. I tillegg spilte staten en aktiv rolle i den nord-finske ekspansjonen. Gjennom 1500-, 1600- og 1700-tallet fikk finner som flyttet nordover, ulike fordeler av den finske staten. I tillegg til jordbruket som hovednæring i Nord-Finland, fantes det en god del binæringar som tjærebrenning, skipsbygging, sjøfart, jernindustri, fiske og fangst.

⁵ Tornedalen er området som nå ligger på grensen mellom Sverige og Finland.

1.1.3 Migrasjon til norske områder

Selv om det hadde vært noen finskspråklige bosettinger i Nord-Norge allerede i middelalderen, ser man på 1700- og 1800-tallet som de klart mest sentrale århundrene for finsk migrasjon. Niemi (1978) mener «den dypeste forklaringen» på at folk flyttet fra Nord-Finland til Nord-Norge er den demografiske utviklingen i Finland, og ikke nødvendigvis bare enkeltfaktorer som uår eller kriger.

Som nevnt flyttet finner fra sør til nord som en naturlig konsekvens av befolkningsvekst og den arealkrevende jordbruksmetoden svedjebruk. I tillegg var de frodige elvene rundt Bottenviken i Nord-Finland fulle av laks, noe som var svært attraktivt. Disse elvene, og dalene de renner gjennom, ble ifølge Niemi (1978) en naturlig migrasjonsrute for folk som bodde i Nord-Finland. Når så befolkningen stadig vokste, men det ble mindre jord å ta av, var det naturlig å fortsette flyttingen mot ishavet. Reidun Mellem skriver i sin bok *Kvenfolkets 500 år ved Ishavskysten* at «i Nord-Norge fantes fleire gode utvegar for folk som ville arbeide: fortjeneste i fiske eller fangst, gode jobbmuligheter i gruvene, ledig areal for jordbruk». I 1826 ble også Kåfjord Kopperverk opprettet, som ble en attraktiv arbeidsplass for finske immigranter. Mellem (2016: 14) viser til at briten John Rice Crowe i 1843 omtalte de kvenske arbeiderne ved verket som overlegent bedre enn de norske:

Det er en uimotsigelig Kjendsgjærning, at intet Foretagende, kan drives i Finnmarken med noget Held uden ved Hjælp af Qvenerne, det være sig Bjergværksdrift, Spidbergfangst eller Bankfiskeri.

Også Niemi (2002) legger frem flere eksempler på at kvenene var godt likt av norske myndigheter. Blant annet ble de «støttet som nybrottsmenn gjennom skattefrihet og andre lettelser» på 1700-tallet (Niemi, 2002: 26). Etter hvert som finnene begynte å bosette seg langs kysten i Nord-Norge, ble bosettingene deres i seg selv en faktor som bidro til at andre finner kom til områdene.

I tillegg til den demografiske utviklingen, peker Niemi (1978) også på mer kortvarige årsaker. Krigsår på starten av 1700-tallet og katastrofale uår på midten av 1800-tallet har helt klart vært samsvarende med topper på migrasjonsstatistikken. At yngre generasjoner var vant til en viss levestandard fra tidligere, kan også ha vært en motivasjon for å flytte lenger nord - til ny jord og ishavsfiske. Ifølge Niemi (1978) endte den store innvandringen fra Finland på 1890-tallet.

1.2 Fornorskningspolitikk

Ifølge Pietikäinen et al. (2010: 3) har områdene lengst nord i Norge vært to-trespråklige i svært lang tid. Men på starten av 1800-tallet gjennomgikk Norge store politiske forandringer, som fikk alvorlige konsekvenser for flerspråkligheten i nord. I 1814 fikk Norge sin egen grunnlov, løsrev seg fra Danmark og gikk inn i union med Sverige. Etter om lag 100 år i union, ble Norge en selvstendig stat i 1905. Ønsket om en nasjonalstat stod høyt og «Felleskap i språk, kultur og seder var kjennetegn på nasjonalstaten» (Eriksen & Niemi, 1981: 37). De språklige minoritetene skulle lære norsk, og skolen var den største arenaen for språkskifte. I 1889 ble det påbudt å undervise på norsk, men kvensk og samisk kunne brukes som hjelpemiddel for å forklare det som ble undervist på norsk (sprakradet.no: Meløy, 1992). Både samiske og kvenske barn følte skam knyttet til språkene de snakket og lærte etterhvert bort norsk til sine egne barn, fremfor sitt eget morsmål (Johansen, 2009; Lane, 2006; Sollid, 2005). Bestemmelsen om at norsk skulle være det eneste undervisningsspråket stod frem til 1959, da den nye skoleloven fastslo at «samisk kan nyttes som opplæringsmål i skolen etter avgjørelse av departementet» (sprakradet.no: Meløy, 1992).

1.3 Revitalisering av kvensk

Etter mange år med undertrykking av alle minoritetsspråkene i Nord-Norge skjedde det et skifte fra 1970-tallet. I 1974 deltok samiske delegater på det første møtet i Verdensrådet for urfolk (WCIP)(Selle & Bjerkli, 2004: uten sidetall), i 1989 ble Sametinget opprettet (Sametinget, uten år) og i 1992 ble samisk offisielt språk i Norge i tillegg til norsk (Todal, 1998: 357). Arbeidet for å skaffe det samiske folket rettigheter og anerkjennelse, inspirerte også den kvenske befolkningen til å kjempe for sine rettigheter (Lane, 2011: 61). Med opprettelsen av Norske kveners forbund i 1987 ble kampen for at kvensk skulle bli et eget språk satt i gang (Niemi, 2005: 108). På bestilling fra Kommunal- og regiondepartementet og Kultur- og kirke departementet leverte i 2003 Kenneth Hyltenstam og Tommaso Milani en rapport som tok for seg hvorvidt kvensk kunne kalles et eget språk, eller om det var en dialektvariasjon av finsk. De konkluderte med at kvensk kunne betraktes som et eget språk, og ikke en dialekt av finsk, dette på bakgrunn av blant annet språkets bruksområde, språkbrukernes språkidentitet og det at språket hadde endret seg såpass mye fra finsk (Hyltenstam & Milani, 2003). Ifølge Hyltenstam og Milani (2003: 28-30) har kvensk og finsk utviklet seg forskjellig av flere årsaker. Kvensk har blant annet hatt nær kontakt med både norsk og samisk i i hvert fall 300 år, og har dermed tatt inn både leksikalsk og grammatisk stoff fra disse språkene (Hyltenstam & Milani, 2003: 28-30). I tillegg har kvensk i svært liten grad vært påvirket av språkstandardiseringsprosessen

som begynte i Finland på slutten av 1800-tallet (se mer om disse i 4.3), som gjorde at ikke bare det finske skriftspråket, men også talemålet har «avlägsnat sig starkt från de ålderdomliga dialekterna, särskilt från dem som tala(de)s i landets periferi, t ex i finska Lappland» (Hyltenstam & Milani, 2003: 29). I 2005 anerkjente regjeringen kvensk som et eget språk, og som et minoritetsspråk i Norge, beskyttet av den europeiske Minoritetsspråkpakten⁶ (Regjeringen, 2005; Regjeringen, 2017).

1.4 Begrepet 'kven' – bakgrunn og definisjon

Kven-begrepets opprinnelse er ifølge Hyltenstam & Milani (2003: 7) noe omdiskutert, men de legger frem historikeren Vahtola (1994: 9, i (Hyltenstam & Milani, 2003: 7)) sin tolkning: «'kven' härstammar från ett fornorskt – eller fornvästnordiskt – ord, *hvein*, med betydelsen 'sumpig mark'.» Videre forklarer de at Vahtola argumenterer for at 'Kvenland' har betegnet området langs Bottenvikens østlige og vestlige kyster og at betegnelsen 'kven' har gjeldt for finner i disse områdene, og i tillegg for tilflyttere helt opp til Finnmark. Ifølge Niemi (2002: 25-26) er ordet 'kven' «den gamle skandinaviske betegnelsen på folk med finsk kulturell bakgrunn som har flyttet til Nord-Norge». Hyltenstam og Milani (2003: 2) oppgir Megards (1999: 3-4) definisjon på kvener som en allmenngyldig definisjon både innenfor forskning og offisielle sammenhenger: «alle med finsk språk og kulturbakgrunn som har flyttet til Norge før 1945, og deres etterkommere, forutsatt at denne bakgrunn på en eller annen måte oppleves relevant i dag.». Denne definisjonen bygger igjen på Niemi og Norges forskningsråd (1996: 2), og deres rapport om kvensk forskning i Norge.

Det er imidlertid omdiskutert om begrepet 'kven' og 'kvensk' skal brukes om de som er etterkommere av finske innvandrere de siste århundrene. Flere med finsk kulturell bakgrunn kaller seg ikke kvener, og mener at dette ikke er et passende navn for folkegruppen. Olsen (1985) argumenterer mot bruken av begrepet, blant annet fordi 'kven' ikke er en inngruppebetegnelse, men en betegnelse som gjenspeiler en norsk kultur. Olsen (1985: 152) mener bruken av 'kven' fører til «assimilasjon for finskættede i Norge» og at «folk [finskættede] må endre på sin egen måte å karakterisere seg selv på». Mange etterkommere av finske innvandrere avviser også betegnelsen 'kven' fordi den var brukt svært stigmatiserende under fornorskningstiden (Lane, 2011: 63). Ifølge Lane (2011: 63) er det flere som mener man bør bruke det finske

⁶ *The European Charter for Regional or Minority Languages* (Minoritetsspråkpakten på norsk) er en avtale som 25 land i Europa har undertegnet. Medlemslandene lover blant annet å anerkjenne minoritetsspråkene som uttrykk for kulturell rikdom, legge til rette for bruk av språkene og forby ekskludering på bakgrunn av språk eller intensjonell hindring av språkenes utvikling (Council of Europe, 2017).

skriftspråket i skriftlig kommunikasjon, og at 'kvensk' kan betegne de muntlige norske variasjonene av finsk. En del bruker betegnelsen 'kainu', som er et finsk navn på området nord i den botniske viken (Lane, 2011: 63). Dette har også blitt tittelen på den kvenske grammatikken: *Kainun kielen grammatikki* (Söderholm, 2014). *Norske kveners forbund* jobber på sin side for å gjøre 'kven' til et etnonym (Norske Kveners Forbund, uten år), og jobber for norske kveners rettigheter som nasjonal minoritet. Det er med andre ord ikke entydig hva som er den mest nøytrale betegnelsen å bruke.

Jeg velger å bruke betegnelsen 'kvensk' om språket, ettersom det er det offisielle navnet. Når det gjelder informantene, har ikke de en like offisiell betegnelse. De som bor i Bugøynes har ikke en sterk tilknytning til verken en etnisk eller en lingvistisk gruppe, men heller til stedet de kommer fra (Lane, 2006: 97). Jeg velger derfor å bruke den samme betegnelsen som Lane (2007) bruker på norsk, nemlig *bugøynesværing*. Med denne betegnelsen viser jeg både til området jeg har funnet datamaterialet mitt fra, men også til bugøynesværingenes tilhørighet til området.

1.5 Hvem er 'kvener'?

Hvor mange som kan kalles kvener i dag er svært vanskelig å si noe om, mye grunnet stigmaet som sitter igjen fra fornorskningspolitikken. Også hvor mange som snakker eller forstår kvensk er vanskelig å anslå. Kvensk er det Rothman (2009: 156) ville kalt et *nedarvingsspråk* (heritage language): et språk som brukes enten hjemme hos, eller i nærheten av, barn som lærer det, men som ikke er det dominante språket i (det nasjonale) storsamfunnet. Eide og Hjelde (under publisering: 2-3) peker på at det er mange definisjoner av både nedarvingsspråk og *nedarvingsspråklige* (heritage speakers). De viser blant annet til Benmamoun, Montrul, og Polinsky (2013: 260) som mener det er mulig å bruke både en bred og en smal definisjon av nedarvingsspråklige, der den smale gjelder bare de som har lært språket i oppveksten, mens den brede også favner om dem som har etnisk, kulturell eller annen forbindelse til språket. Med forskjellige definisjoner som kan favne så bredt kan det være vanskelig å anslå hvor mange som «hører til» et nedarvingsspråk, enten som utøvende språkbrukere eller som del av en utvidet gruppe med tilhørighet til språket.

I forsøket på å finne ut hvor mange som er kvenske, eller som snakker kvensk, finner en flere kilder som har basert seg på ulike kriterier. De forskjellige tallene kan tenkes å komme av ulike begreper om nedarvingsspråk og kvener som gruppe. Pietikäinen et al. (2010: 4) påpeker også at flerspråklighet, språkskifte, politiske, historiske og ideologiske rammeverk og ulike tellepraksiser gjør det vanskelig å anslå antallet minoritetsspråklige på Nordkalotten. Niemi

(2002: 36) mener for eksempel at man kan regne med at om lag 1/3 av Finnmarks befolkning er kvener, som vil si rundt 25.000 mennesker (Statistisk Sentralbyrå, 2017). Dette tallet baserer han på en helseundersøkelse fra 1987/88 hvor over 18.000 personer mellom 20 og 62 oppga å ha finskættede besteforeldre (Niemi, 2002: 35-36). Seppola (1996: 17) mener det finnes rundt 5-7000 som kan kvensk, men at antallet kvener er mellom 10- og 15.000⁷. Megard (1999) viser til Saressalo (1996: 360, i (Megard, 1999: 2)) som anslår at det finnes 40-60.000 mennesker med «kvensk avstamning». Ifølge Rasmussen (2005: 48) er det om lag 12.200 mennesker i Nord-Norge som oppgir at de snakker kvensk og/eller finsk, og i dokumentarfilmen *Det hemmelige språket* som ble vist på NRK 16. mars 2016, sies det at «Det finnes ikke et eksakt tall for antall kvensktalende, men det er anslått at 10-15 000 forstår kvensk.». Kildene spriker en del, og noen kilder har det ikke vært mulig å finne tilbake til, men at mange i Nord-Norge har kvensk avstamning og at rundt 10.000 mennesker snakker kvensk er en rimelig antakelse.

1.6 Bugøynes – historie og sociolingvistisk situasjon

Bugøynes er en bygd i Øst-Finnmark, som har vært bebodd av kvener siden de grunnla stedet og bosatte seg der fra cirka 1840 og frem mot 1900-tallet (Lane, 2006: 48). I likhet med resten av Nord-Norge ble også innbyggerne i Bugøynes utsatt for fornorskingspolitikken. Blant annet forbød noen av lærerne på skolen på starten av 60-tallet all bruk av kvensk, selv om det nasjonale forbudet mot bruk av finsk og samisk skolen var blitt opphevet i 1959 (Lane, 2006: 50). Ifølge Lane (2010: 65) førte denne skolepolitikken, som hadde foregått siden midten av 1800-tallet, til en dobbel skam for elevene, ettersom morsmålet deres ikke hadde noen verdi lenger og de ikke mestret det norske språket. Som i flere andre kvenske og samiske miljøer førte dette til at de som hadde opplevd språklig undertrykking bestemte seg for å snakke utelukkende norsk til barna sine, som igjen førte til at nyere generasjoner ikke lærte foreldrenes morsmål (Sollid, 2005; Johansen, 2009).

Ifølge Lane (2010: 64) skjedde dette svært raskt i Bugøynes, og rundt 1970 sluttet alle foreldre å snakke kvensk med barna sine. De fortsatte likevel å snakke kvensk med hverandre, så mange av de som er oppvokst rundt og etter 1970 forstår kvensk, uten at de selv bruker språket (Lane, 2010: 65-66). I tillegg til at kvensk ble snakket hjemme ble kvensk, finsk og samisk benyttet på møter i læstadianerforsamlingene i Nord-Norge, og for innbyggerne i Bugøynes ble dette, og ikke den norske kirke, den viktigste arenaen for trosliv (Lane, 2007: 46). I løpet av slutten av

⁷ Disse tallene henter Seppola (1996) fra Norske kveners forbund og deres rapport "Kvenene - en glemt minoritet?" (1994). Det er imidlertid ikke mulig å finne tallet 5-7000 kvensktalende i denne rapporten, men 10.-15.000 står på side 4.

1900-tallet og begynnelsen av 2000-tallet har imidlertid innbyggerne i Bugøynes fått tilbake en stolthet for språket som har blitt bevart, som de kaller ‘den gamle finsken’ (Lane, 2007: 42), ‘Pykejansuomi’ (‘Bugøynesfinsk’) eller ‘meänkieli’⁸ (‘vårt språk’) ("Det hemmelige språket," 2016).

Denne stoltheten var likevel noe ambivalent, selv om ‘den gamle finsken’ hadde fått en revitalisering. Lane (2007: 43) forteller om flere bugøynesværingar som på begynnelsen av 2000-tallet mente det ikke var noe spennende å forske på språket de snakker:

Da jeg forklarte at jeg var interessert i Bugøynesfinsken, var reak-sjonen stort sett” Nåh, e nu de nokka å skrive om”, ofte fulgt av ”ja, ja, dete jo fint at nån bryr seg om våres finsk.

Ifølge Lane (2017: 108) ser imidlertid at flere og flere får en ny stolthet for språket sitt og ønsker en standardiseringsprosess velkommen. Spesielt en yngre generasjonen ønsker seg en standardisert kvensk de kan lære (Lane, 2017: 108).

⁸ Meänkieli er også det offisielle navnet på minoritetsspråket de snakker i noen områder av Nord-Sverige (Svenska språknämnden, 2003), som er nært beslektet med kvensk.

2 Teori

2.1 Språkkontakt og låning

Språkkontakt kan i sin enkleste definisjon sies å være bruken av mer enn ett språk, på samme sted og samme tid (Thomason, 2001: 1). Begrepet språkkontakt favner bredt, og kan grovt sies å omhandle alt som skjer med to språk som snakkes i samme samfunn, enten det er sosialt, grammatikalsk eller fonologisk. I denne studien skal jeg i all hovedsak ta for meg hva som skjer når språkbrukere låner inn enkeltord fra ett språk til et annet. Haspelmath (2009: 36) bruker i sin artikkel, *Lexical borrowing: concepts and issues*, en relativt enkel definisjon for begrepet *lånord*: “Loanword (or lexical borrowing) is here defined as a word that at some point in the history of a language entered its lexicon as a result of borrowing (or transfer, or copying).” Altså kan lånord sies å være alle ord, eller enkeltleksemer, i et språk som en eller annen gang har blitt lånt inn, overført eller kopiert fra et annet språk. Dette er, som Haspelmath (2009: 36) kaller det, i seg selv en ganske ukontroversiell og bred definisjon, så det er nødvendig med noen ytterligere avgrensninger og begrepsavklaringer. Låning skjer som regel mellom to språk, og for å skille disse fra hverandre har jeg valgt å bruke samme termer som Wohlgemuth (2009: 51): *Donorspråk* (donor language) og *mottakerspråk* (recipient language). *Donorspråket* er språket ordet blir lånt fra, mens *mottakerspråket* er språket lånordet blir brukt i.

I følge Haspelmath (2009) brukes termen *låning* (borrowing) på flere forskjellige måter. *Låning* kan brukes både som paraplybegrep for alle typer transfer- eller kopieringsprosesser mellom et donorspråk og et mottakerspråk, eller som en beskrivelse av langt snevrere fenomener som hvordan et fremmedord innlemmes i en språkbrukers morsmål. Å bruke termen *låning* i den den brede betydningen åpner imidlertid for at det finnes ulike former for låning, og andre begreper kan brukes om disse. For eksempel brukes *adopter* (adoption) om ord som morsmålsbrukere av mottakerspråket tar inn fra et donorspråk, mens *innføring* (imposition) brukes om ord som andrespråksinnlærere tar med fra sitt morsmål (donorspråk) og inn i det nye språket (mottakerspråk).

Til tross for at mange lingvister har understreket at termen *låning* er en merkelig metafor, har den likevel fått fotfeste i den lingvistiske diskursen. Både Haugen (1950: 211) og Haspelmath (2009: 37) peker på hvordan det språket som ordet blir lånt fra ikke forventer å få lånordet tilbake, og hvordan ordet heller ikke forsvinner fra originalspråket når det lånes ut. Haspelmath (2009) viser til Johanson (2013: 8ff) som forsøkte å introdusere termen *kopiering* (copying), som han mener på mange måter er en bedre metafor. Denne termen festet seg likevel ikke på

samme måte som *låning* har gjort, og lingvister som forsker på ord som på en eller annen måte har blitt kopiert fra ett språk til et annet, bruker fremdeles termen *låning/borrowing*. Som Haspelmath (2009: 37) påpeker, er termen så etablert at den ikke forårsaker misforståelser, og av den grunn velger også jeg å bruke begrepene lån og lånnord for dette fenomenet.

2.2 To generaliseringer om leksikalsk låning

I dette delkapitlet skal jeg ta for meg Myers-Scotton (2006) sine to generaliseringer om leksikalsk låning: (1) Låning skjer for det meste fra ett språk til et annet, fra det med mest prestisje til det med minst, og (2) lånnord kan grovt deles inn i de to kategoriene *kulturelle lån* (cultural borrowings) og *kjernelån* (core borrowings). Jeg trekker også inn eksempler fra annen forskning på språkkontakt. I tillegg ser jeg på Haspelmath (2009) sine kommentarer til Myers-Scotton (2006) sin teori, hvor han peker på at det ofte kan være vanskelig å skille mellom de to kategoriene.

2.2.1 Énveislåning

Myers-Scotton (2006: 211) hevder at det er to generaliseringer man kan gjøre om låning. Den første er at enkeltord for det meste lånes fra ett av språkene til det andre, fra det med mest prestisjetunge til det minst prestisjetunge. Hun understreker likevel at hvilket språk som er det mest prestisjetunge, varierer mellom ulike tidsepoker og også mellom ulike språkpar. Ofte kan det språket som har flest språkbrukere være det med mest prestisje, slik som norsk i Norge eller engelsk i USA, men det kan også være et språk med høy status, men færre språkbrukere, som har mest prestisje. Et eksempel på det siste er svenske lånnord i den gamle Helsinki-slangen, som utviklet seg mellom 1890 og 1950 i Helsinki i Finland (Meakins, 2013: 167). I mange århundrer hadde Finland vært under svensk herredømme, og svensk hadde vært språket til overklassen. Selv om to tredjedeler av innbyggerne i området der denne variasjonen oppstod på slutten av 1800-tallet var finsktalende, ble svensk fortsatt sett på som mest prestisjetungt og svært mange svenske ord ble lånt inn i slangen (Meakins, 2013: 167). Et annet eksempel på at prestisje er flytende, er Nistov og Opsahl (2014: 103-104) sine funn fra østkanten i Oslo, der norskfødte ungdommer med norske foreldre lånte berbiske ord som «sjpa» inn i norske setninger. Berbiske språk er minoritetsspråk i Norge i antall språkbrukere, og i for eksempel offentlige sammenhenger vil nok norsk være mer prestisjetung enn berbiske språk. I andre sosiale sammenhenger, som blant ungdommene i Nistov og Opsahl (2014) sitt prosjekt, er det derimot andre sosiale koder, og ulike minoritetsspråk fungerer som donorspråk for låning til norsk.

2.2.2 Kulturelle lån og kjernelån

Den andre generaliseringen til (Myers-Scotton, 2006) er at lånord kan deles grovt inn i to kategorier: kulturelle lån og kjernelån. *Kulturelle lån* er ifølge Myers-Scotton (2006: 212) ord som fyller *hull* (gaps) i leksikonet. Dette kan for eksempel være betegnelser for nye objekter eller konsepter som en ikke har hatt ord for tidligere. Kulturelle lån for nye konsepter trenger ikke nødvendigvis lånes fra et annet språk, men kan være ord som får en annen mening i den nye konteksten (Myers-Scotton, 2006: 213). Et eksempel på dette er ordet ‘mus’ (på engelsk: ‘mouse’), som både kan referere til en liten gnager og til en navigeringsenhet for datamaskiner.

Bakgrunnen for å danne nye ord ut ifra språkets allerede eksisterende leksikon kan ofte være politisk. Ifølge Wohlgemuth (2009: 212) er det svært vanlig at språkbrukere ønsker å beskytte og perfektionere sitt eget språk når de får en større bevissthet rundt sin lingvistiske identitet. Han viser for eksempel til Finland der den finske nasjonalismen og kampen for selvstendighet begynte på 1800-tallet, etter mange hundre år under svensk herredømme. Det finske språket ble da et kjennetegn på den finske kulturen, og ifølge McRae et al. (1999: 116-177) gjorde blant annet akademikere og journalister et iherdig arbeid med å konstruere nye finske ord for tekniske eller faglige termer, fremfor å låne ord fra andre språk.

Dersom det ikke finnes puristiske strømninger eller politiske grunner til å unngå lånord i et språksamfunn, er det ifølge Haspelmath (2009: 48) mer sannsynlig at nye fenomener blir uttrykt gjennom lånord enn egenskapte ord. Dette fordi språkbrukere oftere er tospråklige enn énspråklige (Lane, 2006) og at det i språkkontaktsituasjoner er mer effektivt å bruke det ordet som flest mulig knytter til et konsept, selv om dette ordet kanskje er på et annet språk (Haspelmath, 2009: 47).

Kjernelån er ifølge Myers-Scotton (2006: 215): “duplicate elements that the recipient language already has in its word store. They are gratuitous – by definition, another layer on the cake, because the recipient language always has viable equivalents.” Fenomenet som skal settes ord på, har allerede et ord, men likevel lånes det inn et begrep fra et annet språk. Myers-Scotton (2006: 215) mener kulturelt press kan være én forklaring på hvorfor kjernelån skjer: I tospråklige samfunn der ett av språkene brukes mest i offentlige sammenhenger, og kanskje også er mest statusfremmende, vil det andre språket miste noe av sin vitalitet. Språkbrukerne vil i noen tilfeller bytte ut sine egne ord med ord fra det mest prestisjefylte språket (Myers-Scotton, 2006: 215).

Haspelmath (2009: 49) viser til prosjektet World Loanword Database (WOLD) (Haspelmath & Tadmor, 2009) som bruker følgende tre kategorier for å skille mellom ulike effekter av et lånnord i et språks leksikon:

insertion (the word is inserted into the vocabulary as a completely new item), **replacement** (the word may replace an earlier word with the same meaning that falls out of use, or changes its meaning), or **coexistence** (the word may coexist with a native word with the same meaning).

(Haspelmath, 2009, s. 49, mine uthevinger)

Insertion viser til kulturelle lån, mens replacement og coexistence begge omhandler kjernelån (Haspelmath (2009: 49)). Både ifølge Haspelmath (2009: 49) og Myers-Scotton (2006: 215) kan kjernelån leve side om side med ekvivalenten i mottakerspråket, og trenger ikke å erstatte ordet som finnes i mottakerspråkets leksikon.

Ifølge Haspelmath (2009: 48), finnes det ingen klare kriterier for hvordan man skal skille mellom kulturelle lån og kjernelån, og han presiserer at det ofte kan være vanskelig å kategorisere lånnord. For eksempel kan ord som blir sett på som ekvivalenter i forskjellige språk uttrykke helt forskjellige konsepter: Haspelmath (2009: 49) viser til en bemerkning gjort i en subdatabase av WOLD (Haspelmath & Tadmor, 2009) om det sakhiske ordet '*kiri:sa*' ('tak'), som er lånt inn fra russiske '*kryša*'. Selv om det vil være naturlig å gå ut i fra at menneskene i Sakha har hatt *tak* før det kom russere til områdene deres, så var dekket til sakhiske vinterhus laget av samme materiale som veggene, og dermed ikke så tydelig skilt fra resten av bygningen (Haspelmath, 2009: 49). Derfor kan det være at lånnordet fra russisk representerer et nytt konsept: et tak som er adskilt fra veggene - og dermed er lånet et kulturelt lån, og ikke et kjernelån (Haspelmath, 2009: 49). Det er med andre ord ikke mulig å gå ut i fra at alle lånnord som beskriver «gamle konsepter» er kjernelån.

2.2.2.1 Hvilke ordklasser lånes inn?

Wohlgemuth (2009: 246ff) skriver at av leksikalske lån, er det flest eksempler på substantiv, men at verb er en vel så mulig ordklasse å låne både fra og til. Grunnene til at substantiv oftere lånes er flere: For eksempel finnes det generelt flere substantiv enn verb i et språks leksikon, noe som gjør at det er flere substantiv som er «kandidater» for lån enn verb (Wohlgemuth, 2009: 250). I tillegg viser Wohlgemuth (2009) til Weinreich (1953, i (Wohlgemuth, 2009: 248)) som mener den semantiske forskjellen på ordklassene bidrar til at flere substantiv lånes enn verb. Ifølge Weinreich (1953, i (Wohlgemuth, 2009: 248)) er nemlig de nye fenomenene som man har hatt behov for å finne ord for i områder med kulturkontakt, vært fenomener som

beskrives av substantiver. Det er også verdt å nevne at Myers-Scotton (2002: 240ff) mener substantiver blir lånt inn oftere enn verb, fordi substantiver *får utdelt* tematiske roller, mens verb *deler ut* tematiske roller i en setning. At substantiver mottar tematiske roller gjør at de «forstyrrer» mindre når settes inn i den syntaktiske rammen til mottakerspråket (Myers-Scotton, 2002: 240) (mer om dette i Myers-Scotton (2002)). Lane (2006: 178) peker dessuten på at i kvensk/finsk bærer verbet med seg informasjon om subjektet i setningen, noe som gjør det vanskelig å låne inn verb uten å integrere dem morfologisk. Dermed kan substantiv enklere lånes inn uten å nødvendigvis integreres morfologisk i mottakerspråket. Wohlgemuth (2009) mener for øvrig at verb er vel så mulige å låne, og går også nøye gjennom ulike måter verb integreres i mottakerspråket i sin typologi *A Typology of Verbal Borrowings*.

2.3 Integrering av lånord fra donorspråk til mottakerspråk

Når et ord lånes inn i ett språk fra et annet, er det flere måter det kan bli uttrykt morfologisk i mottakerspråket. Wohlgemuth (2009) legger frem blant annet disse måtene å integrere et lånverb på: Enten kan det integreres ved å legge til morfologiske trekk fra mottakerspråket, eller det kan bli lånt inn som en 'bar form', altså uten tydelig bøyning fra verken donorspråket eller mottakerspråket, eller det kan lånes inn «uintegrert», med tydelig bøyning fra donorspråket (Wohlgemuth, 2009: 87ff).

2.4 Kodeveksling vs. låning

Forskning på leksikalsk låning ser på hvordan ord lånes inn fra et donorspråk, og etter hvert blir en del av mottakerspråket. En annen form for språkkontakt er når tospråklige språkbrukere mikser, blander og skifter mellom språkene de kan i én og samme språksituasjon.

At tospråklige veksler mellom de to språkene de snakker, er et fenomen som tradisjonelt har blitt kalt både *låning* (borrowing) og *kodeveksling* (codeswitching). Hvordan man skal definere disse begrepene har vært kilde til mye diskusjon i litteraturen. De to mest kjente synene på kodeveksling og låning står Shana Poplack og Carol Myers-Scotton for. Poplack, Sankoff, og Miller (1988), mener at det er en distinkt forskjell på lån og kodeveksling, der *lån* er ord som blir integrert i syntaksen til et mottakerspråk, mens *kodeveksling* karakteriseres ved at ordene eller setningene som veksles inn beholder sin opprinnelige morfologi og fonologi. (Myers-Scotton, 1997: 181-182) mener på sin side at lån og kodeveksling er to ytterpunkter på et kontinuum, der *lån* per definisjon er etablerte ord i et mottakerspråk, som opprinnelig kom fra et annet språk, og *kodeveksling* er ord eller setninger som ikke er etablerte i mottakerspråket, men som lånes inn fra ett språk til et annet av tospråklige språkbrukere. Ifølge Myers-Scotton

(2006: 254) kan mange av enkeltordene som blir kodevekslet flere ganger, etter hvert bli til etablerte lån i språket de har blitt kodevekslet inn i. Poplack et al. (1988) mener ikke lån nødvendigvis må være *etablerte* i et språk, men foreslår heller å kalle enkeltord som lånes inn bare én gang, men som integreres morfologisk og/eller fonologisk, for *spontanlån* (nonce borrowings). Myers-Scotton (1993a), derimot, argumenterer for at det ikke er noe behov for å skille mellom lån og kodeveksling på denne måten, ettersom hun ser dem som to deler av samme kontinuum.

Myers-Scottons modell for klassisk kodeveksling (Myers-Scotton, 2006: 241ff), Matrix Language Frame-model, ble først presentert i *Duelling Languages: Grammatical Structure in Codeswitching*, Myers-Scotton (1993). I denne modellen fungerer det ene språket som et syntaktisk rammespråk (Matrix Language), mens det andre språket er et innføyd språk (Embedded Language) (Myers-Scotton, 2006: 243). Dette er en mer detaljert måte å beskrive mottakerspråk og donorspråk, ettersom det i begrepet Matrix Language ligger at mottakerspråket har den syntaktiske rammen for det som skal ytres.

Grimstad (2017: 6-8) tar for seg de ulike definisjonene på kodeveksling og lån og konkluderer med at de to synene er teoriavhengige, og at Myers-Scotton og Poplack egentlig diskuterer to ulike sider av det hun kaller *kodemiksing* (som jeg kommer tilbake til under). Poplack og hennes meningsfeller undersøker forskjellen på integrerte og ikke-integrerte lån, mens Myers-Scotton og de som slutter seg til hennes teori, ser på hvordan tospråklige veksler mellom språkene sine, og hvordan ord som i første omgang lånes inn av tospråklige, etter hvert kan bli til etablerte lån som selv énspråklige benytter seg av (Grimstad, 2017: 6-8). I stedet for å diskutere hva innholdet i begrepene kodeveksling og lån skal være, kan man se på hvilke måter tospråklige mikser sammen to (eller flere) språk. Grimstad (2017) bruker begrepet *kodemiksing* som Muysken (2000) introduserte og bruker for alle former for overføring mellom to språk. Hun viser også til hans skille mellom *innsetting* (insertion), å sette inn materiale fra ett språk inn i strukturen til et annet, og *alternering* (alternation), å bytte mellom to språkkoder. Dette både skiller fenomenene fra hverandre og anerkjenner at de er en del av det samme språkmiksingkontinuumet. Videre vil også jeg benytte meg av begrepet ‘kodemiksing’, da dette fremstår som et nøytralt begrep i forhold til ‘kodeveksling’ eller ‘lån’ (jf. diskusjonen i dette kapitlet).

2.4.1 Kodemiksing – avvist som forstyrrelser

Ifølge Grosjean (2011)⁹ ble kodemiksing lenge avfeid som *forstyrrelser* (interference) i språkbruken til tospråklige, og ikke forsket på som en bevisst ressurs. Dette fordi tanken om «den perfekte tospråklige», altså den som snakket begge språk like flytende som om den hadde vært énspråklig i begge språkene, ble et slags ideal for både forskere og lekfolk:

(...) the bilingual has (or should have) two separate and isolable language competencies; these competencies are (or should be) similar to those of the two corresponding monolinguals; therefore, the bilingual is (or should be) two monolinguals in one person. It is interesting to ask why this view of bilingualism has been so prevalent among researchers and educators, as well as among lay persons, be they monolingual or bilingual (Grosjean, 2011, s. 21)

Mange tospråklige har altså selv ment at for å være ekte tospråklig må man kunne begge språk like godt. Dette gjør også at tospråklige sjelden vurderer språkkompetansene sine som adekvate (Grosjean, 2011, s. 21).

2.5 Sosiale grunner til kodemiksing

Til nå har jeg skrevet om teorier som tar for seg *hvordan* språk mikses og ord lånes fra ett språk til et annet. I neste del av kapitlet skal jeg se på *hvorfor* disse språkmiksingene skjer, og legger derfor frem forskjellige sosiolingvistiske teorier om hvorfor folk endrer språket sitt avhengig av den sosiale situasjonen de er i.

Ifølge Myers-Scotton (2006: 143) sier språkbrukere sin bruk av ulike varieteter svært mye: “When speakers use a particular variety, they are **indicating both their view of themselves and their relationships** with other participants in the conversation.”. Det er med andre ord ikke tilfeldig hvilken varietet språkbrukere benytter seg av. Som tidligere nevnt deler Myers-Scotton (2006: 212) leksikalske lån inn i kulturelle lån og kjernelån. Hun argumenterer for at kulturelle lån fyller hull i et språks leksikon (Myers-Scotton, 2006: 212), mens kjernelån skjer enten fordi språkbrukerne bruker to språk regelmessig eller fordi det ene språket har klart høyere status enn det andre (Myers-Scotton, 2006: 216). Når språkbrukere skal velge språkkode er hvilken symbolsk verdi et språk har oftere grunnen til miksing, enn at de skal fylle et hull i leksikon (Myers-Scotton, 2006: 143).

2.5.1 Hvordan den sosiale konteksten påvirker språkvalg

Ifølge Grosjean (2001) endrer tospråklige språkatferd ut i fra om den de snakker med er énspråklig eller tospråklig. Han viser til flere språkforskere som har skrevet om hvordan

⁹ Kapitlet «The bilingual as a competent but specific speaker-hearer» av Francois Grosjean ble først utgitt som en egen artikkel i 1985, i *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 6, 467-477.

tospråklige må bestemme hvilket språk som skal brukes i hver enkelt situasjon. For eksempel Weinreich (1966, i (Grosjean, 2001: 2)) hevdet at en tospråklig språkbruker må konsentrere seg om å ikke blande inn det andre språket i samtale med énspråklige, men slipper dette i tale med andre tospråklige. Grosjean (2001) forklarer språkbrukernes ulike språkvalg med at de befinner seg i ulike *språkmoduser* (language modes). Språkmodus beskriver hvor mye hvert språk er aktivert i en gitt språksituasjon. I samtaler med énspråklige vil tospråklige så å si deaktivere det språket som ikke er i bruk, mens i samtaler med tospråklige vil en velge ett språk som *basespråk* (base language) og ett språk som er mindre aktivt (ofte kalt *gjestespråk* (guest language)) som det kan lånes fra eller veksles til (Grosjean, 2001). Grunnene til å skifte mellom *énspråklig modus* (monolingual mode) og *tospråklig modus* (bilingual mode) er mange. Grosjean (2001) nevner for eksempel relasjonen til den man snakker med, hvor mange énspråklige som befinner seg der man er, og om språksituasjonen er formell eller ikke, som faktorer som kan påvirke hvilken språkmodus den tospråklige befinner seg i.

Ifølge Bell (1984) endrer språkbrukere *stil* etter hvem de snakker med, og hva slags språksituasjon de er i. Bell (1984) legger frem et teoretisk rammeverk for hvordan språkbrukere varierer språkbruken sin som en form for sosial respons. Han kaller rammeverket for *tilhørerdesign* (audience design) ettersom det er tilhørerne i enhver språksituasjon som spiller en avgjørende rolle for språkbrukerens stilvalg. Dette minner om Grosjean (2001) sin teori om språkmoduser, men Bell (1984) sin forskning tar for seg stil *innenfor* ett språk, mens Grosjean (2001) tar for seg veksling *mellom* to språk. Bell (1984: 161-162) ser på ulike måter språkbrukere endrer stilen i språket sitt i møte med andre, og baserer seg blant annet på Howard Giles sine teorier om *akkomodering* (accommodation). Akkomoderingsteorien går ut på at språkbrukere enten *ønsker å nærme seg* (converge) språkstilen til samtalepartneren, *vedlikeholde* (maintenance) sin egen stil eller *vike fra* (diverge) stilen til mottakeren, og at disse måtene å akkommodere stilen sin henger sammen med hvorvidt man ønsker å være lik samtalepartneren eller ikke (Giles & Powesland, 1997: 233ff). Selv om Bell (1984) tar for seg stil innenfor ett språk, så mener han senere, i Bell (2001: 144-145), at tilhørerdesign-rammeverket også kan gjelde for skifter mellom to språk, ettersom ulike språk også kan ses på som ulike stiler hos tospråklige språkbrukere.

Ifølge Labov (1972: 113) oppstår en formell situasjon hver gang en systematisk skal observere språkbrukere. Denne formelle situasjonen, om den er representert ved en intervjuer/observatør eller en båndopptaker, kan påvirke stilvalget til informanten (Labov, 1972: 113).

2.5.2 Nøling, kontrollfenomener og flagging

Ifølge Hlavac (2011: 3794) er *nøling og kontrollfenomener* (hesitation and monitoring phenomena) universelt i alle muntlige språk, men mengden av fenomenene varierer ut ifra språksituasjonen. Begrepet *nøling og kontrollfenomener* favner tomme pauser, leksikalske eller ikke-leksikalske fylte pauser, forebyggende formildninger (pre-empted hedges) og etterfølgende forsvar (subsequent justification) (Hlavac, 2011: 3794). Nøling og kontrollfenomener har tidligere blitt sett på som pauser grunnet usikkerhet før vanskelige ord, eller pauser for å tenke seg om, og de fikk i begynnelsen bare status som «peripheral production phenomena that accompany speech but whose incidence is not noteworthy» (Hlavac, 2011: 3793). I artikkelen fra 2011 har Hlavac sett på i hvilke språksituasjoner det finnes mest nøling og kontrollfenomener.

Datamaterialet er intervjuer med 100 unge voksne kroatisk-australiske, utført av forfatteren selv – som også er tospråklig kroatisk-australisk engelsk. Hlavac (2011) konkluderer med at nøling og kontrollfenomener oppstår i større grad rundt kodevekslinger¹⁰ enn i énspråklige ytringer, og spesielt rundt uintegrerte former for kodeveksling. Av de *integrerte* intrasentensielle kodevekslingene han har sett på, har 31% nøling eller kontrollfenomener knyttet til seg, mens av de *uintegrerte* intrasentensielle kodevekslingene har 60% en form for nøling eller kontrollfenomen i umiddelbar nærhet (Hlavac, 2011: 3801). Dette mener han er fordi nøling og kontrollfenomener i tospråklige sammenhenger ofte brukes for å forenkle overgangen fra ett språk til et annet ved å forberede mottakeren i samtalsituasjonen på at noe endrer seg (Hlavac, 2011: 3803). Dette kan også forklare hvorfor det er mer nøling og kontrollfenomener blant de uintegrerte formene, ettersom det da er større behov for å bevisstgjøre mottakeren om vekslingen (Hlavac, 2011: 3803). Det er selvfølgelig også mulig å forklare nøling med at språkbrukeren tenker på hva hen skal si, og vil holde på turen sin (Hlavac, 2011: 3795). Videre forklarer Hlavac (2011: 3803) hvordan ønsket om å *harmonisere*, altså skape en flytende språksituasjon, kan være en grunn til å integrere kodevekslinger, selv om mottakeren er tospråklig og vil forstå uintegrerte vekslinger også.

Det Hlavac (2011) kaller nøling og kontrollfenomener, vil i mange sammenhenger kalles *flagging*. Rosignoli (2011) gjør rede for tidligere forsøk på å definere flagging og viser blant annet til Poplack (1985; 1988 i (Rosignoli, 2011: 52ff) som mener visse diskursfenomener, som pauser og nøling, fremhever vekslinger mellom to språk. Rosignoli (2011: 81) konkluderer til

¹⁰ I denne artikkelen brukes begrepet *kodeveksling* om alle former for transfer fra ett språk til et annet (Hlavac, 2011: 3794).

slutt med følgende definisjon av flagging: «an interruption of the speech flow occurring in the immediate proximity of an other-language insertion in conversation».

Grimstad (2017) ser på i hvilken grad norsk-amerikanske informanter tar pauser eller nøler i forbindelse med engelske lånord i norske ytringer. Datamaterialet hennes er hentet fra *Corpus of American Norwegian Speech* (CANS) (Johannessen, 2015) og består av engelske lånverb i ellers norske ytringer (Grimstad, 2017: 15). Hun tar for seg både de engelske lånverbene som er integrert med norsk morfologi og de som har beholdt sin engelske morfologi i den ellers norske ytringen. Grimstad (2017: 18) bruker termen *diskursflagging* (discourse flagging) om fenomenene hun studerer. Hun ser da på nøling, som hun markerer med «eh», leksikalt tomme pauser og metalingvistiske kommentarer om vekslingen¹¹ (Grimstad, 2017: 18). De norsk-amerikanske informantene i Grimstad (2017) sin studie viser samme tendenser som de kroatisk-australske informantene i Hlavac (2011): Uintegrerte engelske lånord i norske ytringer var markert med enten nøling eller pause i 69% av tilfellene, i motsetning til når lånordene var integrert med norsk morfologi: av disse hadde bare 31% av lånordene relatert nøling (Grimstad, 2017: 20).

¹¹ I artikkelen har det ikke blitt med at hun også regner metalingvistiske kommentarer som flagging, men dette har jeg fått vite gjennom privat korrespondanse med Grimstad.

3 Metode og empiri

3.1 Terminologi

I denne studien ser jeg på enkeltord som er lånt inn i mottakerspråket kvensk fra donorspråket norsk. Som det kommer frem i teorien, er det ikke helt uproblematisk å definere hva et lånord er. De ulike teoretiske rammeverkene jeg gikk gjennom i forrige kapittel, definerer lån på forskjellige måter. Når jeg bruker termen ‘norske lånord’ videre, viser jeg til de ordene som er blitt markert som norske i korpuset jeg har brukt (se 3.2). Det er imidlertid flere av disse ordene som allerede er etablerte ord i det kvenske språket og i den kvenske ordboken. Dette vil si at noen av ordene jeg kaller ‘norske lånord’ per definisjon også er *kvenske*. Jeg ser altså både på etablerte lånord og ord som er lånt ad hoc inn fra norsk i intervjusituasjonen. Jeg kaller likevel alle eksemplene for ‘norske lånord’, uavhengig av hvor på kodemiksingskontinuumet de befinner seg. I kapittel 4 vil jeg diskutere forskjellen på etablerte og ikke-etablerte lånord.

Av de etablerte lånordene er det også flere ord som er lånt inn fra svensk. Utvik (1996) samlet inn skandinaviske substantiv fra kvenskspråklige tekster og undersøkte hvert enkelt av dem for å finne hvor ordet var lånt fra. Da fant hun at mange av ordene var lånt inn fra svensk før finnene begynte migrasjonen mot Norge (Utvik, 1996: 85ff). Å gjøre dette for alle verbene og substantivene som er markerte som norske i korpusutvalget mitt, ville kreve langt mer tid og ressurser enn jeg har hatt til rådighet i denne studien. Noe etymologisk arbeid har jeg måttet gjøre for å kunne kategorisere verbene og substantivene som enten kulturelle lån eller kjernelån (se 3.3.3), men jeg har ikke nærmet meg å avgjøre etymologien til alle lånordene. Det er likevel ikke avgjørende for min studie akkurat hvilket språk de etablerte lånene er fra, og jeg fortsetter derfor å kalle dem ‘norske’, etter taggingen i korpuset, selv om det er mulig at donorspråket opprinnelig har vært et annet. Lane (1999: 41) påpeker for øvrig at det er svært vanskelig å avgjøre om lånord har kommet inn i leksikonet til den kvenske bugøynesdialekten før eller etter at migrantene kom til Norge, selv om enkelte av lånordene også kan være lånord i moderne finsk. Lånordene vil likevel være av en fremmed opprinnelse, uavhengig av hvilket av de skandinaviske språkene ordet kommer fra (Lane, 1999: 41).

3.2 Valg av metode: Korpus

I denne studien har jeg brukt talesmålskorpuset Ruija-korpuset¹² fra kvensk- og finskspråklige områder (Universitetet i Oslo, 2014) for å undersøke norske lånord som brukes i kvenske samtalsituasjoner. Korpuset er samlet inn i forbindelse med to forskningsprosjekter ved

¹² <https://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/talesprakskorpus/ruija/>

Universitetet i Oslo, ledet av Pia Lane, og består av intervjuer gjort med kvenskspråklige og norskspråklige i kvenske områder i Nord-Norge (Universitetet i Oslo, 2014). Grunnen til at jeg har valgt å bruke et allerede eksisterende korpus, fremfor å hente inn data selv, er flere. For det første er det både tidsbesparende og kostnadseffektivt å bruke et allerede innsamlet korpus (Johannessen, 2003: 166). I tillegg er kvensk et språk som blir snakket som morsmål av stadig færre mennesker (Lane, 2007: 41-42), og det er dermed nyttig å bruke data som er samlet inn tidligere. En del av materialet i korpuset er fra 1975, og noen av informantene var av såpass høy alder at det er usikkert om de fortsatt lever. Som Johannessen (2003: 163-164) påpeker gjør det å bruke et allerede innsamlet korpus at man kan få en mye større mengde data å utforske enn hvis man skal samle inn alle data selv. Med min tidsramme og mitt oppgaveomfang, er det ingen tvil om at jeg har fått tilgang på mer materiale enn jeg kunne samlet inn og transkribert selv. Jeg har også hatt mulighet til å rådføre meg med Pia Lane, som har ledet prosjektene som førte til innsamlingen av korpuset. Dette er også en av grunnene til at jeg valgte ut data fra bygda Bugøynes, som Lane har skrevet mye om (jeg utdyper mer om datautvalget mitt i 3.3.1).

3.2.1 Ruija-korpuset

Ruija-korpuset har fått navnet sitt fra det finske ordet Ruija, som betegner de norske områdene hvor kvenene slo seg ned da de migrerte fra Finland (Utvik, 1996: 13). Korpuset består av 428 971 ord, og inneholder 76 timer og 18 minutter tale (Universitetet i Oslo, 2014). De første opptakene ble gjort i 1960, mens de siste ble gjort i 2009. Informantene er fra forskjellige deler av de finske og kvenske områdene i Nord-Troms og Finnmark: Alta, Brennelv, Bugøynes, Børselv, Karielv, Kvalsund, Kåfjord, Lakselv, Nordreisa, Tana, Vadsø og Vestre Jakobselv, med flest intervjuer fra Bugøynes i Finnmark. Ruija-korpuset består av både transkripsjoner og lydfiler, og det er mulig å søke på enkeltord. Korpuset er imidlertid ikke grammatisk tagget, så det er ikke mulig å søke etter spesifikke grammatiske kategorier. Norske lånord er merket med taggen [lang=Norwegian] i transkripsjonene, og gjør det dermed mulig å søke spesifikt etter dem.

Hele korpuset er transkribert med finsk ortografi¹³, også de norske lånordene. I oversikten over de norske lånordene jeg har funnet (vedlegg 1) har jeg lagt til en kolonne med norsk ortografi (bokmål). I vedlegget har jeg beholdt transkripsjonen som brukes i Ruija-korpuset, selv om denne ikke alltid er korrekt (mer om dette i neste del). Dette er for å gjøre det mulig for andre å finne igjen lånordene i korpuset, for eventuell videre forskning. Jeg har også bøydd bokmålsformene i vedlegg 1 for å vise hva den kvenske morfologien betyr. I eksemplene i teksten skriver jeg ordet med norsk ortografi i parentes etter den kvenske formen. F.eks.: *‘rääntty’* (‘rente’).

3.2.2 Tilgang til og utfordringer med korpuset

Ruija-korpuset er et korpus med begrenset tilgang, og jeg fikk innsyn først etter å ha sendt inn en elektronisk søknad. Korpuset inneholder sensitiv informasjon om en del av informantene, og skal derfor kun brukes til akademiske formål (vedlegg X). For å ivareta informantenes anonymitet har jeg gjort om alle navn som nevnes til fiktive navn. Søkegrensesnittet for korpuset er Glossa, som er et søkeverktøy utviklet av Tekstlaboratoriet ved UiO. Jeg har tilgang til transkripsjonene av intervjuene, til å søke på enkeltord og –setninger og til å høre korte klipp av lydopptakene. For å finne norske lånord i korpuset har jeg åpnet transkripsjonene i en vanlig nettleser som Chrome eller Internet Explorer, og brukt søkefunksjonen for å søke etter taggen *[lang=Norwegian]*.

Jeg har i arbeidet mitt oppdaget at ikke alle lånord er markert med *[lang=Norwegian]*. F.eks. er verbet *‘praatamma’* (‘prate’) markert som norsk i transkripsjonen til «Helene», slik:

- (1) (a) me **praatamma** +*[lang=Norwegian]* siinä ja puhumme se äijä kysy mikä se on ja mie sanoin ja muistelin kaikki mikä s_on että mi_olen käyny lääkäriin tykönä

‘Vi pratet der og snakket han fyren spurte hva det er og jeg sa og fortalte alt hva det var at jeg har vært hos legen’

Mens det samme ordet, fra den samme informanten, ikke er markert senere i teksten:

- (b) on kyllä ensi vuonnakin ku me menimmä naimisiin nii # me **praatamma** siitä että olis voinu mukava siirtyä kyllä muualle ky- #

¹³ Lange vokaler markeres med dobbel vokal, korte vokaler med enkel vokal, lange konsonanter med dobbel konsonant og korte konsonanter med enkel konsonant. I tillegg markeres en del vokaler ulikt:

Finsk	Norsk	Finsk	Norsk
O	Ä	Ä	Æ
U	O	Ö	Ø
Y	U	-	Y

'det er ja første året også når vi giftet oss så snakket vi om det at det hadde vært kjekt å flytte ja et annet sted ja-'

Dette er tilfellet for mange etablerte lånord som **fiskarit** ('fiskere'), **bruukata** ('bruke/pleie') og lånord som ligner på finske lånord, som **organisashuuni** ('organisasjon' – 'organisaatio' på finsk). Disse ordene har jeg oppdaget når jeg har lest avsnitt med, eller hørt på klipp av, andre norske lånord. Jeg har da notert meg de ordene jeg har funnet uten tagging.

At en del av ordene mangler tagging gjør det vanskelig å anslå hvor mange norske ord som faktisk er i korpuset. Når korpuset ikke er grammatisk tagget er det også vanskelig å anslå hvor stor andel av verbene og substantivene som er norske lån. Det er imidlertid markert hvor mange ord som er ytret av hver informant, så jeg kan se på andelen norske verb og substantiv i forhold til den totale mengden av ord i intervjuene. Denne andelen er svært liten (mellom 0,02% og 1,6%, se vedlegg 2) ettersom det selvfølgelig er store deler av korpuset som verken er verb eller substantiver, men andre ordklasser. Jeg kan heller ikke si mye om antallet norske verb eller substantiv vs. finske, men jeg kan likevel si noe om hvilken måte ordene integreres og i noen grad få et inntrykk av hvilke informanter som mikser inn flest ord.

Etter å ha funnet de markerte norske lånordene kunne jeg søke på dem i korpuset med søkeverktøyet Glossa. Da jeg søkte på de forskjellige lånordene fikk jeg av og til opp flere tilfeller enn de som var markert som norske i transkripsjonene. Dette var noen av de ordene jeg, som nevnt, fant sporadisk i transkripsjonene. Grunnet begrensningene i studiens omfang har jeg valgt å bare ta for meg de markerte lånordene og de få tilfellene jeg har kommet over av umarkerte lånord.

3.3 Empiri

3.3.1 Mitt utvalg av kvenskspråklige intervjuer fra Ruija-korpuset

Jeg har valgt ut 19 intervjuer som er gjort på kvensk/finsk¹⁴ i Bugøynes i 1975 og 2009. I tillegg har jeg med to informanter som er intervjuet i 1988, og to som er intervjuet i 2007. En del av intervjuene ble gjort i forbindelse med prosjektet *Identities in Transition: A Longitudinal Study of Language Shift in a Kven Community* (Universitetet i Oslo, 2014). 69 personer fra Bugøynes ble intervjuet i 1975, og i 2009 ble en del av dem intervjuet på nytt av prosjektets finske feltassistent¹⁵. Materialet er transkribert av assistenter ved Universitetet i Oulu, som ble lært opp av Pia Lane og en av hennes feltassistenter. Utvalget jeg har gjort består av 23 informanter:

¹⁴ Jeg skriver kvensk/finsk ettersom informantene snakker kvensk, mens intervjuerne snakker finsk

¹⁵ Informasjon fra privat korrespondanse med Pia Lane, leder for prosjektene

15 kvinner og 9 menn. Av disse ble 12 kvinner intervjuet i 1975 og av disse igjen ble 9 intervjuet på nytt i 2009, mens av mennene ble 8 intervjuet i 1975 og 2 av disse ble intervjuet på nytt i 2009. Aldersspennet på informantene som ble intervjuet både i 1975 og 2009 strekker seg fra 22 til 57 år i 1975, og fra 56 til 91 år i 2009. Disse informantene er blitt intervjuet med den samme intervju-guiden. De to kvinnene som ble intervjuet i 2007 er 81 og 89 år, mens alderen på de to kvinnelige informantene som er intervjuet i 1988 er ukjent. Jeg har også valgt å utelukke én kvinne som ble intervjuet både i 1975 og 2009 fordi hun er tilflyttet fra Finland i voksen alder. En mann (pykeja_bugoynes_03) som ble intervjuet i 2007 er tatt ut fordi det mangler ordtelling av intervjuet hans. Denne informanten hadde imidlertid ikke noen norske lånord. Jeg har med andre ord valgt ut alle intervjuer gjort av finske intervjuere med kvenske informanter som er vokst opp i Bugøynes, med unntak av én informant som manglet ordtelling¹⁶.

3.3.2 Kontroll av data

Ettersom jeg er morsmålsbruker av både norsk og finsk, forstår jeg kvensk. Jeg har hørt på alle ordene jeg har samlet inn for å høre ordene ytret i kontekst, og dermed har jeg også kunnet kontrollere transkripsjonen av ordene. De norske ordene er som sagt transkribert av finske forskningsassistenter og med finsk ortografi. Da jeg hørte på de norske ordene jeg hadde funnet i transkripsjonene, oppdaget jeg noen avvik i de ortografiske nedtegningene. F.eks. er det noen av ordene som er transkribert med svensk-inspirerte endinger, selv om informanten tydelig ytrer ordet på norsk, uten verken kvensk eller svensk integrering. Et eksempel på dette er «Marta» som snakker om at mannen hennes er blitt operert:

- (2) *oslossa ## [pron=hesitation] ## se # operered ##*
 i oslo ## ## det # operert
 'i oslo ble hen operert'
 («Marta»)

Ordet er altså transkribert som 'operered', som kan virke som en slags fornorsket versjon av det svenske 'opererad'. Dette kan kanskje komme av den retroflekse t-lyden som ikke finnes i finsk, og som dermed kan være vanskelig å transkribere, eller av at de som har transkribert har en større kjennskap til svensk og svenske bøyningsendinger enn til norske. Dette har gjort arbeidet med å finne alle versjoner av et ord mer krevende. For eksempel er ordet '*bruukata*'

¹⁶ En av de to kvinnene som ble intervjuet i 1988 har en ordtelling som tydelig er lavere enn hva som faktisk er transkribert, men jeg har valgt å likevel ta for meg de norske ordene jeg har funnet i transkripsjonene av intervjuet hennes.

(‘bruke’) transkribert som både ‘bruukata’ og ‘pruukata’¹⁷, selv om informantene uttaler ordene på samme måte. Uregelmessigheten i bruk av ‘b’ og ‘p’ i transkripsjonen kommer muligens av at den finske p’en er uaspirert, slik som den norske b’en. Hvorvidt lyden er nærmest en norsk ‘b’ eller en finsk ‘p’ er av og til vanskelig å avgjøre.

3.3.3 Kategorisering av norske lånord

Etter å ha funnet alle verbene og substantivene som var markert som norske lån i transkripsjonene til Ruija-korpuset, kategoriserte jeg dem etter forskjellige egenskaper. Jeg har både tatt for meg *hvordan* verbene og substantivene har blitt lånt fra donorspråket norsk til mottakerspråket kvensk, og mulige *grunner* til at ordene har blitt lånt inn. Da jeg så på hvordan ordene integreres - eller *ikke* integreres - i mottakerspråket, så jeg på følgende faktorer: (1) ulike måter de norske ordene er morfologisk integrert: (i) om de har tydelig kvensk bøyingsmønster, (ii) om de har norsk bøyingsmønster eller (iii) om de er sammensatt av ett norsk ord og ett kvensk ord, (2) flagging av norske ord: (iv) eksplisitt flagging (f.eks: «som nordmenn sier»), (v) flagget med nøling (pauser, leksikalsk fylte pauser eller falske starter) eller (vi) ikke flagget, (3) fonologi: (vii) norsk fonologi eller (viii) kvensk fonologi. Jeg har sortert både substantiv og verb etter (1) og (3), mens jeg har avgrenset studiet av hvordan språkbrukerne flagger lånord (2) til kun de norske verbene.

Selv om jeg har funnet, hørt på og kategorisert både norske substantiv og verb, har jeg altså studert verbene nøyere enn substantivene. Dette er både fordi det ville vært en for omfattende jobb for denne studien å studere hvert enkelt av de 727 substantivene for seg, men også fordi verb er en mindre vanlig ordklasse å låne fra (jmf. Wohlgemuth, 2009, i kap. 2.2.2.1). Dermed er det interessant å se hvordan og hvorfor bugøynesværingene låner inn verb fra norsk. I analysen i kapittel 4 tar jeg også i betraktning hvorvidt enkelte ord er etablerte lån i kvensk eller ikke. For å avgjøre om de norske lånverbene er etablerte i kvensk har jeg søkt dem opp i den digitale kvensk-norske ordboken Nettidigisanat¹⁸.

Da jeg så på hvilke grunner det kunne være til at de ordene jeg hadde funnet var blitt lånt inn fra norsk, kategoriserte jeg dem først etter semantiske kategorier. Jeg har brukt de samme kategoriene som Utvik (1996) har brukt i sin hovedoppgave om norske substantivlån i kvenske

¹⁷ ‘Pruukata’ finnes i flere nord-finske dialekter fra det svenske ‘bruka’ (‘å bruke, pleie’), i noen dialekter er imidlertid den første konsonanten kuttet ut og lånordet har dermed blitt til ‘ruukata’ (“Suomen sanojen alkuperä,” 2001, bind 2: 412-413).

¹⁸ <http://sanat.oahpa.no/fkv/nob/> - Trond Trosterud, som er med på å drifte ordboken, har opplyst meg via epost om at ordene er hentet fra flere ulike kilder: (1) kvenske tekster, (2) kvenske informanter, (3) Eira Söderholm sitt språkkurs «Aikamatka» (tidsreise) og (4) Terje Aronsens kvensk-norske ordbok.

tekster, hentet fra Atlas Linguarum Europae (ILIR, uten år)¹⁹. Denne kategoriseringen gjorde at jeg så et skille mellom ord som har kommet til i den norske kulturen etter at migranter bosatte seg i Bugøynes i 1840 (som f.eks. *'kino'* ('kino')) og ord som mer tydelige har hatt et annet ord siden før migrasjonen startet (for eksempel: *'praatata'* ('prate')). For å undersøke forskjellen på disse typene lånord, baserte jeg meg på Myers-Scotton (2006) sin teori om leksikalske lån (se 2.2), der hun skiller mellom kulturelle lån og kjernelån. Jeg kategoriserte substantivene og verbene ut i fra mine egne antakelser om hvilke ord finske emigranter kan ha kjent til, og verbene kategoriserte jeg også basert på hvorvidt ordet har en ekvivalent i det finske språket som er eldre enn 1700-1800-tallet. Dette brukte jeg *Suomen sanojen alkuperä* (Finske ords opprinnelse) (2001) til. Tiden fra den store finske migrasjonen og frem til i dag er en lang periode, og det er vanskelig å vite sikkert når man for eksempel fikk et ord for 'fabrikk', og om finske utvandrere fra Nord-Finland hadde dette i sin dagligtale på 1700-tallet. Bugøynes er også en bygd som har hatt mye kontakt med Finland, via grensehandel og tilflyttende fra Finland som har fått jobb på fabrikkene (Lane, 1999: 2; Lane, 2006: 98). Denne kontakten innebærer at bugøynesværingene har hatt språkkontakt med finske dialekter fra Finland, i tillegg til norske dialekter i Norge.

Som nevnt i 2.2.2 skriver Haspelmath (2009, s. 48) at det ikke finnes noen klare retningslinjer for hvordan man skal skjelne mellom kulturelle lån og kjernelån. Dette betyr at andre kanskje vil være uenig med min kategorisering av norske verb og substantiv i datautvalget mitt. I vedlegg X-X viser jeg kategoriseringen min av både verb og substantiv, som enten kjernelån eller kulturelle lån. I tillegg til å undersøke når ulike fenomener som sykling og foreningsarbeid kom til Norge, har jeg i mitt arbeid med å kategorisere verbene og substantivene, forsøkt å ta i betraktning at ikke alle lån som fremstår som kjernelån nødvendigvis er det (Haspelmath, 2009: 49). Som eksemplet med det sakhske ordet *'kiri:sa'* ('tak') viste (se 2.2.2), kan ordpar som man i første omgang regner som ekvivalenter, vise seg å ikke være det. Jeg har for eksempel valgt å kategorisere det norske lånverbet *'söökänny'* ('søkt') som et kulturelt lån. Selv om det kanskje har vært nødvendig, og mulig, å søke forskjellige instanser om forskjellige tillatelser i Finland før 1840, så er det ikke sikkert at dette er ekvivalent med å skulle søke om et lån i banken. Ettersom den første banken i Finland, Växel- Låne och Depositions-Contoirtet i

¹⁹ Svært mange av disse kategoriene handlet om gårdsbruk og naturen (disse hadde detaljerte underkategorier som «pløying» og «brødproduksjon»). Jeg fant at de fleste av verbene måtte kategoriseres innenfor langt mer generelle kategorier som «mennesket og dets virksomhet» → «bevegelser og handlinger», «menneskelivet generelt» og «tenking og erindring». Mange av substantivene måtte også inn i de mer generelle kategoriene «samfunnets organisering», «husholdningsarbeid, generelt» og «menneskelivet, generelt».

Storfurstendömet Finland, ble opprettet i 1811 (Herrmann, Mayes, & Wood, 2009, uten sidetall), er det ikke sikkert at det var utbredt blant allmennheten å søke lån, slik det er i dag.

4 Analyse og diskusjon

I dette kapitlet analyserer jeg dataene fra korpuset, i lys av teoriene jeg la frem i forrige kapittel. I denne delen skal jeg se på *hvorfor* bugøynesværingene kodemikser, ved å se på ulike grunner til å gjøre de kodevalgene de gjør, og på *hvordan* de innlånte norske ordene forekommer morfologisk i en kvensk språksituasjon. Som nevnt i metodekapitlet har jeg hovedsakelig studert de norske lån**verbene**. I 0, om morfologisk integrering av norske lånord, og i 4.5, om nøling og kontrollfenomener, vil jeg ta utgangspunkt i verbene jeg har undersøkt. I de første to kapitlene, 4.1 om språkmodus og stil og 4.2 om kulturelle lån vs. kjernelån, bruker jeg også enkelte eksempler fra substantivene. I tillegg til å bruke de teoriene jeg presenterte i kapittel 2, kommer jeg til å sammenligne noen av mine funn med eksempler fra tidligere forskning av Pia Lane på kvensk i Bugøynes (Lane, 1999) og finsk i Lappe i Canada (Lane, 2006).

4.1 Språkmodus og stil

Som nevnt i **Feil! Fant ikke referansekilden.** mener Grosjean (2001) at tospråklige språkbrukere endrer språkmodus ut i fra hvem de snakker med. Dette betyr at tospråklige som snakker med énspråklige, eller er i en énspråklig situasjon, også vil være i en énspråklig *modus*. Intervjuene som er gjort i Bugøynes er en formell situasjon, der intervjueren er finsspråklig. Intervjueren har stilt spørsmålene sine på finsk, og det har vært meningen at informantene skal svare på kvensk. De som har utført intervjuene har likevel kunnet snakke en god del svensk, og kunnet forstå norsk²⁰. Dette gjør at de finsspråklige intervjuerne også er tospråklige, og informantene blir dermed påvirket i to retninger. Enten vil språkmodusen være énspråklig, ettersom dette er en formell forskningssituasjon og forskeren snakker finsk, eller så kan den være tospråklig ettersom intervjueren også har kjennskap til både kvensk og norsk.

Hvilken sosial status samtalepartneren har, er avgjørende både for språkmodus (Grosjean, 2001: 5) og stilvalg (Bell, 1984: 167). Lane (2007: 43) skriver om noen av holdningene til innbyggerne i Bugøynes da hun ba om å få ta opp samtaler med dem. Mange av innbyggerne henviste henne til nyligere innflyttede finner fra Finland, som snakket «skikkelig finsk» eller kommenterte at Bugøynesfinsk ikke var noe å skrive om (Lane, 2007: 43). Det kan virke som standardfinsk har høy status i Bugøynes, noe som dermed vil påvirke intervjusituasjonen ved at intervjueren kan oppleves å ha høyere status enn bugøynesværingene. Som Labov (1972: 113) skriver kan informantene være påvirket av intervjusituasjonen og endre språket sitt til en

²⁰ Informasjon gjennom privat korrespondanse med Pia Lane.

mer formell stil. Når intervjueren, som en representasjon av intervjusituasjonen, snakker en sør-finsk dialekt, er det mulig å tenke seg at denne stilen blir oppfattet som mer formell.

Bugøynesværingene dermed ikke bare velge en språkmodus, men de er også påvirket av at intervjueren snakker et språk de forstår, men som kan kategoriseres som en annen stil enn de selv bruker. Informantene i Bugøynes er dermed påvirket av både hvor tospråklige de *kan* være, og av hvor finske de *skal* være.

Informanten «Berit» låner inn ord fra norsk på flere måter, noe som kan være indikatorer på forskjellige moduser. Hun bruker et etablert lånord som 'räntty' ('rente'), uten å vise noen tegn på at dette ikke skulle være kvensk (3a). Hun integrerer det norske ordet 'spesialscole' inn i kvensk morfologi og flagger ordet med å kalle det «sånn spesialscole», og ved å trekke på o'en i skole (3b), men hun låner også inn 'kabelfabrikken' hvor hun bruker norsk morfologi (bestemt form, entall) i stedet for å integrere det i den kvenske morfologien, og hun signaliserer at hun ikke vet hva ordet er på kvensk (3c).

- (3) a. *ja se räntty on sitten hirviän iso*
 og den **renta**-NOM er så forferdelig stor
 'og så er renta forferdelig høy'
 («Berit», 1975)
- b. *ja se kulkee semmosta **spesiaal skuulia***
 og det går sånn **spesialscole**-PART
 'og hen går på sånn spesialscole'
 («Berit», 1975)
- c. *se on ## se oli ## **kaapelfabrikken** em_mie tiiä miten mie sanon*
 det er det var **kabelfabrikken** ikke jeg vet hvordan jeg sier
 'det er, det var kabelfabrikken, jeg vet ikke hvordan jeg skal si det'
 («Berit», 1975)

Det som i tillegg kan skje i intervjuene fra Bugøynes er at også intervjueren skifter til en tospråklig modus, der både svensk og norsk er aktivisert. Grosjean (2001) forklarer dette slik:

During perception, if bilingual listeners who start off in a monolingual mode determine (consciously or not) as they go along, that what they are listening to can contain elements from the other language, they will put themselves in a bilingual mode (at least partly), that is, activate both their languages (with the base language being more strongly activated).
 (Grosjean, 2001, s. 7)

For eksempel kan intervjueren bidra med svenske og norske ord dersom kommunikasjonen stagnerer i løpet av intervjuet, som i de følgende eksemplene:

- (4) a. *no # laitatko sä leivotko sä usein # leivotko **bak- baker***
 så lager du baker du ofte baker **bak- baker**

‘så lager du, baker du ofte, baker, baker?’
(Intervjuer som intervjuer «Marta»), 1975

- b. *pakastin onko tämmönen djup- # fryseri*
fryser er det sånn dyp- fryser-NOM
‘fryser, har dere sånn dypfryser?’
(Intervjuer som intervjuer «Marta»), 1975

Også intervjueren bruker forskjellige former for kodemiksing. I (4a) alternerer intervjueren til norsk og bruker ‘baker’ med norsk presens-bøying. I (4b) setter imidlertid intervjueren inn det norske ordet i en kvensk/finsk morfologi ved å legge til endingen -i, som er den vanligste måten å integrere et substantiv inn i en kvensk/finsk setning²¹ (Lane, 2006: 136).

Noen av informantene bruker først et norsk lånord, før de sier et mer tradisjonelt finsk ord etterpå. Bruken av finske ord i intervjuene fra Bugøynes kan komme av språkmodusen som informantene befinner seg i. Dersom informantene opplever å være i en énspråklig modus, kan det være at de bevisst bruker det mer tradisjonelle av de to ordene de kan for et fenomen. Dersom de har brukt et norsk lånord, kan de «gjenta» hva de mente, men ved å bruke et mer finsk ord. For eksempel sier «Marta» og «Helga» følgende:

- (5) a. *se on vaikia ## tro ## uskoa että se on ollu ### niin raskas aika*
det er vanskelig tro tro at det er vært så tung tid
‘det er vanskelig å tro at det har vært en så tung tid’
(«Marta», 1975)
- b. *nii me piti ringata sinne soithaa niin että saithiin tiimat*
ja vi måtte ringe-INF dit ringe sånn at fikk time
‘ja vi måtte ringe dit sånn at vi fikk time’
(«Helga», 1988)

Begge informantene bruker et mer finsk ord rett etter at de har brukt det norske lånordet. «Marta» setter inn det norske verbet ‘tro’ i det Wohlgemuth (2009: 78-79) ville kalt en *ubøyd form* (uninflected form), ettersom verblånet mangler infinitivsmerke, og heller ikke er bøyd kvensk morfologi. Det kvenske ordet ‘uskoa’ står derimot i 1.infinitiv. Pausen til «Marta» kan bety at hun leter etter det kvenske ordet, og når hun ikke finner det, sier hun det norske, for så å komme på det kvenske og si det. «Helga» har på sin side ingen pause mellom det norske lånordet, som hun har integrert med kvensk morfologi (1.infinitiv), og det tradisjonelle ‘soithaa’ (‘ringe’), som også er 1.infinitiv.

Hlavac (2011: 3802) kaller dette for *nøykatige synonymer/tilnærmet tilsvær* (exact synonyms/approximate correspondents), og finner flere tilfeller av dette i sine intervjuer. Han

²¹ Alle finske og kvenske substantiver har en stamme som ender med en vokal

mener dette er et bevis på informantenes metalingvistiske bevissthet (Hlavac, 2011: 3802). Selv om «Marta» og «Helga» har forskjellig grad av integrering på lånordene de bruker, så viser begge en metalingvistisk bevissthet når de bruker en annen form av ordet de nettopp har uttrykt på det andre språket. I en entydig tospråklig modus, med andre tospråklige i norsk og kvensk, hadde kanskje ikke «Marta» trengt å lete frem 'uskoa', men kunne brukt 'tro' og visst at hun ble forstått. Å gjenta et slikt synonym, kan både være et forsøk på å forbli i den formelle énspråklige modusen og et ønske om å designe språket sitt til den sør-finske tilhøreren for å gjøre seg forstått. Ifølge Bell (1984: 167ff) er tilhøreren til språkbrukere den viktigste kilden til språkbrukeres kodevalg. Følgende scenario er mulig å tenke seg: Når «Helga» sier et ord som kanskje ikke er det vanligste å bruke for tilhøreren, legger hun til en annen måte å si det samme på, for å designe språket sitt slik at tilhøreren forstår henne. Dersom tilhøreren hadde vært en tospråklig nabo fra Bugøynes, hadde hun ikke trengt å gjøre det samme.

4.2 Kulturelle lån vs. kjernelån i korpuset

4.2.1 Fordeling av kulturelle lån og kjernelån

I korpusutvalget fant jeg 189 enkeltytringer av norske verb, og av disse var det 62 ulike verb. Det vil si at det var en del verb som ble ytret flere ganger²². Da jeg kategorisere alle de norske lånverbene som enten kulturelle lån eller kjernelån, basert på egne grunnhypoteser (se 3.3.3), fant jeg at de fleste av verbene var kjernelån: 167 av verbene i enkeltytringer (49 forskjellige verb) var kjernelån, mens 25 av verbene i enkeltytringer (13 forskjellige verb) var kulturelle lån. Fordelingen mellom de ulike typene lån blir slik: *kjernelån*: 87% og *kulturelle lån*: 13%.

23 av lånene regner jeg som etablerte lån i kvensk, som vil si at de står oppført enten som verb eller som substantiver med klar tilknytning til verbet, i den kvenske ordboken *Nettidigisanat* (jf. 3.3.3). 19 av de etablerte lånverbene i korpusutvalget er oppført som verb i ordboken, mens 3 av ordene er substantiver som er klart knyttet til verbet: ('*dyssi*'-'*dyshätä*' ('dusj'-'dusje'), '*kommunikašuuni*'-'*kommuniseerata*' ('kommunikasjon'-'kommunisere') og '*organisasioni*'-'*organiseerattu*' ('organisasjon'-'organisere')), mens ett var mer perifert: '*fyyry*'-'*fyyraimme*' ('fyr, fyrlykt'-'fyre'). 6 av de til sammen 23 etablerte lånverbene har jeg kategorisert som kulturelle verblån, mens 17 har jeg regnet som kjerneverblån.

Av norske substantiver jeg fant i korpuset var fordelingen av kulturelle lån og kjernelån en ganske annen. Av de 727 enkeltsubstantivene (378 forskjellige substantiver) jeg har funnet i

²² For eksempel er det 7 ytringer av verbet '*ringata*' ('ringe'), gjort av 4 forskjellige informanter

korpusutvalget er fordelingen slik: *kjernelån*: 35,5% og *kulturelle lån*: 64,5%. Weinreich (1953, gjengitt i (Wohlgemuth, 2009: 248)) mener de fleste lånord er substantiver og at dette er fordi de fleste nye fenomener som har skapt et behov for et nytt ord, har vært av typen som beskrives med substantiver – som for eksempel *telefon* eller *bil*. At språkbrukere møter på et nytt fenomen de ikke har et ord for allerede, er også grunnen til at *kulturelle lån* oppstår. Da er det også ganske naturlig at de fleste av substantivene som er lånt inn, er nettopp kulturelle lån.

Ifølge Myers-Scotton (2002: 240ff) er det også lettere å låne inn substantiv, fordi de får utdelt tematiske roller i en setning, mens verb er de som deler ut de tematiske rollene. Lane (2006: 178) viderefører dette når hun skriver at verb i kvensk og finsk syntaks, bærer med seg informasjon om subjektet i setningen og dermed vil det være informasjon som går tapt dersom man ikke integrerer verbet. Substantiver derimot er enklere å låne inn, og det finnes også flere av dem man kan låne av (Wohlgemuth, 2009: 250). Tallene fra Ruija-korpuset viser det samme som teoriene til Myers-Scotton (2002), Lane (2006) og Wohlgemuth (2009): det er helt klart flest substantiv som lånes inn (727 substantiv mot 167 verb), og disse kan også i mye større grad lånes inn uten at de blir integrert med kvensk morfologi. Av de informantene som låner inn verb er det 3 som ikke integrerer dem med kvensk morfologi, men i alle tilfellene har de lånt inn verbet med norsk bøyning som passer inn i den kvenske syntaksen. «Marta» låner for eksempel inn ‘irriterer’ i presens når hun ikke husker hva det er på finsk:

(X) «Marta»
ei + [laughing] ## saattaa että ## että se ## joskus ###irriterer
 nei hender at at det av og til **irriterer**
 ‘nei, det hender at det av og til irriterer’

Intervjuer:
joo ärsyttää
ja irriterer
‘ja, irriterer’

«Marta»
=ärsyttää ## tulevat sillain ## ko s_on ollu sillälain niin
irriterer de kommer sånn når det er vært på den måten sånn
‘irriterer at de kommer sånn når det har vært på den måten sånn’

4.2.2 Kjernelån

At de fleste nye kulturelle fenomener som trenger nye ord er substantiver kan også forklare hvorfor de fleste lånverbene er kjernelån. Verb er ord som beskriver en handling, og ikke nødvendigvis nye fenomener. Ord som ‘pleie’, ‘blande’ eller ‘støtte’ er «gamle ord» som kan

brukes i nye situasjoner som ‘vi *pleide* å kalle dem komper’, eller ‘*blander* norsk og finsk’ eller ‘*støtte* en forening’. Kjernelån er de lånene som kommer som tillegg til allerede eksisterende begreper i et språks leksikon, og som ifølge Haspelmath (2009: 49) ofte kan brukes side om side med det opprinnelige ordet. Et eksempel på at et kjernelån sameksisterer med ekvivalenten fra mottakerspråket finner vi hos «Gro», som ved to anledninger, i samme intervju, snakker om å fiske:

- (6)
<i>se</i>	<i>fiskasi</i>	<i>kauhia</i>	<i>hyvästi</i>	<i>lohia</i>	<i>aina</i>
hen	fiske-IMPF-3.SG	forferdelig	godt	laks	alltid
<i>‘hen fisket alltid laks forferdelig godt’</i>					
(«Gro», 2009)					
-
<i>mie</i>	<i>tykkään</i>	<i>ka-</i>	<i>kalasta</i>	<i>mie</i>	<i>olen</i>	<i>kalaihminen</i>
jeg	liker		fiske	jeg	er	fiskemenneske
<i>‘jeg liker å fiske, jeg er et fiskemenneske’</i>						
(«Gro», 2009)						

Andre kjernelån, som ‘*praatata*’ (‘prate’) og ‘*freistata*’ (‘freiste/prøve’) brukes også sammen med ekvivalentene sine ‘*puhua*’ (‘prate’) og ‘*yrittää*’ (‘prøve’) av flere av informantene i Bugøynes.

Ifølge Haspelmath (2009: 48) er det vanskelig å forklare akkurat hvorfor kjernelån oppstår. Det er naturlig å tenke at et fenomen som allerede har en beskrivelse ikke trenger en annen i tillegg. Haspelmath (2009: 48) foreslår, som Myers-Scotton (2006: 216-217), at språkbrukere som låner ord for fenomener de allerede har ord for, gjør dette for å nærme seg det mest prestisjefylte språket. Samtidig påpeker Haspelmath (2009: 48) at prestisje er et overhengende tema for *språkskifte*, og at det beveger seg utover temaet ‘lånord’. Haspelmath (2009, s. 48) mener derfor det er enklest å forstå kjernelån i større tospråklige miljøer der omtrent alle språkbrukerne forstår begge språk, som at det ikke spiller så stor rolle hvilket av språkene en velger ord fra, ettersom en uansett blir forstått. Her er det viktig å påpeke at de verbene jeg har nevnt som sameksisterende kjernelån, er lån som allerede er etablerte i det kvenske språket. Med andre ord vil ikke bugøynesværingene i Ruija-korpuset betrakte disse ordene som fremmede, men som synonymer til de tradisjonelle finske ordene. Det er heller kvenske språkbrukere fra tidligere generasjoner som har mikset inn ordene i tillegg til å bruke de finske ekvivalentene. At en del av ordene er allerede etablerte lånord, synes også i hvordan de etablerte lånordene integreres morfologisk og hvordan språkbrukerne ikke flagger bruken av dem. Disse aspektene skal jeg diskutere i de neste delene av kapitlet.

4.2.3 Kulturelle lån

Haspelmath (2009: 47) argumenterer for at det er svært naturlig å låne ord for nye begreper i en ny kultur, ettersom dette ofte kan være mer effektivt enn å finne på egne ord, spesielt dersom språkbrukerne er tospråklige. I kvensk ser det ut til at kulturelle lån har oppstått når nye fenomener, som for eksempel *'telefooni'* ('telefon') eller *'biili'* ('bil') har blitt oppfunnet og tatt i bruk av allmennheten. De fleste av de kulturelle lånene jeg har funnet i korpusutvalget mitt er substantiver, men noen verb virker også å ha blitt lånt inn fordi nye fenomener har dukket opp. Et av disse er det refleksive verbet *'kose seg'*, som ikke har en direkte ekvivalent, men som kan best oversettes med *'viihtyä'* eller *'ottaa rennosti'* som igjen betyr 'trives' eller 'ta det med ro'.

- (7) *joo siellä me kävimme [...] meillä oli kahviflasku matkassa siellä me # kurssasimma*
 ja der vi dro vi var kaffeflaske på tur der vi **kose-IMPf-1.PL**
'ja, dit dro vi [...] vi hadde kaffeflaske med oss, der koste vi (oss)'
 («Eva», 1975)

«Eva» har lånt inn ordet og bøyddet med kvensk morfologi. Hun har dermed ikke integrert verbet som et refleksivt verb, men markert verbet med tempus, modus og person, slik kvenske verb bøyes. Andre eksempler på kulturelle lånverb er *'syklätä'* ('sykle'), *'organiseerata'* ('organisere') og *'dyshätä'* ('dusje'). De aller fleste av de kulturelle lånordene har fått kvensk morfologi, og 6 av dem er som tidligere nevnt etablerte lånord i kvensk.

4.3 Kvensk og finsk

I denne delen vil jeg se på noen av de forskjellene som har utviklet seg mellom finsk og kvensk i løpet av de siste århundrene. Som Hyltenstam og Milani (2003: 28-30) påpeker, har kvensk utviklet seg nesten isolert fra finsk språkpåvirkning, og i en annen retning enn det riksfinske har. Alle språk utvikler seg over tid, og hvor stor utviklingen er, påvirkes av flere forskjellige sosiale faktorer (Hyltenstam & Milani, 2003: 28). En slik faktor er for eksempel hvor mye kontakt språkbrukerne har med andre språk (Hyltenstam & Milani, 2003: 28ff). I dette delkapitlet tar jeg for meg noen konsekvenser av at kvensk har utviklet seg innenfor et norsk språksamfunn.

4.3.1 Leksikalske forskjeller

At det i kvensk er vanlig å skaffe ord til nye konsepter gjennom å låne inn ord fra norsk eller svensk, har gjort at det kvenske leksikonet nå skiller seg fra det riksfinske når det gjelder moderne ord. Grunnen til dette er at mange i Finland fikk en svært puristisk tilnærming til språkutvikling i løpet av 1800-tallet (McRae et al., 1999: 116-117). Etter at Sverige tapte mot Russland i Napoleonskrigene og måtte avstå Finland til Russland i 1809 (Häkli, 1999: 3), begynte en finsk, nasjonalistisk språkbevegelse å vokse frem (McRae et al., 1999: 35). McRae

et al. (1999: 33) viser til nedskrivningen av nasjonaleposet *Kalevala* som en særlig inspirasjon for det finske folket. I 1917 erklærte Finland seg selvstendige, etter den russiske revolusjon. Det finske språket ble et symbol på den finske identiteten (Wohlgemuth, 2009: 211), og arbeidet med å skape egne ord, fremfor å låne inn begreper fra andre språk, ble nøye utført av akademikere og journalister på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet (McRae et al., 1999: 116-117). Som nevnt i kapittel 1.1 var de største migrasjonsbølgene fra Nord-Finland, gjennom Nord-Sverige og opp til det vi i dag kaller Troms og Finnmark, på 1700-1800-tallet. Språket som migrantene hadde med seg, hadde med andre ord ikke nødvendigvis rukket å bli påvirket av den finske språkbevegelsen som skjedde på slutten av 1800-tallet (Hyltenstam & Milani, 2003: 28-30). Et eksempel på dette er ordet for telefon, som i Finland er '*puhelin*', konstruert fra ordet '*puhe*' ('tale') (McRae et al., 1999: 117). På kvensk heter det derimot '*telefooni*', lånt enten fra norsk ('telefon') eller direkte fra det engelske 'telephone'.

4.3.2 -eerata – et godt bevart suffiks

En annen form for språkplanlegging som har preget det finske språket i Finland, er hvordan lånord skal integreres i den finske morfologien. Ifølge Itkonen (1988: 44ff) begynte arbeidet med å endre integreringen av svenske lånord som endte på -era, i 1865. Ferd. Ahlman gjorde i sin ordbok om på svenske lånord fra ord som 'neutralisera' og 'galvanisera' til '*neutralisenta*' og '*galvanoita*', fremfor å bruke det, til da, mer vanlige suffikset: '*neutralis-eerata*' og '*galvanis-eerata*' (Itkonen, 1988: 44-45). De kommende årene ble fortsatt -eerata-formen brukt, men iherdige ordbokforfattere og språkvitere fortsatte å lage alternative endinger (Itkonen, 1988: 45ff), og nå er den vanligste formen -oida-formen (Wohlgemuth, 2009: 211). Denne språkplanleggingen ser ikke ut til å ha rukket å påvirke kvensk, ettersom nyere ord som '*moderniseerata*' ('modernisere') og '*kommuniseerata*' ('kommunisere') har den mer arkaiske endingen -eerata, i motsetning til de moderne finske ekvivalentene 'modernisoida' og 'kommunikoida'.

4.3.3 Freista – et godt bevart lån:

Et av de etablerte lånordene fra norsk i kvensk er ordet '*freistata*', alternativt '*freistää*' (1.infinitiv) for 'å prøve'. 'Å freiste' brukes ofte i nynorsk skriftspråk, mens bokmålskvivalenten 'å freste' er mindre brukt²³. 'Å freiste' stammer ifølge Nynorskordboka fra det norrøne ordet 'freista', som ifølge De Caprona (2013: 802) betyr «gå i gang med håp om

²³ Søk i Oslo-korpuset av taggedde tekster, nynorskdelen, gir 371 forekomster av grunnformen 'freiste' (obs! både betydningen 'prøve' og 'friste' er representert). Søk etter grunnformen 'freste' i bokmålsdelen ga to treff: begge fra Alf Prøysens roman «Trost i taklampa» fra 1950.

å greie noe, gjøre sitt beste, prøve; oppleve, bli utsatt for; lokke, virke tiltalende på; sette (ens tro) på prøve». I transkripsjonene av korpuset er bare tolv tilfeller av verbet 'freistata' markert som norske. Ved å søke på «freis» som starten av ord i korpuset, finnes det imidlertid 47 tilfeller av verbet i forskjellige bøyningsformer, ytret av 15 forskjellige informanter, i tillegg til ett tilfelle med uttalen «freitannu» og to tilfeller av følgende transkribering: 'freestannu' og 'freestaamhaan', selv om informantene sier 'freistannu' og 'freistaamhaan'.

'Freistata' finnes ikke som et etablert ord i moderne finsk eller i dialektordboken til Kotus²⁴, men finnes i ordboken for meänkieli²⁵. Blant de kvenske informantene er det tydelig at 'freistata' er det mest brukte verbet for å uttrykke at noen forsøker eller har forsøkt å gjøre noe. Av kvenske ekvivalenter finnes ordene 'kokeilla' (tre tilfeller hos tre forskjellige informanter), 'koittaa' (muntlig/dagligdags versjon av 'koettaa') (åtte tilfeller hos fem forskjellige informanter) og 'yrittää' (13 tilfeller hos ni forskjellige informanter). De norske verbene 'å prøve' eller 'å forsøke' finnes det ingen tilfeller av i de kvenske opptakene.

I Ruija-korpuset finnes det en del intervjuer fra Bugøynes som er gjort på norsk²⁶. I disse finnes det ingen tilfeller av det norske verbet 'å freiste', men ved å søke på «prø» som starten av et ord finner man 32 tilfeller av verbet 'å prøve' ytret av elleve forskjellige informanter. 'Å forsøke' er ikke brukt av de norske informantene heller.

²⁴ Kotimaisten kielten keskus (Kotus) (på svensk: Institutet för de inhemska språken).

²⁵ <http://meankielensanakirja.com/> - driftet av Birger Winsa og Johan Junkka

²⁶ Informantene som er intervjuet på norsk har alle blitt spurt om de snakker finsk. En del svarer at de kan gjøre seg forstått på finsk, men de fleste oppgir at de forstår mer enn de klarer å uttrykke selv. Noen av informantene oppgir at de ikke kan finsk.

ANALYSE OG DISKUSJON

Informant	Å freiste/ Freistata	Kokeilla	Koittaa	Yrittää	Prøve	Forsøke
01	X		X			
20_1975		X				
20_2009	X		X			
22_1975	X					
22_2009			X			
24_1975	X			X		
24_2009						
25_2009				X		
26_2009	X			X		
28_1975	X			X		
28_2009		X				
29_1975	X	X		X		
29_2009	X			X		
30_1975	X					
31_1975				X		
32_1975	X					
33_1975	X		X	X		
34_1975	X					
35_1975	X					
36_1975				X		
37_1975	X					
38_1975	X					
60	X		X	X		
61					X	
41					X	
42					X	
43					X	
44					X	
47					X	
48					X	
49					X	
50					X	
52					X	
53					X	
54					X	

Tabell 2: Informantenes bruk av *freiste/freistata*, *kokeilla*, *koittaa*, *yrittää*, *prøve* og *forsøke*

Av tabellen ser vi at kun syv informanter bruker to eller flere varianter, og av disse er det kun tre som bruker tre forskjellige varianter.

Både i kvensk og mäenkieli har lånordet fra norrønt 'freistata' blitt bevart frem til i dag. I norsk (bokmål) og i svensk brukes heller *forsøke/forsöka* eller *prøve/prova* fra latinske *probare* (Bokmålsordboka). For å undersøke hvor utbredt bruken av «freista» er i tale på norsk, søkte

jeg i Nordic Dialect Corpus, et dialektkorpus med opptak fra Norge, Sverige, Danmark, Island og Færoyene. Den norske delen av korpuset består av opptak fra 163 steder i Norge, med 562 forskjellige informanter.

Ved søk på grunnformen «freiste» finnes det ingen resultater, mens ved søk på «freste», bokmålskvivalenten, finnes to tilfeller: en mann fra Kvinnherad i Hordaland, intervjuet i 1951, og en kvinne fra Råde i Østfold, intervjuet i 1958. Lemmaet «friste» som kommer av det samme ordet, gir 16 treff, men kun i den moderne betydningen «lokke, gi lyst til» (Bokmålsordboka), ingen i betydningen «gå i gang med håp om å greie noe». Dette kan tyde på at betydningen «å prøve» er en gammel, og kanskje også utdatert, betydning av ordet ‘freiste/friste/freste’.

Ettersom ‘freiste’ er et så lite brukt ord i det norske talespråket, er det grunn til å tro at lånet til kvensk er svært gammelt. I det finske talespråkskorpuset «Suomen kielen näytteitä»²⁷ («Eksempler fra det finske språket») finnes det 7 treff på ‘freista’. Disse er imidlertid fra området Vittanki (Vittangi på svensk) i Sverige, hvor de snakker meänkieli, og altså ikke fra riksfinsk. De kvenske informantenes holdning til ordet viser også tegn til at lånet har blitt etablert for lenge siden.

‘Freistata’ fremstår som et så gammelt lånord at det ikke oppfattes som et lån av språkbrukerne, men som et finsk ord. Det er ingen av informantene som nøler, eller på annen måte markerer at dette er et ord som den finske intervjueren kanskje ikke forstår. Heller ikke informant «Marta» markerer dette på noen måte, selv om hun gjør det med mange andre ord. I (12a) ser vi at «Marta» har en pause før det innlånte verbet ‘moderniseerata’ (‘modernisere’), som hun integrerer morfologisk inn i kvensk med endingen -eerata. I verken (12a) eller (12b) har hun noen pause før ‘freista

- (12) a. nyt se **freistaa** ja ## **moderniseerata** vähäsen
 nå det prøve-PRES-3.SG og modernisere-INF litt
 ‘nå prøver hen og modernisere litt’
- b. not mi_en ole **freistannu** väävätä #
 nå jeg ikke har prøve-PERF-1.SG veve
 ‘nå, jeg har ikke prøvd å veve’

Hva som oppfattes som et lånord av språkforskere, og hva som oppfattes som et lånord av språkbrukere kan med andre ord være to forskjellige ting. For en med finsk som morsmål vil nok ‘freistata’ høres fremmed ut, men lånet er altså så gammelt at det ikke oppfattes som det

²⁷ <https://www.kielipankki.fi/aineistot/>

av kvenske språkbrukere. En annen grunn til at det ikke oppfattes som et lån fra norsk, kan være at lånordet så å si ikke brukes i norsk talespråk lenger, og det bidrar også til at ordet ikke oppleves som et norsk lånord.

4.4 Morfologisk integrering av norske lån i en kvensk kontekst

De norske verbene og substantivene som er lånt inn i kvenske språksituasjoner, har som oftest blitt integrert med morfologiske trekk fra mottakerspråket (jmf. Myers-Scotton, 2006 i 2.4). Av 189 enkelttilfeller av norske verb har 14 norsk bøyning (7,4%), mens 175 har kvensk (92,6%). Og av 727 enkeltsubstantiver har 218 norsk bøyning (30%), mot 509 som har kvensk bøyning (70%). Jeg skal videre forsøke å forklare disse funnene.

4.4.1 Kodeveksling som inngruppefenomen

Lane (2007) skriver om kodeveksling²⁸ som et identitetsuttrykk i Bugøynes, og viser eksempler på både intrasentensiell (innenfor samme setning) og intersentensiell (veksler språk mellom setningene) kodeveksling. Ifølge henne er kodeveksling den vanlige formen for kodevalg i Bugøynes (Lane, 2007: 53), men den er «klart et inngruppefenomen og brukes nesten ikke når noen utenforstående er tilstede.» Intervjusituasjonen i de intervjuene jeg har tatt for meg har vært med en intervjuer fra Finland, som har vært ukjent for informantene. Dette vil være en såpass annerledes situasjon enn når tospråklige bugøynesværingene snakker sammen for seg selv, at det er nærliggende å anta at bugøynesværingene gjør andre kodevalg i intervjuene fra Ruija-korpuset enn i dagligtalen sin. Dette vises også i det at intersentensielle kodevekslinger omtrent ikke forekommer i dataene mine. I samlingen av norske verblån er det bare to intersentensielle kodevekslinger, som vil si at en hel setning blir ytret på norsk. Begge tilfellene av intersentensielle vekslinger er trigget av at informanten gjengir noe som har blitt sagt på norsk:

- (8) a. *ja mie sanoin sit kysyin sen silleen että # että haster det*
 og jeg sa så spurte han/hun/hen sånn at at **haster det**
 ‘og så sa jeg, spurte jeg hen: haster det?’
 «Helene», 2009
- b. *se kääntää pään sievästi ja sanoo että ## helene²⁹ kan du det*
 han/hun/hen snur hodet forsiktig og sier at helene **kan du det**
 ‘hen snur hodet forsiktig og sier: Helene, kan du det?’
 «Helene», 2009

²⁸ Lane (2007, s. 37) bruker Myers-Scotton (1993b, s. vii) sin definisjon av kodeveksling og ser på kodeveksling som bruk av flere språk innenfor samme samtale.

²⁹ Fiktivt navn.

Det er også noen få lignende tilfeller i samlingen av substantiver, men for det meste er kodemiksingene i datamaterialet mitt intrasentensiell og består av ett og ett ord som lånes inn. Også den begrensede andelen intersentensielle kodevekslinger kan tyde på at informantene befinner seg i en énspråklig modus i intervjusituasjonen. I en inngruppesituasjon, som den datamaterialet til Lane (1999) og Lane (2007) er hentet fra, vil bugøynesværingene kodeveksle hyppigere og med lengre norske ytringer enn de gjør i intervjuene i Ruija-korpuset. Dette viser seg også gjennom måten informantene flagger de norske kodemiksingene i kvenske setninger, som jeg ser på i neste kapittel.

4.5 Nøling og kontrollfenomener

Som nevnt i kapittel 2.5.2 fant både Hlavac (2011) og Grimstad (2017) tegn på at uintegreerte lånord oftere forekommer med flagging, som nøling og pauser, enn det integrerte lånord gjør. I mitt korpusutvalg finner jeg de samme tendensene³⁰:

	Relatert flagging	Urelatert flagging	Ingen flagging	Total
Norsk bøyning	11	1	1	13
Kvensk bøyning	12	21	133	166
Total	23	22	134	179

Tabell 1: Flagging i forbindelse med norske ord i kvenske ytringer

Figuren over viser fordelingen av norskboende og kvenskbøende verb med lydopptak, samt i hvilken grad de flagger å skulle ytre dem. Jeg regner både ufylte pauser og fylte pauser/nøling (som «eeh») som flagging i tabellen over. Jeg har kategorisert flaggingen på samme måte som Grimstad (2017: 18), ved å skille mellom relatert, urelatert og ingen flagging. Grimstad (2017: 18) oppgir at hun kategoriserer verbene ut i fra hvor nærme verbet flaggingen oppstår. Hun understreker samtidig at det er en vanskelig oppgave å avgjøre hva som forårsaker diskursflagging. Dette gjelder også for intervjuene fra Bugøynes. For eksempel kategoriserer jeg følgende eksempel som ikke-relatert nøling/pauser:

- (9) *lestadia-* *lestadialaiskristillisys* *on # on* *lutheruksesta* *## a so*
 lestadi- *lestadianerkristendom* *er er* *lutherskhet* *## altså*
- les-* *lestadius* **fortsätter** *luther*
 les- *lestadius* **fortsetter** *luther*

³⁰ Mitt korpusutvalg er såpass lite at det ikke er mulig å trekke noen konklusjoner for det kvenske språket generelt, men resultatene fungerer som en pekepinn for hvordan bugøynesværingar flagger lånord i samtale med en utenforstående. Som nevnt tidligere er det også flere norske ord i korpuset som ikke er tagget med [lang=Norwegian], som vil si at det kan finnes flere norske lånverb enn de jeg har fått samlet fra korpuset.

'lestadianerkristendom er, luthersk, altså, lestadius fortsetter luther'
(«Gunn», 2009)

I (9) nøler «Gunn» en god del før det norske ordet, som ikke er integrert med kvensk morfologi, men som har norsk presens-bøying. Hun famler med ordene og har flere tilfeller av falske starter som «les- lestadius». Det virker likevel tydelig i lydopptaket at det ikke er fordi hun skal si et norsk ord at hun famler. Nølingen skyldes heller usikkerhet rundt hvordan hun skal formulere det hun vil si om læstadianerbevegelsen og lutheranere. Det norske lån verbet er for øvrig det eneste med norsk bøying, men uten noen relatert nøling. Eksempel (5) viser det Grimstad (2017) understreker, nemlig at det er vanskelig å vurdere nøling og hva den kommer av. Det er likevel tydelig ut ifra Tabell 1 at andelen norske ord med nøling knyttet til seg, om denne er relatert eller ikke, er mye større når de norske ordene ikke er integrert med kvensk morfologi enn når de er det.

Verbet 'bruukata/pruukata' (bruke), som er et integrert lånord i kvensk, er ikke bare ytret svært ofte, men også svært ofte av samme informant: «Helga». «Helga» bruker faktisk verbet 'bruukata' 58 ganger i løpet av sitt intervju, og har enten ingen nøling eller urelatert nøling. Dette er med andre ord rundt halvparten av alle verbene uten relatert nøling. At «Helga» står for så mange av ytringene, er fordi hennes intervju er svært grundig tagget. En del av de andre etablerte lånordene, som *'praatata'* ('prate') og *'freistata'* ('prøve'), er ikke tagget hver gang de er ytret. Dette gjør resultatene mindre reliable, men selv uten de 58 tilfellene av *'bruukata'* ('bruke/pleie') vil andelen flagging blant integrerte lånverb være betydelig mindre enn den blant uintegrerte lånverb. Som Hlavac (2011) skriver, kan nøling og pauser i forbindelse med uintegrerte ord skyldes at språkbrukeren prøver å forberede mottakeren på en kodeveksling. De verbene som er integrert trenger man ikke å flagge på samme måten.

4.5.1 Ulike studier på nøling og kontrollfenomener

I dette delkapitlet vil jeg kort se på fem forskjellige studier av flagging, nøling og kontrollfenomener i forbindelse med enkeltlånord og kodeveksling. Tre av studiene har jeg introdusert tidligere, men jeg lister dem likevel opp her. Lane (1999): norske verb i en finsk morfo-syntaktisk ramme, Lane (2006): en komparativ studie av finsspråklige minoritetssamfunn, Hlavac (2011): nøling og kontrollfenomener i kroatisk/engelsk kodeveksling, Grimstad (2017): flagging av uintegrerte engelske lånord i ellers norske ytringer og min egen studie av norske lånord i kvensk hos bugøynesværing. Jeg skal nå ta for meg forskjellene på intervjusituasjonene og resultatene til disse studiene.

Lane (1999) har i sin avhandling forsket på norske verb i en finsk morfo-syntaktisk ramme. I denne avhandlingen gjorde hun intervjuer som inngruppemedlem, og undersøkte blant annet hvorvidt informantene nølte mer rundt norske lånverb enn rundt finske³¹ verb (Lane, 1999: 82-84). I analysen av materialet fant hun at alle de norske lånene som viste noen form for flagging, var morfologisk integrert i den finske dialekten (Lane, 1999: 83). De lånordene som ikke var fullt integrert, uavhengig av om de var etablerte lån eller spontanlån, forekom ikke med flagging (Lane, 1999: 83). Lane (2006) undersøkte det samme fenomenet i datamaterialet hun hadde samlet inn i det finskspråklige området Lappe i Canada³². I Lappe er det vanlig å låne inn uintegrerte former av engelske ord, og det er også vanlig med pauser når de snakker finsk (Lane, 2006: 129). Lane (2006: 129ff) finner likevel ikke at det er flere pauser rundt engelske lånord, integrerte eller ikke, enn rundt finske ord.

Dette skiller seg markant fra Hlavac (2011), Grimstad (2017) og mine funn. En viktig forskjell mellom datamaterialet til Lane (1999; 2006) og det jeg bruker fra Bugøynes, er at materialet til Lane (1999; 2006) er samlet inn av Lane selv, som er et inngruppemedlem. Noe av datamaterialet til Lane (1999) er tatt opp uten at informantene visste det på forhånd (Lane, 1999: 8). Hun har imidlertid fått tillatelse av alle de involverte, som var hennes egen familie, i ettertid, og reflekterer rundt valget slik:

Using surreptitious taping could obviously be a possible ethical dilemma as I made the recordings without their prior consent, but I have still chosen to use the data I obtained this way because the informants gave me permission to do so (Lane, 1999: 8).

Resten av datamaterialet hennes er fra gruppesamtaler der informantene visste om opptaket på forhånd. Lane (1999) hadde med andre ord ikke data fra intervjuer, men mer spontane samtaler. Da hun sammenlignet dataene fra de to ulike fremgangsmåtene, fant hun ingen forskjell i de morfo-syntaktiske mønstrene hun undersøkte (Lane, 1999: 8). Materialet som er brukt for å forske på kodeveksling i Lappe er også fra samtaler mellom finskspråklige, og ikke fra intervjuer. Som oftest var Lane selv med under gruppesamtalene, men ved én anledning lånte noen opptaksutstyret hennes og hadde en samtale uten henne (Lane, 2006: 68).

Intervjuene som er gjort til Ruija-korpuset er gjort av finske språkforskere fra Finland. Også dataene til Grimstad (2017) er samlet inn av språkforskere som ikke er inngruppemedlemmer

³¹ Avhandlingen ble skrevet før kvensk ble et offisielt språk, og Lane (1999) bruker derfor termen 'finsk' og 'finsk dialekt' om språket som blir snakket i Bugøynes.

³² På slutten av 1800-tallet begynte finner å emigrere til Canada, av mange av de samme grunnene som de migrerte til Nord-Norge. De største migrasjonbølgene fant sted mellom 1890 og 1930 og på 1950- og 1960-tallet (Lane, 1999: 47ff).

(Johannessen, 2015), mens dataene til Hlavac (2011) er samlet inn av ham selv, som kaller seg et inngruppemedlem (Hlavac, 2011: 3797). Det er altså en ganske stor forskjell på intervjusituasjonen i datamaterialet til Lane (1999; 2006) og til Grimstad (2017) og denne studien. Forskjellen på hvordan dataene er samlet inn kan være en forklaring på de ulike andelene flagging i disse studiene, ettersom flagging kan brukes for å gjøre overgangen mellom to språk lettere for tilhøreren. Dette forklarer likevel ikke forskjellen på funnene til Lane (1999; 2006) og Hlavac (2011), som begge er inngruppemedlemmer som har utført intervjuene.

Ifølge Hlavac (2011: 3797) visste informantene han intervjuet at han var tospråklig, og derfor burde det, ifølge ham, ikke være noe som hindret dem fra å mikse engelsk inn i den primært kroatisk samtalen. Forskjellen på flaggingen i datamaterialet til Lane (1999; 2006) og Hlavac (2011) kan likevel tyde på at forskjellen på innsamlingsmetoden har noe å si. En viktig forskjell på Hlavac og Lane sine intervjuer er at Lane kjente informantene hun intervjuet fra før, mens Hlavac ikke gjorde det. I Bugøynes var Lane et inngruppemedlem fordi hun er derfra og kjente alle informantene fra før, mens i Lappe brukte hun tid på å bli kjent med en god del folk og med praksisene i samfunnet deres før hun begynte å samle inn data (Lane, 2006: 58ff). Samtalene Lane har tatt opp, har også vært mellom mennesker som kjenner hverandre fra før, og som allerede vet hva normene for deres er for en tospråklig modus.

Ifølge Bell (1984: 158ff) er tilhøreren til den som snakker avgjørende for stilvalget personen kommer til å ta, og ifølge Labov (1972: 113) vil en forskningssituasjon alltid påvirke dem som vet at de blir forsket på. Dette betyr at både *hvem* som intervjuer eller observerer og *at* det forskes i det hele tatt, er avgjørende for stilen språkbrukerne velger. Labov (1972: 113) mener at språkbrukere vil bruke en mer formell stil når de er oppmerksomme på at de blir forsket på.

Labov (1972) og Bell (1984) sine teorier kan være med på å forklare resultatene til de fem studiene jeg har lagt frem. Informantene i Grimstad (2017) og denne studien er intervjuet av språkforskere som ikke er inngruppemedlemmer. Både CANS-korpuset og Ruija-korpuset består av intervjuer der det er tydelig for informantene at det forskes på språket de snakker. I tillegg er de intervjuet av språkforskere som kommer fra det landet deres familier en gang utvandret fra, og som språket deres kommer fra. Grosjean (2001) skriver om hvordan tospråklige kan befinne seg i enten en énspråklig eller en tospråklig modus, avhengig av språksituasjonen og tilhøreren. I datamaterialet til begge studiene har det vært forventet at informantene skal bruke minoritetsspråket de kan, og når intervjueren er en utenforstående, et utgruppemedlem, vil de kanskje forsøke å bruke en formell stil. Når informantene i disse to studiene mikser inn enkeltord, er det en tydelig tendens at nøling og andre former for flagging

forekommer hyppigere blant uintegrerte lånord enn blant integrerte. At de nøler og flagger mer ved disse ordene, kan være et tegn på at informantene befinner seg i en énspråklig modus, og tilpasser stilen sin deretter.

De tospråklige informantene i Hlavacs (2011) studie har befunnet seg i en tospråklig modus, ettersom Hlavac selv er tospråklig med de samme språkene. Han mener én mulig forklaring på nølingene og kontrollfenomenene rundt de uintegrerte lånordene er at informantene ønsker å harmonisere samtalen, selv når intervjueren er tospråklig (Hlavac, 2011: 3803). En annen grunn til å bruke nøling eller andre former for flagging kan være å forberede mottakeren på at språket kommer til å endres. Det kan også tenkes at intervjusituasjonen i Hlavac (2011) sin studie har påvirket stilen til informantene. Dersom informantene har ønsket å bruke en mer formell stil, fordi situasjonen var mer formell (jf. Labov, 1972), kan det være at nølingen har skjedd for å bevisstgjøre tilhøreren om at stilen endrer seg. Lane (2006: 130) mener et viktig spørsmål er om pauser brukes for å forberede en overgang, eller om de kommer av at ordet man tar inn er fremmed og at det dermed tar lenger tid å finne det frem. Resultatene fra dataene hennes fra Bugøynes tyder på at språksituasjonen har svært mye å si for hvorvidt tospråklige kodeveksler eller ikke, og for hvorvidt de nøler ved uintegrerte ord eller ikke. Lane (2007: 53) skriver at kodeveksling er et inngruppefenomen som ikke foregår når utenforstående er tilstede, og i Lane (1999) og Lane (2006) fant hun at det ikke var tilfeller av flagging ved de få uintegrerte lånordene i datamaterialene hun hadde. I denne studien finnes de samme tendensen som i Grimstad (2017) og Hlavac (2011), nemlig at informantene flagger uintegrerte lånord i langt større grad enn de flagger integrerte lånord. Dette tyder på at ikke bare er kodeveksling et inngruppefenomen, men det å flagge uintegrerte lånord, er et utgruppefenomen.

4.5.2 Metalingvistiske kommentarer som flagging

Som nevnt i forrige del har Grimstad (2017) inkludert metalingvistiske kommentarer som flagging, når hun kategoriserer hvorvidt flagging oppstår i nærheten av et uintegrert verb. I mitt korpusutvalg var det ingen av verbene med lydopptak som ble flagget på denne måten. Det er derimot en god del substantiver som blir flagget med metalingvistiske kommentarer. For eksempel flagger «Helene» først det norske ordet med det semantisk tomme *'niinku'* (muntlig form av *'niin kuin'*) ('sånn som'), som er det Muysken (2000: 105) kaller et *skinn-element* ('dummy element'). Deretter sier hun eksplisitt at hun ikke vet hva ordet er:

- (10) *pesen* *ja* *hoijan* *sitte* # *niinku* ***jämmehjälp***, *mie* *tiiä* *mikä*
 vasker og steller da sånn som ***hjemmehjelp*** jeg (ikke) vet hva
 se *on* *suomeksi* ***jämmehjälp***

det er finsk **hjemmehjelp**
'jeg vasker og steller (ham) da, sånn som en hjemmehjelp, jeg vet ikke hva det er på finsk, hjemmehjelp?
 («Helene», 1975)

Et av verbene som ikke har lydopptak har også metalingvistisk flagging, men en litt annen vinkling:

(11) *että ne tultiin ymmärtämään toisia # niin ne on ## norjalainen sanoo **beriket***
 at de kom forstå andre så de er nordmenn sier beriket
'for at de skulle forstå hverandre, så er de, nordmenn sier beriket'
 («Ragni», 2007)

Både «Ragni» og «Helene» bruker metalingvistiske kommentarer og flagger dermed de norske ordene som de låner inn uten å integrere dem i den kvenske syntaksen. Denne formen for flagging finnes det mye av blant substantivene, men lite med verbene. Dermed har ikke dette fått mye plass i oppgaven min. Det er likevel mye data å hente dersom man ønsker å se videre på dette fenomenet.

5 Oppsummering, konklusjon og videre forskning

I denne oppgaven har jeg sett på ulike måter språkkontakten mellom norsk og kvensk kommer til uttrykk i det kvenske språket i Bugøynes. Ved å se på enkeltord som er lånt inn fra norsk til kvensk og hvordan de oppfører seg, har jeg funnet ulike språklige trekk og tendenser som jeg knytter til språkkontakt. Kvensk er et språk som har blitt snakket i Norge i flere hundre år, men det var først i 2005 at det ble anerkjent som et nasjonalt minoritetsspråk, og som et annet språk enn finsk. Hyltestam og Milani (2003) rapporterte at kvensk og finsk hadde utviklet seg i så forskjellige retninger at de med fordel kunne kalles to forskjellige språk. Jeg har i denne oppgaven sett på hva slags konsekvenser denne formen for språkkontakt kan ha for et minoritetsspråk.

Jeg valgte å forske på språkmiksing, og spesielt på norske lånord og hvordan de kommer til uttrykk i en ellers kvensk ytring. Jeg har tatt for meg både verb og substantiv, men hatt et hovedfokus på verb. Jeg har sett på hvordan lånordene morfologisk integreres, eller ikke integreres, når de lånes fra donorspråket norsk inn i mottakerspråket kvensk. Jeg har også kategorisert alle verbene og substantivene som enten kulturelle lån eller kjernelån, og funnet at det er flest kulturelle lån blant substantivene og flest kjernelån blant verbene. Kulturelle lån fyller et hull i leksikonet til mottakerspråket Myers-Scotton (2006: 212), og ettersom de fleste fenomener som trenger nye ord, beskrives best av substantiver, er det naturlig at de fleste av substantivene er kulturelle lån. Det er også substantiver det lånes mest av, og det kan se ut til at det er lavere terskel for å låne inn et substantiv uten å integrere det, enn et verb.

Noe av det som gjør at kvensk har utviklet seg annerledes enn finsk er at de både har vært relativt isolert fra det finske språket i Finland, men også i nær kontakt med norsk. Kontakten med norsk viser seg blant annet i den store andelen norske lånord i kvensk. Mange av disse lånordene er også blitt etablerte lån som språkbrukerne ikke behandler annerledes enn andre ord i leksikonet sitt. Finland gikk igjennom en lang selvstendighetsprosess på 1800-tallet, etter at Sverige måtte avstå Finland til Russland i 1809. Det finske språket ble et symbol på det finske (Wohlgemuth, 2009: 211), og mange språkaktivister ønsket et språk som ikke utviklet seg i retning av svensk (McRae et al., 1999: 116-117). Dette førte blant annet til at en forsøkte å skape nye ord fremfor å låne inn fra svensk (McRae et al., 1999: 117). Dette har imidlertid ikke påvirket kvensk, ettersom migrasjonen hadde begynt før språkpolitikken tok til i Finland. Mange nye fenomener på kvensk blir altså betegnet med norske lånord, som for eksempel *'telefooni'*. I tillegg til å motsette seg å låne nye ord, ble også endingsmorfologien på svenske

lånord som slutter på -era, systematisk endret i ordbøker fra -eerata til mer finske endinger som -oida (Itkonen, 1988: 44ff).

I tillegg til å være langt unna den finske språkpolitikken har kvensk vært i kontakt med norsk og svensk i lang tid. Dette kan vi se på det godt bevarte lånordet '*freistata*' (fra norrønt: 'freiste/prøve'). I mine data fra Bugøynes er dette det mest brukte ordet for å prøve å gjøre noe (se tabell 2 i 4.3.3). Ordet er imidlertid svært lite brukt i Norge lenger. I Nordic Dialect Corpus er det bare to oppføringer av ordet, og de er begge fra 1950-tallet. Det kan altså se ut til at ordet ikke bare er lånt, men at det norske språket ikke «får det tilbake». Det, på mange måter, isolerte kvenske språksamfunnet har altså blitt en liten boble der norrøne ord og endinger fortsatt brukes flittig av språkbrukerne.

Videre så jeg på hvorvidt det finnes en korrelasjon mellom flagging og ytring av uintegrerte lånord. Jeg sammenlignet fem forskjellige studier, inkludert min egen, og fant at intervjusituasjon og hvorvidt intervjueren er et inngruppemedlem eller ikke, påvirker stilen til informantene. I de studiene som hadde ukjente språkforskere fra et annet land som intervjuere, var det markant forskjell på flaggingen rundt uintegrerte lånord og flaggingen rundt integrerte lånord. Både i Grimstad (2017) og denne studien var brorparten av de uintegrerte lånordene flagget med enten nøling, ikke-fylte pauser eller metalingvistiske kommentarer. Lane (1999; 2006) sine studier viser at dersom språkforskeren er et inngruppemedlem, eller kjenner informantene fra før, kan disse tallene endre seg markant. I hennes studier var ingen av de få ordene som ikke var integrert, flagget med nøling eller lignende. Det er selvfølgelig ikke mulig å fastslå at intervjusituasjonen er (den eneste) grunnen til at dette skjer, men det er spesielt spennende å se på forskjellen på min studie og Lane sine, ettersom datamaterialet er fra samme bygd. Hlavac (2011) er også et inngruppemedlem, men i motsetning til Lane (1999; 2006), brukte Hlavac intervjuer for å samle inn sine data. Lane på sin side brukte bare gruppesamtaler da hun så på hvorvidt flagging forekom ved uintegrerte lånord.

Ifølge Labov (1972: 113) vil en intervjusituasjon gjøre informanten mer oppmerksom på sitt eget stilvalg, og stilvalget vil ofte bli mer formelt i en intervjusituasjon. Både Labov sin teori og det at Hlavac ikke kjente informantene sine kan ha påvirket situasjonen såpass mye at det ikke lenger ble oppfattet som en *inngruppesituasjon*. Dette kan også forklare hvorfor informantene i denne studien ofte flagger lånord og spesifikt spør intervjuer om hva forskjellige ord er på finsk. Bell (1984) forklarer dette med at enhver språkbruker vil ta stilvalg ut i fra tilhøreren, og dersom tilhøreren representerer en formell situasjon eller en énspråklig eller tospråklig modus, som (Grosjean, 2001) skriver om, vil språkbrukere tilpasse seg denne stilen.

Ifølge Lane (2007: 53) er kodeveksling den vanlige stilen for samtaler mellom inngruppedlemmer i Bugøynes, men hun understreker at det er et fenomen som ikke forekommer med utenforstående tilstede. Ut i fra dette, og sammenligningen av studiene, ser vi at ikke bare er kodeveksling i Bugøynes et inngruppefenomen, men det å flagge uintegrerte lånord er et utgruppefenomen.

Helt til slutt i analysekapitlet nevner jeg metalingvistiske kommentarer som en måte flagge lånord på. Dette er et av temaene jeg har syntes var interessante, men som jeg dessverre ikke har hatt mulighet til å gi så mye plass i denne oppgaven. I tillegg ser jeg på substantivlånene som en kilde til mye god forskning. Ikke bare er mengden større, men det er også flere informanter som integrerer og flagger på flere forskjellige måter, enn det er med verbene. Ruija-korpuset består også at intervjuer med de samme informantene fra både 1975 og 2009. Å sammenligne flagging for å se på språkutvikling er også en mulighet for ny forskning. For å gjøre forskningen lettere hadde det vært svært hensiktsmessig å kode korpuset grammatisk. Det vil spare fremtidige forskere mye tid, og det vil være mulig å sammenligne forskningen på lånordene med ny forskning på de kvenske ordene.

I denne oppgaven har de norske lånordene i en kvensk kontekst blitt en inngangsport til å se på hvordan språkkontakt påvirker et språk og dets brukere. Å belyse disse temaene og tendensene kan både være nyttig for forskningen på kontakten mellom norsk og kvensk, men det er også mulig å bruke den til å se utover og trekke paralleller til andre språkkontaktsituasjoner.

6 Litteraturliste

- Bell, Allan. (1984). Language style as audience design. *Language in society*, 13(2), 145-204.
- Bell, Allan. (2001). Back in style: reworking audience design. I P. Eckert & J.R. Rickford (Red.), *Style and Sociolinguistic Variation*: Cambridge University Press.
- Benmamoun, Elabbas, Montrul, Silvina, & Polinsky, Maria. (2013). Defining an “ideal” heritage speaker: Theoretical and methodological challenges Reply to peer commentaries. *Theoretical Linguistics*, 39(3-4), 259-294.
- Brochmann, Georg. (1935). *Studentersamfundet i Trondhjem gjennom 25 år* Oslo: Nasjonalforlaget.
- Council of Europe. (2017). Signatures and ratifications of the European Charter for Regional or Minority Languages. Lastet ned fra <https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages/signatures-and-ratifications>
- De Caprona, Yann. (2013). *Norsk etymologisk ordbok: tematisk ordnet*: Kagge.
- . Det hemmelige språket & Finn McAliden (Regissør). (2016) [Dokumentarfilm]. I Arne Dahr (Produsent): NRK: <https://tv.nrk.no/program/KOID76006715/det-hemmelige-spraaket>.
- Eide, Kristin Melum, & Hjelde, Arnstein. (under publisering). Om verbplassering og verbmorfologi i amerikanorsk.
- Eriksen, Knut Einar, & Niemi, Einar. (1981). *Den finske fare: sikkerhetsproblemer og minoritetspolitikk i nord 1860-1940*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Giles, Howard, & Powesland, Peter. (1997). Accommodation theory. I Nikolas Coupland & Adam Jaworski (Red.), *Sociolinguistics* (s. 232-239): Springer.
- Grimstad, Maren Berg. (2017). The code-switching/borrowing debate: evidence from English-origin verbs in American Norwegian. *Lingue e linguaggio*, 16(1), 3-34.
- Grosjean, François. (2001). The bilingual’s language modes. *One mind, two languages: Bilingual language processing*, 122.
- Grosjean, François. (2011). The bilingual as a competent but specific speaker-hearer. I Madalena Cruz-Ferreira (Red.), *Multilingual Norms*. Frankfurt am Main: Frankfurt am Main, DE: Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften.
- Haspelmath, Martin. (2009). *Lexical Borrowing: Concepts and Issues*. Berlin, Germany: Berlin, Germany: de Gruyter.
- Haspelmath, Martin, & Tadmor, Uri. (2009). World Loanword Database. Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology.
- Haugen, Einar. (1950). The analysis of linguistic borrowing. *Language*, 26(2), 210-231.
- Herrmann, Heinz, Mayes, David, & Wood, Geoffrey E. (2009). Designing central banks. I: Routledge.
- Hlavac, Jim. (2011). Hesitation and monitoring phenomena in bilingual speech: A consequence of code-switching or a strategy to facilitate its incorporation? *Journal of Pragmatics*, 43(15), 3793-3806. doi: <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2011.09.008>
- Holm, Ingunn. (2013). Skogfinsk og norsk svedjetradisjon. *Heimen*, 50(02), 162-177.
- Hyltenstam, Kenneth, & Milani, Tommaso. (2003). Kvenskans status. *Rapport för Kommunal- og regionaldepartementet och Kultur-og Kirkedepartementet i Norge. Centrum för tvåspråkighetsforskning. Stockholm*.
- Häkli, Jouni. (1999). Cultures of demarcation: territory and national identity in Finland. *Nested identities: Nationalism, territory, and scale*, 22, 123-150.
- ILIR, Institutul de Lingvistica al Academiei Romane. (uten år). Atlas Linguarum Europae. Lastet ned fra http://www.lingv.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=81&Itemid=107
- Itkonen, Terho. (1988). *Vierassanat: kielenkäyttäjän opas*: Kirjayhtymä.

- Johannessen, Janne Bondi. (2003). *På språkjakt*. Oslo: Unipub forlag.
- Johannessen, Janne Bondi. (2015). The Corpus of American Norwegian Speech (CANS). I Béata Megyesi (Red.), *Proceedings of the 20th Nordic Conference of Computational Linguistics, NODALIDA 2015*. Vilnius, Litauen.
- Johansen, Åse Mette. (2009). "Velkommen te' våres Norge" : en kvalitativ studie av språkbytte og språkbevaring i Manndalen i Gáivuotna/Kåfjord. Oslo: Novus.
- Johanson, L. (2013). *Structural Factors in Turkic Language Contacts*: Taylor & Francis.
- . Kvenene - en glemt minoritet? (1994). I Anne Torekoven Strøm (Red.): Universitetet i Tromsø.
- Labov, William. (1972). Some principles of linguistic methodology. *Language in society*, 1(1), 97-120.
- Lane, Pia. (1999). *Language Contact in Bugøyenes - Pykeä. Norwegian Verbs in a Finnish Morpho-Syntactic Frame*. Universitetet i Oslo.
- Lane, Pia. (2006). *A tale of two towns : a comparative study of language and culture contact*. (nr 272), Faculty of Humanities, University of Oslo Unipub, Oslo.
- Lane, Pia. (2007). Språk som identitetsuttrykk: Kodeveksling i et kvenskspråklig samfunn. *NOA Norsk som andrespråk*, 23(1), 37-56.
- Lane, Pia. (2010). "We did what we thought was best for our children": a nexus analysis of language shift in a Kven community.
- Lane, Pia. (2011). The birth of the Kven language in Norway: emancipation through state recognition. *International journal of the Sociology of Language*, 2011(209), 57-74.
- Lane, Pia. (2015). Minority language standardisation and the role of users. *Language Policy*, 14(3), 263-283.
- Lane, Pia. (2017). Language Standardisation as Frozen Mediated Actions. I P. Lane, Costa, J., De Korne, H. (Red.), *Standardizing Minority Languages*. New York: Routledge.
- McRae, Kenneth Douglas, Helander, Mika, & Luoma, Sari. (1999). *Conflict and compromise in multilingual societies: Finland* (Vol. 3): Wilfrid Laurier Univ. Press.
- Meakins, Felicity. (2013). Mixed languages. *Contact languages: A comprehensive guide*, 159-228.
- Megard, Bjørn Olav. (1999). *Kvener og finskætta: en undersøkelse av betegnelsene "kvener" og "etterkommere etter finske innvandrere" i politisk diskurs og i utforming av identitetstilknytning*. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Mellem, Reidun. (2016). *Kvenfolkets 500 år ved Ishavskysten*: Ruija forlag.
- Meløy, L. Lind. (1992). Samisk og norsk i skolen fram til dette hundreåret. *Språknytt*, (4). Den 10.10.17 http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Eldre/Samisk_og_norsk_i_skolen_fram/
- Muysken, Pieter. (2000). *Bilingual speech: A typology of code-mixing* (Vol. 11): Cambridge University Press.
- Myers-Scotton, C. (1997). *Duelling Languages: Grammatical Structure in Codeswitching*: Clarendon Press.
- Myers-Scotton, Carol. (1993a). Common and uncommon ground: Social and structural factors in codeswitching. *Lang. Soc.*, 22(4), 475-503. doi: 10.1017/S0047404500017449
- Myers-Scotton, Carol. (1993b). *Social Motivations for Codeswitching: Evidence from Africa*: Oxford: Clarendon Press.
- Myers-Scotton, Carol. (2002). *Contact linguistics: Bilingual encounters and grammatical outcomes*: Oxford University Press on Demand.
- Myers-Scotton, Carol. (2006). *Multiple Voices An Introduction to Bilingualism*. Cornwall: Blackwell Publishing.
- Niemi, Einar. (1977). *Oppbrudd og tilpassing: den finske flyttingen til Vadsø 1845-1885*. [Vadsø]: Vadsø kommune.

- Niemi, Einar. (1978). Den finske kolonisasjon av Nordkalotten - forløp og årsaker. *Ottar (Tromsø : trykt utg.)*, nr 103.
- Niemi, Einar. (1995). *Kvenene og staten - et historisk riss*. Paper presentert ved "Kvenene - en glemt minoritet?", Tromsø. http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009102800047
- Niemi, Einar. (2002). Kategorienes etikk og minoritetene i nord : et historisk perspektiv. *Samisk forskning og forskningsetikk / Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)*, 22-44.
- Niemi, Einar. (2005). Nasjonale minoriteter - en oppfinnelse? : om Europarådets rammekonvensjon for nasjonale minoriteter og Norge. *Mot rikare mål å trå : festskrift til Tove Bull / redigert av Gulbrand Alhaug, Endre Mørck, Aud-Kirsti Pedersen*, 170-189.
- Niemi, Einar, & Norges forskningsråd, Området for kultur og samfunn. (1996). *Kvensk forskning i Norge : rapport*. Oslo: Norges forskningsråd, Området for kultur og samfunn.
- Nistov, Ingvild, & Opsahl, Toril. (2014). The social side of syntax in multilingual Oslo. *The sociolinguistics of grammar*, 91-116.
- Norske Kveners Forbund. (uten år). Historie. Lastet ned fra <http://kvener.no/historie/>
- Olsen, Venke Åsheim. (1985). Inngruppe- og utgruppe i kommunikasjon mellom etniske grupper : en teoretisk tilnærming til etnologisk analyse av kulturelle former. *Arbeidsrapport (Finsk kulturforskning i Nord-Norge)* (Vol. 2). Tromsø.
- Pietikäinen, Sari, Huss, Leena, Laihiala-Kankainen, Sirkka, Aikio-Puoskari, Ulla, & Lane, Pia. (2010). Regulating multilingualism in the North Calotte: The case of Kven, Meänkieli and Sámi languages. *Acta Borealia*, 27(1), 1-23.
- Poplack, Shana, Sankoff, David, & Miller, Christopher. (1988). The social correlates and linguistic processes of lexical borrowing and assimilation. *Linguistics*, 26, 47-104.
- Rasmussen, Torkel. (2005). Hvor mange kan finsk og kvensk i Nord-Norge. *Arina*, 1, 48-54.
- Rosignoli, Alberto. (2011). *Flagging in English-Italian code-switching*. Prifysgol Bangor University.
- Rothman, Jason. (2009). Understanding the nature and outcomes of early bilingualism: Romance languages as heritage languages. *International Journal of Bilingualism*, 13(2), 155-163.
- Sametinget. (uten år). Bakgrunn. Lastet ned fra <https://www.sametinget.no/Om-Sametinget/Bakgrunn>
- Selle, Per, & Bjerkli, Bjørn. (2004). Den nye samiske offentligheten. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 20(4).
- Seppola, Bjørnar. (1996). *Norsk skolepolitikk overfor kvenene 1720 - 1996*. Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Sollid, Hilde. (2005). *Språkdannelse og-stabilisering i møtet mellom kvensk og norsk*: Novus.
- Suomen sanojen alkuperä. (2001). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Svenska språknämnden. (2003). *Sveriges officiella minoritetsspråk : finska, meänkieli, samiska, romani, jiddisch och teckenspråk : en kort presentation* (Vol. 86). Stockholm: Norstedt.
- Söderholm, Eira. (2014). *Kainun kielen grammatikki*: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Thomason, Sarah. (2001). *Language contact: an introduction*: Edimbourg: Edinburg.
- Todal, Jon. (1998). Minorities with a minority: Language and the school in the Sámi areas of Norway. *Language Culture and Curriculum*, 11(3), 354-366.
- Universitetet i Oslo. (2014). *Ruija-korpuset*. Lastet ned fra <https://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/prosjekter/ruija/ruija.html>

- Utvik, Hanne Elin. (1996). *Norske ord i finsk språkdrakt - en studie av nyere skandinaviske substantivlån i kvensk/ruijafinsk tekstmateriale med hovedvekt på norske lån*. (Hovedoppgave), Universitetet i Tromsø.
- Wohlgemuth, Jan. (2009). *A Typology of Verbal Borrowings*. Berlin, New York: Mouton de Gruyer.

VEDLEGG 1

Norske lånverb – kjernelån, alfabetisk etter ord

* = norsk bøyingsmorfologi

kursiv = mangler lydopptak

grå bakgrunn = intersentensiell kodeveksling

<u>Informant</u>	<u>Ord i korpus</u>	<u>Bokmål</u>			
pykeja_bugoynes_33_1975_1	baataa	bade	bruukannu	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	pleid
pykeja_37_1975_2	baker*	baker	bruukas	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_02	beriket*	<i>beriket</i>	bruukas	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_37_1975_1	bestämme*	bestemme	bruukas	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_30_2009	blannanneet	blandet	bruukasimma	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_37_1975_2	broderer*	broderer	bruukasimma	pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukaa	pleier	bruukasimme	pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukaa	pleier	bruukasin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	brukte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	bruukaa	pleier	bruukasin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukaam	pleier	BRUUKAT	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruker
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukaam	bruke	bruukata	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruker
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukaamma	pleier	bruukathaaan	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruker
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukaamma	pleier	bruukathii	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukaamma	bruke	bruukathii	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukaamma	pleier	bruukathiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	vi brukte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukaav	pleier	bruukathiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukaav	pleier	bruukathiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	brukte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukahtiin	pleier	bruukathiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	bruukam	vi brukte	bruukathiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	pleide
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	bruukanhee	pleier	bruukathiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	brukte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukanne	har brukt	bruukattii	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide/brukte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukannu	har brukt	bruukattiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	brukte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2		har brukt	bruukattiin	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	pleide

pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukattiin	pleide	pykeja-bugoeynes_24_1975	följänny	fulgt
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukattiin	pleide	pykeja_bugoynes_40_1975_1	följätä	fölge
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	bruukattiin	pleide	pykeja_bugoynes_33_1975_3	följäävät	de følger
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukattu	brukte	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengannu	hengt
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukattu	brukte	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengas	hang
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukattu	brukte (ikke)	pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	hengathaan	henger
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	bruukattu	brukte	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengathii	hengte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	bruukhannu	pleide	pykeja_bugoynes_61_m_ki	hengathii	hengte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	bruukhathiin	pleide	pykeja_bugoynes_61_m_ki	hengathii	hengte
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	bruukkas	pleide	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengathii	hengte
pykeja_bugoynes_37_1975_1	bygäämään	(begynne å) bygge	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengathiin	hengte
pykeja_bugoynes_34_1975_2	deelaantu	dele seg	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengathiin	hengte
pykeja-bugoeynes_20_2009	fiskasi	fisket	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	hengathiin	hengte
pykeja-bugoeynes_22_1975	fordeerattu	Fordelt	pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	hengathiin	hengte
pykeja_bugoynes_26_2009_2	fortsättar*	fortsetter	pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	hengathiin	hengte
pykeja_bugoynes_61_m_ki	freestaamhaan	prøver	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	henkas	hang
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	freestannu	prøvd (freiste)	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	henkas	hang
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	freissathiin	prøvde (freiste)	pykeja_bugoynes_28_2009	hollata	holde
pykeja-bugoeynes_22_1975	freistaa	prøve	pykeja_bugoynes_33_1975_2	hunderattu	fundere
pykeja_bugoynes_37_1975_1	freistaa	prøver	pykeja_bugoynes_37_1975_3	intresseeraavat	interesserer (seg)
pykeja_bugoynes_34_1975_1	freistaavat	prøver	pykeja_bugoynes_37_1975_3	intresseeraavat	interesserer (seg)
pykeja_bugoynes_37_1975_1	freistaavat	de prøver	pykeja_bugoynes_37_1975_1	irriterer	irriterer
pykeja_bugoynes_37_1975_2	freistannu	prøvd	pykeja_bugoynes_34_1975_1	klaaras	klarte
pykeja_bugoynes_37_1975_1	freistata	prøve	pykeja_bugoynes_33_1975_3	leekkaamaan	(begynne å) leke
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	freistathiin	prøvde (freiste)	pykeja_bugoynes_02	nei nei ikke gå nu* ikke gå	
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	frestas	prøvde (freiste)	pykeja-bugoeynes_20_2009	ordnasi	ordnet
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	friistaavat	prøvde (freiste)	pykeja_bugoynes_33_1975_2	partheeraamma	parterer
pykeja_bugoynes_02	fylföörätä	fyllføre	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	passaa	passer
pykeja_bugoynes_02	fyngeerata	fungere	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	passas	passet
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fyyrainma	vi fyret	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	passathiin	passet
pykeja_bugoynes_37_1975_2	følger med*	følger med	pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	passhaamaan	(begynnte å) passe

pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	plokkaa	plukke	pykeja_bugoynes_61_m_ki	viskata	fiske
pykeja-bugoeynes_22_1975	praataa	prater	pykeja_bugoynes_02	ytviklaantuakaan	<i>utvikle seg heller</i>
pykeja_bugoynes_33_1975_3	praataakaan	(ikke) prate heller	pykeja_bugoynes_02	ytviklantuu	<i>utvikler seg</i>
pykeja_bugoynes_61_m_ki	praataamma	prater	pykeja_bugoynes_29_2009	haste det?*	<i>haster det?</i>
pykeja_bugoynes_29_1975_4	praatamma	pratet	pykeja_bugoynes_29_2009	kan du det*	<i>kan du det?</i>
pykeja_bugoynes_33_1975_3	praatanneet	de har pratet			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	praatannukhaan	snakket (ikke)			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	praatas	pratet			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	praatas	pratet			
pykeja_bugoynes_37_1975_2	praatasi	pratet			
pykeja_bugoynes_28_2009	praatavat	prater			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	praattaat	prater			
pykeja_bugoynes_37_1975_3	pruukaa	pleier			
pykeja_bugoynes_37_1975_2	pruukanneet	pleid			
pykeja_bugoynes_40_1975_2	pruukas	pleide			
pykeja_bugoynes_02	pruukathiin	pleide			
pykeja-bugoeynes_22_1975	reisa-	reise			
pykeja_bugoynes_26_2009_2	respekteeraa	respekterer			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	räknänny	regnet (telle)			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_1	räknätä	regne (telle)			
pykeja_bugoynes_40_1975_2	räknää	regner (telle)			
pykeja_bugoynes_37_1975_1	sammeligner*	sammenligner			
pykeja_bugoynes_33_1975_3	skrympäsimme	vi skrubbet			
pykeja_bugoynes_32_1975	stötte	støtte			
pykeja-bugoeynes_20_1975	stöttään	støtter			
pykeja_bugoynes_37_1975_2	tenkt*	tenkt			
pykeja_bugoynes_28_2009	tolkkaamaan	(begynne å) tolke			
pykeja_bugoynes_02	triivastuneet	<i>trives</i>			
pykeja_bugoynes_37_1975_1	tro*	å tro			
pykeja_bugoynes_37_1975_3	utvikle*	utveksle			
pykeja_bugoynes_37_1975_2	velge*	velge			

Norske lånverb – kulturelle lån, alfabetisk etter ord

* = norsk bøyingsmorfologi
kursiv = mangler lydopptak

pykeja_bugoynes_33_1975_1	dyshätä	dusje	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	tophaamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_02	<i>kommuniseerata</i>	<i>kommunisere</i>	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	tophaamaan	stoppe
		<i>(begynte å)</i>	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	tophaamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_35_1975_1	kontrolleeraamaan	<i>kontrollere</i>	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	toppaa	stoppe
pykeja_bugoynes_33_1975_2	kurssasimma	kose seg	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	toppaa	stopper
pykeja_bugoynes_02	leiata	leie	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	toppaahan	stopp
pykeja_bugoynes_37_1975_1	moderniseerata	modernisere	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	toppaamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_37_1975_2	operered*	(ble) operert	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	toppas	stoppet
pykeja-bugoeynes_24_1975	organiseerattu	organisert	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	toppas	stoppet
pykeja-bugoeynes_22_1975	organiserat	organisert	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	topphaamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_33_1975_3	ringaa	ringe	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	topphaamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	ringaa	ringer	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	topphaamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_60_f_ki_3	ringas	ringte	pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	topphamaan	stoppe
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	ringas	ringte	pykeja_bugoynes_29_1975_2	ydlattasimme	utlodde
pykeja_bugoynes_29_2009	ringasin	jeg ringte	pykeja_bugoynes_29_1975_2	ydlottavat	utlodde
pykeja_bugoynes_40_1975_2	ringata	(må) ringe			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	ringata	ringe			
pykeja_bugoynes_32_1975	stämm*	stemme			
pykeja_bugoynes_33_1975_3	syklemaan	(begynt å) sykle			
pykeja_bugoynes_33_1975_3	syklevät	de sykler			
pykeja_bugoynes_40_1975_2	söka	søke			
pykeja_bugoynes_40_1975_2	sökaa	søke			
pykeja-bugoeynes_22_1975	söökänny	søkt			
pykeja_bugoynes_35_1975_1	tolskas	tolke			
pykeja_bugoynes_60_f_ki_2	topata	stoppe			
pykeja_bugoynes_61_m_ki	TOPATHIN	stoppet			

Norske lånsubstantiv– kjernelån, alfabetisk etter ord

* = norsk bøyingsmorfologi

kursiv = mangler lydopptak

grå bakgrunn = intersentensiell kodeveksling

pykeja_bugoynes_26_1975_1 **augusti**
pykeja_bugoynes_24_1975_2 **betännelsi**
pykeja_bugoynes_29_1975_4 **betännelsi**
pykeja_bugoynes_30_2009 **blanninkia**
pykeja_bugoynes_37_1975_1 **bror***
pykeja_bugoynes_60 **brättä**
pykeja_bugoynes_60 **brätäs**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **bröd***
pykeja_bugoynes_29_1975_3 **bästefaarin**
pykeja_bugoynes_29_1975_3 **bästefari**
pykeja_bugoynes_40_1975_2 **bästefari**
pykeja_bugoynes_26_2009_1 **bästefarin**
pykeja_bugoynes_30_2009 **bästeforeldre***
pykeja_bugoynes_26_2009_1 **bästemorin**
pykeja_bugoynes_29_1975_3 **bästemuuri**
pykeja_bugoynes_34_1975_2 **böön**
pykeja_bugoynes_34_1975_2 **böön binne**
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **engelska**
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **engelska**
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **engelskaa**
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **engelskalinjan**
pykeja_bugoynes_32_1975 **ett år siden***
pykeja_bugoynes_40_1975_2 **faarti**
pykeja_bugoynes_25_1975 **fabriikissa**

pykeja_bugoynes_61 **fabriikista**
pykeja_bugoynes_26_2009_1 **fabriikki**
pykeja_bugoynes_40_1975_2 **familia**
pykeja_bugoynes_24_2009 **februaariks**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **februaarikuun**
pykeja_bugoynes_40_1975_2 **feeri***
pykeja_bugoynes_32_1975 **feili**
pykeja_bugoynes_32_1975 **feili**
pykeja_bugoynes_32_1975 **feili**
pykeja_bugoynes_60 **fierostelijoita**
pykeja_bugoynes_60 **fierot**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **fierua**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **fierua**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **fieruaan**
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **fierualla**
pykeja_bugoynes_39_1975 **fierualla**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **fieruassa**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **fieruassa**
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **fieruassa**
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **fiskarit**
pykeja_bugoynes_35_1975_2 **fiskarit**
pykeja_bugoynes_33_1975_3 **fiskarithan**
pykeja_bugoynes_60 **fiskhui**
pykeja_bugoynes_60 **fiskuhomma**
pykeja_bugoynes_32_1975 **fiskushommasta**
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **fiskusta**
pykeja_bugoynes_60 **flaskun**
pykeja_bugoynes_60 **flaskuun**
pykeja_bugoynes_25_1975 **floatta***
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **flytande**
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **flöjta***

(fra) fabrikken
fabrikk
familie
til februar
februar (måned)
ferie
feil
feil
feil i hoftra
noen som rydder i fjæra
fjære
fjæra
fjære
til fjæra
i fjæra
i fjæra/på stranda
i fjæra (?)
i fjæra (?)
i fjæra
fiskerne
fiskere
jo, fiskerne, de
fisker
fiskearbeid
fiskegreier
om fiskeri/fiske
flaske(n)
(i) flaske
flåte
flytende
fløyte

pykeja_bugoynes_38_1975_2	flöte	pykeja_bugoynes_31_1975	hytta	hytte
pykeja_bugoynes_26_1975_2	folloverin	pykeja_bugoynes_27_2009_1	hytte*	hytte
pykeja_bugoynes_22_1975_3	fordelli	pykeja_bugoynes_22_1975_1	höitöpunkt	høydepunkt
pykeja_bugoynes_22_1975_1	foreldre*	pykeja_bugoynes_26_1975_3	interessi	interesse
pykeja_bugoynes_37_1975_2	forholligt	pykeja_bugoynes_22_1975_3	intressi	interesse
pykeja_bugoynes_25_2009	froste*	pykeja_bugoynes_32_1975	jaktilla	på jakt
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fästejä	pykeja_bugoynes_24_2009	januaariksi	til januar
pykeja_bugoynes_22_1975_1	fästighet	pykeja_bugoynes_33_1975_2	januaarikuu	januar (måned)
pykeja_bugoynes_40_1975_2	fästihuone	pykeja_bugoynes_39_1975	januaarissa	i januar
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fästissä	pykeja_bugoynes_39_1975	januaarista	fra januar
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fästit	pykeja_bugoynes_60	jikti	gikt
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fästit	pykeja_bugoynes_60	jiktissä	med/i gikt
pykeja_bugoynes_40_1975	fästit	pykeja_bugoynes_29_1975_3	julbär*	jordbär
pykeja_bugoynes_40_1975_2	fästit	pykeja_bugoynes_26_2009_2	jule - selskaappi	juleselskap
pykeja_bugoynes_25_2009	fölelse*	pykeja_bugoynes_26_1975_2	juli*	juli
pykeja_bugoynes_29_1975_4	föles-*	pykeja_bugoynes_29_1975_1	juni*	juni
pykeja_bugoynes_40_1975_2	førti fem og ført*	pykeja_bugoynes_33_1975_2	juni*	juni
pykeja_bugoynes_40_1975_2	gangi	pykeja_bugoynes_34_1975_2	juni*	juni
pykeja_bugoynes_34_1975_2	generationi	pykeja_bugoynes_34_1975_2	juni*	juni
pykeja_bugoynes_60	glasi	pykeja_bugoynes_38_1975_2	juni*	juni
pykeja_bugoynes_60	glasin	pykeja_bugoynes_29_1975_1	junissa	i juni
pykeja_bugoynes_60	glasista	pykeja_bugoynes_33_1975_3	jurmoori*	jordmor
pykeja_bugoynes_60	glassiin	pykeja_bugoynes_24_2009	jurmoori	jordmor
pykeja_bugoynes_37_1975_2	grenssiä	pykeja_bugoynes_29_1975_4	jurmoori	jordmor
pykeja_bugoynes_36_1975_2	gränsseen*	pykeja_bugoynes_33_1975_3	jurmoori	jordmor
pykeja_bugoynes_34_1975_1	gränssi	pykeja_bugoynes_29_1975_4	jurmooria	jordmor
pykeja_bugoynes_60	grönsaakhei	pykeja_bugoynes_27_1975_2	jurmuuri*	jordmor
pykeja_bugoynes_33_1975_3	haagissa	pykeja_bugoynes_28_1975_3	jurmuurina	jordmor
pykeja_bugoynes_26_2009_2	hensiiniä	pykeja_bugoynes_60	jursmuur*	jordmor
pykeja_bugoynes_38_1975_2	historia	pykeja_bugoynes_26_1975_1	juuli*	juli
pykeja_bugoynes_38_1975_2	historiaa	pykeja_bugoynes_34_1975_2	jängi	gjeng

pykeja_bugoynes_27_1975_1	järnepløtning*	hjerneblødning	pykeja_bugoynes_60	kööki	kjøkken
pykeja_bugoynes_34_1975_1	kajalla	på kaia	pykeja_bugoynes_60	laaga	lake
pykeja_bugoynes_40_1975_2	kajalla	på kaia	pykeja_bugoynes_29_2009	läplanni	lappland
pykeja_bugoynes_40_1975_2	kajalta	fra kaia	pykeja_bugoynes_33_1975_2	lärare*	lærere
pykeja_bugoynes_33_1975_2	kaje	kai	pykeja_bugoynes_26_1975_1	läreskola*	lærerskolen
pykeja_bugoynes_22_1975_3	kameraat*	kamerater	pykeja_bugoynes_33_1975_3	lääre	lærer
pykeja_bugoynes_37_1975_2	kamerater*	kamerater	pykeja_bugoynes_33_1975_3	lääreistä	av lærerene
pykeja_bugoynes_37_1975_2	kamerater*	kamerater	pykeja_bugoynes_33_1975_2	läärinna	lærerinne
pykeja_bugoynes_35_1975_3	katastrofet	katastrofer	pykeja_bugoynes_34_1975_2	mai*	mai
pykeja_bugoynes_61	kilut	kilo	pykeja_bugoynes_39_1975	maihiin	til mai
pykeja_bugoynes_29_1975_4	kirke*	kirke	pykeja_bugoynes_40_1975_2	mamma*	mamma
pykeja_bugoynes_26_2009_1	kirkkoväärdi	vert	pykeja_bugoynes_29_1975_4	medesiiniä	medisin
pykeja_bugoynes_34_1975_1	klass	klasse	pykeja_bugoynes_37_1975_2	mesteparten*	mesteparten
pykeja_bugoynes_30_2009	klassia	klasser	pykeja_bugoynes_33_1975_3	metodi*	metode
pykeja_bugoynes_34_1975_1	klassia	klasser	pykeja_bugoynes_37_1975_1	mine foreldre*	mine foreldre
pykeja_bugoynes_36_1975_1	klassia	klasse	pykeja_bugoynes_22_1975_2	mot loven*	mot loven
pykeja_bugoynes_36_1975_1	klassia	klasse	pykeja_bugoynes_37_1975_1	muligheter*	muligheter
pykeja_bugoynes_33_1975_2	klassin	klasse(n)	pykeja_bugoynes_37_1975_1	muligheter*	muligheter
pykeja_bugoynes_34_1975_1	klassista	fra klasse	pykeja_bugoynes_25_2009	naturalig*	naturalig
pykeja_bugoynes_60	knekkebrööd*	knekkebrød	pykeja_bugoynes_33_1975_2	nitten*	nitten
pykeja_bugoynes_60	kraana	kran	pykeja_bugoynes_33_1975_2	nitten fem og seksti*	nitten fem og seksti
pykeja_bugoynes_60	krentsillä	(på) grensen	pykeja_bugoynes_26_1975_1	noember	november
pykeja_bugoynes_60	krentsiltäkö	(fra) grensen (eller?)	pykeja_bugoynes_26_1975_1	noemberin	november
pykeja_bugoynes_37_1975_2	krigsböker*	krigsbøker	pykeja_bugoynes_22_1975_2	nord norge*	Nord-Norge
pykeja_bugoynes_37_1975_2	krigshistorier*	krigshistorier	pykeja_bugoynes_22_1975_3	nord norge*	Nord-Norge
pykeja_bugoynes_22_1975_1	kristendom*	kristendom	pykeja_bugoynes_25_2009	november*	november
pykeja_bugoynes_33_1975_3	kristendom*	kristendom	pykeja_bugoynes_26_1975_1	novemberin	november
pykeja_bugoynes_60	kropan	kropp/dyr	pykeja_bugoynes_24_1975_2	novemberissä	i november
pykeja_bugoynes_40_1975_2	kyssma*	kusma	pykeja_bugoynes_24_1975_1	nuvemberissä	
pykeja_bugoynes_60	kyökiksi	kjøkken	pykeja_bugoynes_25_1975	nuvemberissä	i november
pykeja_bugoynes_60	kyökiksi	kjøkken	pykeja_bugoynes_32_1975	nyheter*	nyheter

pykeja_bugoynes_29_1975_1	oktober*	oktober	pykeja_bugoynes_60	pylsy	pølse
pykeja_bugoynes_24_1975_1	oktoberissa	i oktober	pykeja_bugoynes_60	pylsyä	pølse
pykeja_bugoynes_36_1975_1	oktooberi	oktober	pykeja_bugoynes_60	pylsyä	pølse
pykeja_bugoynes_37_1975_3	onsdag*	onsdag	pykeja_bugoynes_37_1975_2	på enkelte områder*	enkelte områder
pykeja_bugoynes_22_1975_2	ooninkiin	i orden	pykeja_bugoynes_35_1975_1	reaksjuuni	reaksjon
pykeja_bugoynes_25_1975	optimist*	optimist	pykeja_bugoynes_22_1975_3	reisoja	reiser
pykeja_bugoynes_34_1975_2	ordningissa (OBS-->)	i norden	pykeja_bugoynes_40_1975_2	rummia	rom
pykeja_bugoynes_22_1975_3	ordninkiin	i orden	pykeja_bugoynes_22_1975_3	rutiner*	rutiner
pykeja_bugoynes_34_1975_1	organisashuuni	organisasjon	pykeja_bugoynes_24_1975_2	rättigheti	rettighet
pykeja_bugoynes_25_1975	organisashuuniin	til organisasjonen	pykeja_bugoynes_60	seili	seil
pykeja_bugoynes_35_1975_3	organisashuunissa	i organisasjonen	pykeja_bugoynes_29_1975_4	sista utveg*	siste utvei
pykeja_bugoynes_24_1975_3	organisering	organisering	pykeja_bugoynes_32_1975	slutt*	slutt
pykeja_bugoynes_25_2009	palli	ball	pykeja_bugoynes_25_2009	so i framtid*	så i fremtiden
pykeja_bugoynes_35_1975_2	pallobaanalla	ballbanen	pykeja_bugoynes_60	sooshi	saus
pykeja_bugoynes_32_1975	papan	med pappa	pykeja_bugoynes_27_2009_1	spaaniaan	til spania
pykeja_bugoynes_40_1975_2	pappa*	pappa	pykeja_bugoynes_38_1975_2	sport*	sport
pykeja_bugoynes_32_1975	pappa	pappa	pykeja_bugoynes_29_1975_3	springebär*	bringebær
	parselliä		pykeja_bugoynes_22_1975_3	spurttia	sport
pykeja_bugoynes_33_1975_3	(forskjellighet)	forskjellighet	pykeja_bugoynes_26_2009_2	stillninkin	stilling
pykeja_bugoynes_32_1975	plaana*	annen plan	pykeja_bugoynes_20_1975	svigefarista	svigerfar
pykeja_bugoynes_22_1975_1	plaanaa	planer	pykeja_bugoynes_26_2009_1	svigerinna*	svigerinne
pykeja_bugoynes_22_1975_3	plaanaa	planer	pykeja_bugoynes_26_2009_1	svigerinna*	svigerinne
pykeja_bugoynes_32_1975	plaanat	planer	pykeja_bugoynes_26_2009_2	svigerinna*	svigerinne
pykeja_bugoynes_32_1975	plan*	plan	pykeja_bugoynes_60	systeri	søster
pykeja_bugoynes_60	plättvjä	lapper/pannekaker	pykeja_bugoynes_33_1975_3	sösken barni	søskenbarn
pykeja_bugoynes_60	plättvyä	lapp/pannekake	pykeja_bugoynes_33_1975_3	sösken barnin	med søskenbarnet
pykeja_bugoynes_34_1975_1	poeng	poeng	pykeja_bugoynes_26_1975_3	tammi	dam
pykeja_bugoynes_34_1975_1	poengiaakaan	poeng engang	pykeja_bugoynes_60	tiimaa	timer
pykeja_bugoynes_29_1975_3	pringebär*	bringebær	pykeja_bugoynes_60	tiimaksi	time
pykeja_bugoynes_29_1975_3	pringebärbusk*	bringebærbusk	pykeja_bugoynes_60	tiimat	timer
pykeja_bugoynes_32_1975	problemer*	problemer	pykeja_bugoynes_32_1975	tjue år*	tjue år

pykeja_bugoynes_22_1975_3	tontan	tomt
pykeja_bugoynes_37_1975_2	tradition*	tradisjon
pykeja_bugoynes_24_1975_3	trumhi	trommehinne
pykeja_bugoynes_40_1975_2	turia	tur
pykeja_bugoynes_33_1975_3	tuukit	duker
pykeja_bugoynes_40_1975_2	tyska- saksalaiset	tyskerne
pykeja_bugoynes_34_1975_1	tyskäläinen	tysker
pykeja_bugoynes_40_1975_2	tyskäläisten	tyskerenes
pykeja_bugoynes_40_1975_2	tyskän	tyskernes
pykeja_bugoynes_25_2009	vapaa fritid	fritid
pykeja_bugoynes_34_1975_2	vise*	vise
pykeja_bugoynes_34_1975_2	vise*	vise
pykeja_bugoynes_30_2009	väninta	venninne
pykeja_bugoynes_30_2009	vänintaksi	(for) venninne
pykeja_bugoynes_26_1975_2	värvash*	værvarsel
pykeja_bugoynes_31_2009	yrke*	yrke
pykeja_bugoynes_26_1975_1	yrkeskolahan	yrkesskole er jo
pykeja_bugoynes_26_1975_3	öystätuuli	østavind

Norske lånsubstantiv– kulturelle lån, alfabetisk etter ord

* = norsk bøyingsmorfologi

kursiv = mangler lydopptak

grå bakgrunn = intersentensiell kodeveksling

pykeja_bugoynes_38_1975_2 **adjunkt***
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **adjunktille**
pykeja_bugoynes_60 **agrikhaatti**
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **aksöja**
pykeja_bugoynes_35_1975_1 **akuranssi**
pykeja_bugoynes_37_1975_2 **aldersgrense***
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **alku-examet**
pykeja_bugoynes_27_1975_3 **altertavluja**
pykeja_bugoynes_27_2009_1 **appifaari**
pykeja_bugoynes_24_1975_1 **aprilissa**
pykeja_bugoynes_37_1975_2 **aprilissa**
pykeja_bugoynes_25_1975 **arbetskontor***
pykeja_bugoynes_29_2009 **automatisk norsk***
pykeja_bugoynes_60 **aviisi**
pykeja_bugoynes_35_1975_1 **avisissa**
pykeja_bugoynes_32_1975 **avis***
pykeja_bugoynes_29_2009 **baat***
pykeja_bugoynes_37_1975_1 **bad***
pykeja_bugoynes_35_1975_2 **ballimies**
pykeja_bugoynes_24_1975_1 **bankhoon**
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **banko-isälle**
pykeja_bugoynes_33_1975_3 **barne prugrammia**
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **bassia**
pykeja_bugoynes_24_1975_3 **bestyrare**

adjunkt
til adjunkt
aggregat
aksjer
assuranse/forsikring
aldersgrense
start-eksamen
altertavler
svigerfar
i april
i april
arbeidskontor
automatisk norsk
avis
i avisen
avis
bad
bad
ballmann
i banken
bankmann
barneprogram
bass
bestyrer

pykeja_bugoynes_34_1975_2 **biblioteekki**
pykeja_bugoynes_24_1975_2 **biilellä**
pykeja_bugoynes_60 **biili**
pykeja_bugoynes_60 **biili**
pykeja_bugoynes_30_1975 **biili**
pykeja_bugoynes_60 **biillillä**
pykeja_bugoynes_25_2009 **biilissä**
pykeja_bugoynes_60 **biilist**
pykeja_bugoynes_33_1975_3 **biilit**
pykeja_bugoynes_60 **biiliväägi**
pykeja_bugoynes_60 **biiltä**
pykeja_bugoynes_26_1975_1 **bilmekaniker***
pykeja_bugoynes_29_1975_4 **biobetännelse***
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **biologi***
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **biologiitä**
pykeja_bugoynes_32_1975 **bla***
pykeja_bugoynes_37_1975_2 **bladia**
pykeja_bugoynes_33_1975_3 **blenningit**
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **blokkia**
pykeja_bugoynes_38_1975_2 **bokklub***
pykeja_bugoynes_40_1975_2 **brannstation***
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **bruukissa**
pykeja_bugoynes_33_1975_2 **bryysä**
pykeja_bugoynes_33_1975_3 **bylsyä**
pykeja_bugoynes_37_1975_2 **charter-flyg***
pykeja_bugoynes_34_1975_1 **cheffi**
pykeja_bugoynes_22_1975_2 **chefille**
pykeja_bugoynes_22_1975_2 **chäffi**
pykeja_bugoynes_22_1975_3 **chäffi**
pykeja_bugoynes_24_2009 **data**
pykeja_bugoynes_24_2009 **datat**

biblioteket
med bilen
bil(en)
bil(en)
bil
med bilen
i bilen
(av) bilen
biler
bilvei
biler
bilmekaniker
bihulebetennelse
biologi
biologi
blad
blad
blendgardiner
blokker
bokklubb
brannstasjon
på bruket
brus
bolle
charterfly
sjef
til sjefen
sjef
sjefen
data
dataer

pykeja_bugoynes_32_1975	demokrati*	demokrati	pykeja_bugoynes_22_1975_3	fiskubruukissa	på fiskebruket
pykeja_bugoynes_25_2009	den der golf ström*	golfstrømmen	pykeja_bugoynes_33_1975_2	flagustanko	flaggstang
pykeja_bugoynes_40_1975_2	detektiivä	detektiv	pykeja_bugoynes_20_2009	flyanktia	blyant
pykeja_bugoynes_34_1975_1	dispu ⁿ entti	disponent	pykeja_bugoynes_61	flynteriaä	flyndre
pykeja_bugoynes_34_1975_1	distriktshøgskole*	distriktshøgskole	pykeja_bugoynes_34_1975_1	folkehøgskole	folkehøgskole
pykeja_bugoynes_37_1975_2	djup fryser*	dypfryser	pykeja_bugoynes_34_1975_1	folkehøgskole	folkehøgskole
pykeja_bugoynes_33_1975_2	djup fryser*	dypfryser	pykeja_bugoynes_30_2009	folkeskole*	folkeskole
pykeja_bugoynes_33_1975_2	djupfryssään	i dypfryseren	pykeja_bugoynes_28_1975_3	foredraagin pitäjä	foredragsholder
pykeja_bugoynes_24_1975_1	ekonomisk linje*	økonomisk linje	pykeja_bugoynes_29_1975_2	foreeninki	forening
pykeja_bugoynes_22_1975_3	en mans bole*	enmannsbolig	pykeja_bugoynes_36_1975_2	foreeninkiksi	til en forening
pykeja_bugoynes_33_1975_2	ennevisningiäkään	undervisning (en gang)	pykeja_bugoynes_29_1975_3	foreningissa	i foreningen
pykeja_bugoynes_25_2009	e-post*	epost	pykeja_bugoynes_29_1975_2	foreninkiin	til andre foreninger
pykeja_bugoynes_38_1975_2	examen*	eksamen	pykeja_bugoynes_25_1975	forman*	formann
pykeja_bugoynes_38_1975_2	examen artium*	eksamen artium	pykeja_bugoynes_25_1975	forman*	formann
pykeja_bugoynes_24_1975_3	exempel*	eksempel	pykeja_bugoynes_33_1975_3	formanni	formann
pykeja_bugoynes_22_2009_2	fanatikka	fanatiker	pykeja_bugoynes_29_1975_2	formannina	som formann
pykeja_bugoynes_60	file tehtaus	file-fabrikk	pykeja_bugoynes_29_2009	football*	football
pykeja_bugoynes_29_2009	fileearbete*	filet-arbeid	pykeja_bugoynes_25_2009	football lag*	footballag
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fiskalaagit	fiskelagene	pykeja_bugoynes_39_1975	footballi	football
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fiskar lagin	fiskerlagets	pykeja_bugoynes_39_1975	footballia	football
pykeja_bugoynes_34_1975_1	fiskariorganisashuuni	fiskeriorganisasjon	pykeja_bugoynes_39_1975	footballia	football
pykeja_bugoynes_35_1975_2	fiskarlaagi	fiskerlag	pykeja_bugoynes_35_1975_1	footballibaanalla	på footballbanen
pykeja_bugoynes_37_1975_1	fiskebruk*	fiskebruk	pykeja_bugoynes_35_1975_1	footballibaanasta	om footballbanen
pykeja_bugoynes_29_2009	fiskebruukia	fiskebruk	pykeja_bugoynes_40_1975	footballihommaa	footballgreier
pykeja_bugoynes_33_1975_3	fisker lag*	fiskerlag	pykeja_bugoynes_26_2009_1	footballimiehi- ryhymät	footballmenn- grupper
pykeja_bugoynes_34_1975_1	fiskerifag	fiskerifag	pykeja_bugoynes_39_1975	footballin	footballen
pykeja_bugoynes_34_1975_1	fiskerigräns*	fiskerigrense	pykeja_bugoynes_26_2009_1	footballiplaana	footballbane
pykeja_bugoynes_32_1975	fiskerigränse*	fiskerigrense	pykeja_bugoynes_22_1975_3	footballia	football
pykeja_bugoynes_39_1975	fiskerilån*	fiskerilån	pykeja_bugoynes_40_1975	footballihomma	footballgreie
pykeja_bugoynes_34_1975_1	fiskubruuki	fiskebruk	pykeja_bugoynes_37_1975_1	framhallskole*	framhaldsskole
pykeja_bugoynes_34_1975_1	fiskubruukilleki	med fiskebruket også	pykeja_bugoynes_37_1975_1	framhallskole*	framhaldsskole

pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>framhalskola</i>	framhaldsskole	pykeja_bugoynes_38_1975_2	gymnaasinopettaja	gymnaslærer
pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>framhalskola</i>	framhaldsskole	pykeja_bugoynes_30_2009	gymnaassia	på gymnaset
pykeja_bugoynes_29_1975_2	framhaskolin	framhaldsskole	pykeja_bugoynes_28_1975_3	gymnaasiin	på/til gymnaset
pykeja_bugoynes_37_1975_2	frammas skole*	framhaldsskole	pykeja_bugoynes_32_1975	gymnaset*	gymnaset
pykeja_bugoynes_32_1975	frys	fryser	pykeja_bugoynes_25_1975	gymnasi	gymnas
pykeja_bugoynes_24_2009	futballia	football	pykeja_bugoynes_22_1975_3	handelskola*	handelsskolen
pykeja_bugoynes_26_1975_2	futballia	football	pykeja_bugoynes_32_1975	handelskole*	handelsskole
pykeja_bugoynes_26_2009_1	futballia	football	pykeja_bugoynes_32_1975	handelskolen*	handelsskolen
pykeja_bugoynes_35_1975_2	futballia	football	pykeja_bugoynes_32_1975	handelskolen	handelsskolen
pykeja_bugoynes_35_1975_2	futballia	football	pykeja_bugoynes_29_1975_4	havfru*	havfrue
pykeja_bugoynes_35_1975_2	futballihomma	footballgreiene	pykeja_bugoynes_29_1975_4	havfru*	havfrue
pykeja_bugoynes_26_2009_1	futballitirääninkä	footballtrening	pykeja_bugoynes_29_1975_4	havfru*	havfrue
pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>futugrafiksi</i>	som fotograf	pykeja_bugoynes_61	hektua	hekto
pykeja_bugoynes_26_2009_2	föredraagia	foredrag	pykeja_bugoynes_25_1975	helsehuse*	helsehuset
pykeja_bugoynes_37_1975_3	föreningen*	foreningen	pykeja_bugoynes_29_1975_2	helsehusiin	til helsehuset
pykeja_bugoynes_33_1975_3	föreningissä	i forening	pykeja_bugoynes_34_1975_2	helsehuussi	helsehus
pykeja_bugoynes_37_1975_3	föreninki	forening	pykeja_bugoynes_36_1975_2	helselaagetissa	i helselaget
pykeja_bugoynes_37_1975_3	föreninkä	foreninger	pykeja_bugoynes_25_1975	helselaagi	helselaget
pykeja_bugoynes_29_2009	gallestenit	gallesteiner	pykeja_bugoynes_30_1975	helselaagi	helselag
pykeja_bugoynes_29_1975_3	gamleheemiin	på gamlehjem	pykeja_bugoynes_30_1975	helselaagi	helselag
pykeja_bugoynes_30_2009	gamlehemmassa	på gamlehjemmet	pykeja_bugoynes_30_2009	helselaagi	helselaget
pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>geo-gologiitä</i>	geologi	pykeja_bugoynes_30_2009	helselaagi	helselaget
pykeja_bugoynes_25_2009	grundskole*	grunnskole	pykeja_bugoynes_31_2009	helselaagi	helselag
pykeja_bugoynes_34_1975_2	gryvat	gruvene	pykeja_bugoynes_29_1975_2	helselaagiin	til helselaget
pykeja_bugoynes_22_1975_3	gyfonisti	kausjonist	pykeja_bugoynes_30_2009	helselaagilla	helselaget
pykeja_bugoynes_38_1975_2	gymnaasi	gymnas	pykeja_bugoynes_27_1975_3	helselaagissa	(med) i helselaget
pykeja_bugoynes_38_1975_2	gymnaasi	gymnas	pykeja_bugoynes_27_1975_3	helselaagissaki	i helselaget også
pykeja_bugoynes_32_1975	gymnaasi (bymnaasi)	gymnaset	pykeja_bugoynes_36_1975_2	helselaget	helselaget
pykeja_bugoynes_38_1975_2	gymnaasia	gymnas	pykeja_bugoynes_36_1975_2	helselaget	helselaget
pykeja_bugoynes_38_1975_2	gymnaasia	gymnas	pykeja_bugoynes_25_1975	helselagi	helselag
pykeja_bugoynes_38_1975_2	gymnaasia	gymnas	pykeja_bugoynes_40_1975_2	helselagi	helselaget

pykeja_bugoynes_28_1975_3	helsesyster*	helsesøster	pykeja_bugoynes_37_1975_3	idrettslagia*	idrettslaget
pykeja_bugoynes_27_1975_2	helsesyster*	helsesøster	pykeja_bugoynes_34_1975_1	indystriitä	industrien
pykeja_bugoynes_24_2009	helsesysteri*	helsesøster	pykeja_bugoynes_37_1975_2	inlandsrute*	inlandsrute
pykeja_bugoynes_27_1975_2	helsesysteri*	helsesøster	pykeja_bugoynes_29_2009	internet*	internett
pykeja_bugoynes_28_1975_3	helsesysteri	helsesøster	pykeja_bugoynes_60	jälli	hjell
pykeja_bugoynes_40_1975_2	helsesysteri	helsesøster	pykeja_bugoynes_29_1975_3	jämmehjälp*	hjemmehjelp
pykeja_bugoynes_28_1975_3	helsesysterin	helsesøsterens	pykeja_bugoynes_26_2009_1	jämmehjäipi	hjemmehjelp
pykeja_bugoynes_28_1975_3	helsesysteriä	helsesøster	pykeja_bugoynes_26_2009_1	jämmehjäipit	hjemmehjelpen
pykeja_bugoynes_28_1975_3	helsesösteri	helsesøster	pykeja_bugoynes_28_2009	järnpinnare*	jernpinne
pykeja_bugoynes_25_2009	hiilär*	heler	pykeja_bugoynes_25_1975	kaapelfabrikken*	kabelfabrikken
pykeja_bugoynes_37_1975_1	hjelpepleijerit*	hjelpepleiere	pykeja_bugoynes_25_2009	kanaalia	kanaler
pykeja_bugoynes_27_1975_3	hjärte- og lung fysike*	hjärte- og lunge-syke	pykeja_bugoynes_37_1975_2	khamphanje*	kampanje / valgkamp
pykeja_bugoynes_37_1975_1	hobbyrum*	hobbyrom	pykeja_bugoynes_25_2009	kino*	kino
pykeja_bugoynes_24_2009	holballia	håndball	pykeja_bugoynes_26_2009_1	kino*	kino
pykeja_bugoynes_24_1975_2	husmorskole*	husmorskole	pykeja_bugoynes_38_1975_2	kino*	kino
	husmurdinne/hysmur-		pykeja_bugoynes_26_2009_1	kinomies	kinomann/eier
pykeja_bugoynes_34_1975_2	trimmen*	husmortrimmen	pykeja_bugoynes_38_1975_2	kinossa	kino
pykeja_bugoynes_22_1975_3	hyvyeri	hybel (?)	pykeja_bugoynes_26_2009_1	kinot	kino
pykeja_bugoynes_22_1975_1	højthaalari	høyttaler	pykeja_bugoynes_31_2009	kinu*	kino
pykeja_bugoynes_31_2009	idresslag*	idrettslag	pykeja_bugoynes_27_1975_3	kirkeforeninkissa	i kirkeforeningen
pykeja_bugoynes_25_2009	idrett*	idrett	pykeja_bugoynes_27_1975_3	kirkeforeninkissa	i kirkeforeningen
pykeja_bugoynes_31_2009	idrett*	idrett	pykeja_bugoynes_25_1975	kirkeförening*	kirkeforening
pykeja_bugoynes_31_2009	idrett*	idrett	pykeja_bugoynes_27_2009_1	kirkeförening*	kirkeforening
pykeja_bugoynes_35_1975_2	idrettihommaa	idrettsgreier	pykeja_bugoynes_40_1975_2	kirkeföreninki	kirkeforeningen
pykeja_bugoynes_35_1975_1	idrettimies	idrettsmann	pykeja_bugoynes_34_1975_1	klass	klasse
pykeja_bugoynes_26_1975_1	idrettivaatteetki	idrettsklær også	pykeja_bugoynes_30_2009	klassia	klasser
pykeja_bugoynes_26_1975_1	idrettiä	idrett	pykeja_bugoynes_34_1975_1	klassia	klasser
pykeja_bugoynes_24_2009	idrettslaagi	idrettslaget	pykeja_bugoynes_36_1975_1	klassia	klasse
pykeja_bugoynes_27_1975_3	idrettslaagista	fra idrettslaget	pykeja_bugoynes_36_1975_1	klassia	klasse
pykeja_bugoynes_22_2009_2	idrettslag	idrettslag	pykeja_bugoynes_33_1975_2	klassin	klasse(n)
pykeja_bugoynes_25_2009	idrettslag og*	idrettslag og	pykeja_bugoynes_34_1975_1	klassista	fra klasse

pykeja_bugoynes_33_1975_3	klubb*	pykeja_bugoynes_33_1975_3	klubb	pykeja_bugoynes_40_1975_2	lokaali	lokalbåt
pykeja_bugoynes_33_1975_3	klubber*	pykeja_bugoynes_36_1975_2	klubber	pykeja_bugoynes_36_1975_2	lotteria	lotteri
pykeja_bugoynes_40_1975_2	kommunaalistipendi	pykeja_bugoynes_40_1975_2	kommunalstipend	pykeja_bugoynes_40_1975_2	löitnannti	løytnant
pykeja_bugoynes_30_1975	kommunuissaki	pykeja_bugoynes_29_1975_3	i kommunen også	pykeja_bugoynes_29_1975_3	lördninkipussi	Lønningspose
pykeja_bugoynes_35_1975_1	komppani	pykeja_bugoynes_60	kompani	pykeja_bugoynes_60	mashiiniakaan	maskin (engang)
pykeja_bugoynes_22_1975_2	komuuni	pykeja_bugoynes_60	kommunen	pykeja_bugoynes_60	mashiinissa	i maskinen
pykeja_bugoynes_35_1975_2	kontigenttiä	pykeja_bugoynes_60	kontingent	pykeja_bugoynes_60	mashiinit	maskiner
pykeja_bugoynes_34_1975_1	kontorcheffi	pykeja_bugoynes_60	kontorsjef	pykeja_bugoynes_60	masiinit	maskiner
pykeja_bugoynes_34_1975_1	konttuuricheffi	pykeja_bugoynes_25_1975	kontorsjef	pykeja_bugoynes_25_1975	medlem*	medlem
pykeja_bugoynes_25_2009	korps*	pykeja_bugoynes_24_2009	korps	pykeja_bugoynes_24_2009	medlemet	medlemmer
pykeja_bugoynes_26_2009_1	koulufröökynä	pykeja_bugoynes_25_1975	skolefrøken	pykeja_bugoynes_25_1975	medlemit	medlemmer
pykeja_bugoynes_26_2009_1	koulufröökynä	pykeja_bugoynes_35_1975_3	skolefrøken	pykeja_bugoynes_35_1975_3	medlemmejä	medlemmer
pykeja_bugoynes_25_2009	koulukorpsi	pykeja_bugoynes_40_1975_2	skolekorps	pykeja_bugoynes_40_1975_2	medlemmiä	medlemmer
pykeja_bugoynes_60	Kraamboista	pykeja_bugoynes_22_1975_3	fra kramboden	pykeja_bugoynes_22_1975_3	militihäärissä	i militæret
pykeja_bugoynes_60	Kramboissa	pykeja_bugoynes_22_1975_3	i kramboden	pykeja_bugoynes_22_1975_3	militihääriä	det militære (?)
pykeja_bugoynes_38_1975_2	kräfft*	pykeja_bugoynes_35_1975_1	kreft	pykeja_bugoynes_35_1975_1	militäär*	militær
pykeja_bugoynes_60	kumppuseksi	pykeja_bugoynes_22_1975_2	kumpe	pykeja_bugoynes_22_1975_2	militäärissä	i militæret
pykeja_bugoynes_24_2009	kumuuni	pykeja_bugoynes_34_1975_2	kommune	pykeja_bugoynes_34_1975_2	mishunääreistä	av misjonærene
pykeja_bugoynes_26_2009_1	kuotta*	pykeja_bugoynes_34_1975_2	kvote	pykeja_bugoynes_34_1975_2	mishunäärit	misjonærer
pykeja_bugoynes_22_1975_3	kurs*	pykeja_bugoynes_34_1975_2	kurs	pykeja_bugoynes_34_1975_2	mishunäärit	misjonærene
pykeja_bugoynes_30_2009	kvoutta	pykeja_bugoynes_22_1975_3	kvote	pykeja_bugoynes_22_1975_3	morstrytiä	morstrygd
pykeja_bugoynes_29_1975_2	kyrkeforeningissa	pykeja_bugoynes_22_1975_3	i kirkeforeningen	pykeja_bugoynes_22_1975_3	morstrytt*	morstrygd
pykeja_bugoynes_27_1975_3	kyrkeforeninki	pykeja_bugoynes_33_1975_2	kirkeforening	pykeja_bugoynes_33_1975_2	motorlinje*	motorlinje
pykeja_bugoynes_24_2009	laagiakaan	pykeja_bugoynes_22_1975_2	laget engang	pykeja_bugoynes_22_1975_2	mölgeflytta / muulu*	bølgebryter
pykeja_bugoynes_22_1975_3	laagit	pykeja_bugoynes_32_1975	lag	pykeja_bugoynes_32_1975	möte*	møte
pykeja_bugoynes_40_1975_2	laagit	pykeja_bugoynes_33_1975_3	lag	pykeja_bugoynes_33_1975_3	möötejä	møter
pykeja_bugoynes_61	laakissa	pykeja_bugoynes_33_1975_3	(i) laget	pykeja_bugoynes_33_1975_3	möötit	møter
pykeja_bugoynes_33_1975_3	lasten prugrammia	pykeja_bugoynes_33_1975_3	barneprogram	pykeja_bugoynes_33_1975_3	möötiä	møter
pykeja_bugoynes_38_1975_2	leikkari*	pykeja_bugoynes_35_1975_2	leikaring	pykeja_bugoynes_35_1975_2	mööttejä	møter
pykeja_bugoynes_37_1975_2	lestadianereja	pykeja_bugoynes_40_1975_2	lestadianere	pykeja_bugoynes_40_1975_2	möötti	møte(t)
pykeja_bugoynes_33_1975_3	lokaali	pykeja_bugoynes_35_1975_3	lokalbåt	pykeja_bugoynes_35_1975_3	mööttiä	møter

pykeja_bugoynes_22_1975_2	niioreskolan*	ni-årig skole	pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>partihan</i>	partiet (er jo)
pykeja_bugoynes_61	nyloni	nylon	pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>partiissä</i>	i partiet
pykeja_bugoynes_60	närvi	nerve	pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>partiitä</i>	partier
pykeja_bugoynes_25_1975	nästforman*	nestformann	pykeja_bugoynes_22_1975_3	pension	pension
pykeja_bugoynes_35_1975_1	ofiseerina	som offiser	pykeja_bugoynes_40_1975_2	pesoruum-ruuma	vaskerom
pykeja_bugoynes_29_1975_4	operation*	operasjon	pykeja_bugoynes_24_1975_2	plastrumhinnin	plasttrommehinne (?)
pykeja_bugoynes_37_1975_2	oppet*	åpent	pykeja_bugoynes_22_1975_3	platar*	plater
	oprashuuni -		pykeja_bugoynes_29_1975_3	plyssiä	brus
pykeja_bugoynes_27_1975_2	oprashuun	operasjon	pykeja_bugoynes_32_1975	politik*	politikk
pykeja_bugoynes_20_2009	oprashuunia	operasjon	pykeja_bugoynes_60	poronpassaajat	reinsdyrpassere
pykeja_bugoynes_29_1975_4	oprashuunia	operasjoner	pykeja_bugoynes_27_1975_2	privaattibiilen	privatbil
pykeja_bugoynes_29_1975_4	oprashuunia	operasjoner	pykeja_bugoynes_37_1975_3	prugram*	program(mer)
pykeja_bugoynes_27_1975_2	oprashuuniavdelingissä	operasjonsavdeling	pykeja_bugoynes_30_2009	prukrammia	programmer
pykeja_bugoynes_27_1975_3	orgelia	orgel	pykeja_bugoynes_22_1975_1	prurammit	programmer
pykeja_bugoynes_60	paakari	baker(ovn)	pykeja_bugoynes_60	prykyllä	(på) bruket)
			pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>pröövejä</i>	prøver
pykeja_bugoynes_60	paakarissa	i bakerovnen	pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>prööveä</i>	prøver
pykeja_bugoynes_60	paakaruugn	bakerovn	pykeja_bugoynes_60	pyljongi	buljong
pykeja_bugoynes_60	paakaruun	bakeovn	pykeja_bugoynes_22_1975_3	pyssysport	børse-sport
pykeja_bugoynes_60	paashaan	bask	pykeja_bugoynes_32_1975	real skole*	realskole
pykeja_bugoynes_61	paaski	jolle/bask	pykeja_bugoynes_25_1975	realskola*	realskole
pykeja_bugoynes_60	paaski	jolle/bask	pykeja_bugoynes_30_1975	realskolea	realskole
pykeja_bugoynes_61	paaskiksi	jolle/bask	pykeja_bugoynes_35_1975_1	reäninki	regjering
pykeja_bugoynes_60	paaskilla	jolle/bask	pykeja_bugoynes_28_1975_3	reäninkinäki	i regjering også
pykeja_bugoynes_60	paaskilla	(med) jolle	pykeja_bugoynes_33_1975_3	ringlege*	ringlek
pykeja_bugoynes_60	paaskilla	med jolla	pykeja_bugoynes_33_1975_3	rundlekejä	rundlekere (ringleker?)
pykeja_bugoynes_61	paaskissa	i jolla	pykeja_bugoynes_25_2009	ruta	rute
pykeja_bugoynes_61	paas-veneheissä	jolle/bask	pykeja_bugoynes_40_1975_2	ruta	rute
pykeja_bugoynes_30_1975	parti*	parti	pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>ruumatraktaalissaki</i>	i Roma-traktaten også
pykeja_bugoynes_38_1975_2	parti*	parti	pykeja_bugoynes_60	rynsisty	??
pykeja_bugoynes_34_1975_1	<i>parti*</i>	parti	pykeja_bugoynes_25_1975	räntty	rente

pykeja_bugoynes_25_1975	räntythän	rentene (er) jo	pykeja_bugoynes_22_1975_3	sparkin	sparken (oppsigelse)
pykeja_bugoynes_28_1975_3	samfushuussi	samfunnshus	pykeja_bugoynes_25_1975	spesial skuulia	spesialscole
pykeja_bugoynes_32_1975	sentralisering*	sentralisering	pykeja_bugoynes_37_1975_3	spillefilm*	spillefilm
pykeja_bugoynes_26_2009_1	sentteristä	fra senteret	pykeja_bugoynes_25_1975	spinneri*	spinneri
pykeja_bugoynes_30_2009	sentteristä	fra senteret	pykeja_bugoynes_34_1975_2	spinssemännit	pinsevenner
pykeja_bugoynes_32_1975	serie*	(TV)serie	pykeja_bugoynes_33_1975_2	springi	spring (vann)
pykeja_bugoynes_33_1975_2	shiftiin	skift(et)	pykeja_bugoynes_24_1975_3	staats kyrkassa	statskirken
pykeja_bugoynes_39_1975	shiftillä	på (to) skift	pykeja_bugoynes_30_1975	staattihan	staten (hjelper) jo
pykeja_bugoynes_24_1975_3	shiftiä	shift	pykeja_bugoynes_26_2009_1	stamfushuussissa	i samfunnshuset
pykeja_bugoynes_33_1975_2	shiftiä	skift	pykeja_bugoynes_22_1975_2	staten*	staten
pykeja_bugoynes_33_1975_2	shiftiä	skift	pykeja_bugoynes_22_1975_2	staten*	staten
pykeja_bugoynes_39_1975	shiftiä	skift	pykeja_bugoynes_22_1975_3	statista	fra staten
pykeja_bugoynes_37_1975_1	shlip*	slip	pykeja_bugoynes_34_1975_2	statkyrke*	statskirke
pykeja_bugoynes_37_1975_1	shlippiä	slip	pykeja_bugoynes_22_1975_1	statskirrko	statskirke
pykeja_bugoynes_22_1975_2	sivilarbeit*	sivilarbeid	pykeja_bugoynes_24_1975_2	stiilin	stil
pykeja_bugoynes_34_1975_2	sivilisashuunia	sivilisasjon	pykeja_bugoynes_24_1975_1	student far kurssen*	student-kurs (usikkert)
pykeja_bugoynes_36_1975_2	sjukhusissa	på sykehuset	pykeja_bugoynes_24_1975_1	studentti	student
pykeja_bugoynes_60	sjuukhuus	sykehus	pykeja_bugoynes_34_1975_1	studenttina	som student
pykeja_bugoynes_60	sjyvykhuussii	sykehuset	pykeja_bugoynes_36_1975_1	stydenttiä	studenter
pykeja_bugoynes_60	sjyvykhuussin		pykeja_bugoynes_25_1975	styre*	styre
pykeja_bugoynes_28_1975_3	skolekapell*	skolekapell	pykeja_bugoynes_60	stänghii	på stenger
pykeja_bugoynes_29_1975_2	skolekapell*	skolekapell	pykeja_bugoynes_60	stänghiiks	(kaller dem for) stenger
pykeja_bugoynes_33_1975_2	skolestyr*	skole(ut)styr?	pykeja_bugoynes_37_1975_2	stövsuger*	støvsuger
pykeja_bugoynes_40_1975_2	slangit	slanger	pykeja_bugoynes_40_1975_2	sunnissa	sundet
pykeja_bugoynes_40_1975	sliippi	slipen	pykeja_bugoynes_35_1975_1	svartebörssissäki	på svarteboersen også
pykeja_bugoynes_39_1975	sliippihän	slipen (er jo)	pykeja_bugoynes_22_1975_2	sveissingi	sveisere?
pykeja_bugoynes_37_1975_1	slipen*	slipen	pykeja_bugoynes_34_1975_2	svömmehalle*	svømmehall
pykeja_bugoynes_28_2009	slöitihommaa	sløydgreier	pykeja_bugoynes_39_1975	sydvester*	sydvest-vind
pykeja_bugoynes_26_2009_1	snyrrpiillä	fiskefelle	pykeja_bugoynes_37_1975_1	sykehusin	sykehus
pykeja_bugoynes_20_1975	sokkelaatifavriikissa	på sjokoladefabrikken	pykeja_bugoynes_37_1975_2	sykehusissa	på sykehuset
pykeja_bugoynes_33_1975_1	sovesoffa*	sovesofa	pykeja_bugoynes_38_1975_2	sykesyster*	sykesøster

[illegible]

VEDLEGG 2

Informant	Kjønn	Antall ord	Årstall	Alder	Norske verb	Norske substantiver	Pseudonym
pykeja-bugoeynes_20_1975	F	5174	1975	57 år (1918)	1 (0,02%)	2 (0,04%)	Gro
pykeja-bugoeynes_20_2009	F	5186	2009	91 år	2 (0,04%)	2 (0,04%)	Gro
pykeja-bugoeynes_22_1975	M	7707	1975	22 år (1953)	6 (0,08 %)	57 (0,74%)	Hans
pykeja-bugoeynes_22_2009	M	4503	2009	56 år	0 (0%)	2 (0,03%)	Hans
pykeja-bugoeynes_23_1975	M	2204	1975	41 år (1934)	0 (0%)	0 (0%)	Oskar
pykeja-bugoeynes_24_1975	F	11771	1975	46 år (1929)	2 (0,02%)	29 (0,25%)	Ranveig
pykeja-bugoeynes_24_2009	F	5212	2009	80 år	0 (0%)	12 (0,23%)	Ranveig
pykeja-bugoeynes_25_1975	F	2436	1975	26 år (1949)	0 (0%)	23 (0,94%)	Berit
pykeja-bugoeynes_25_2009	F	6360	2009	60 år	0 (0%)	26 (0,41%)	Berit
pykeja-bugoeynes_26_1975	F	7077	1975	49 år (1926)	0 (0%)	22 (0,31%)	Gunn
pykeja-bugoeynes_26_2009	F	8210	2009	83 år	2 (0,02%)	28 (0,34%)	Gunn
pykeja-bugoeynes_27_1975	F	4033	1975	47 år	0 (0%)	18 (0,45%)	Hilda
pykeja-bugoeynes_27_2009	F	3576	2009	81 år	0 (0%)	4 (0,11%)	Hilda
pykeja-bugoeynes_28_1975	M	5696	1975	45 år	0 (0%)	11 (0,19%)	Rolf
pykeja-bugoeynes_28_2009	M	3996	2009	79 år	3 (0,08%)	2 (0,05%)	Rolf
pykeja-bugoeynes_29_1975	F	10267	1975	46 år	3 (0,03%)	38 (0,37%)	Helene
pykeja-bugoeynes_29_2009	F	5071	2009	80 år	3 (0,06%)	8 (0,16%)	Helene
pykeja-bugoeynes_30_1975	F	3016	1975	49 år	0 (0%)	8 (0,27%)	Sofie
pykeja-bugoeynes_30_2009	F	4975	2009	83 år	1 (0,01%)	15 (0,30%)	Sofie
pykeja-bugoeynes_31_1975	F	762	1975	33 år	0 (0%)	1 (0,13%)	Kristine

pykeja-bugoeynes_31_2009	F	2817	2009	67 år	0(0%)	7 (0,25%)	Kristine
pykeja-bugoeynes_32_1975	M	2960	1975	X år	2 (0,07%)	32 (1,08%)	Helge
pykeja-bugoeynes_33_1975	F	8492	1975	44 år	14 (0,16%)	35 (0,41%)	Eva
pykeja-bugoeynes_34_1975	M	3591	1975	23 år	3 (0,08%)	67 (1,87%)	Ola
pykeja-bugoeynes_35_1975	M	9210	1975	32 år	2 (0,02%)	25 (0,27%)	Ragnar
pykeja-bugoeynes_36_1975	F	2352	1975	28 år	0 (0%)	11 (0,47%)	Stina
pykeja-bugoeynes_37_1975	F	3696	1975	23 år	23 (0,62%)	53 (1,43%)	Marta
pykeja-bugoeynes_38_1975	M	5454	1975	18	0 (0%)	33 (0,61%)	Olaf
pykeja-bugoynes_39_1975	M	960	1975		0 (0%)	14 (1,46%)	Olaf
pykeja-bugoeynes_40_1975	F	3562	1975		7 (0,20%)	38 (1,07%)	Sunniva
pykeja_bugoynes_02	F	607*	2007	81 år	10	37	Ragni
pykeja_bugoynes_01	F	7770	2007	89 år	0 (0%)	0 (0%)	Lise
pykeja_bugoynes_60	F	12971	1988	ukjent	104 (0,80%)	90 (0,69%)	Helga
pykeja_bugoynes_61	M	2859	1988	ukjent	7 (0,24%)	11 (0,38%)	Hans

VEDLEGG 3

Søknad om tilgang til Ruija-korpuset (godkjent 26.11.2016)

Navn: Kaisa Grimsby Leskinen

Institusjonstilhørighet (universitet eller høyskole): NTNU

Adresse: Prinsens gate 10 A

E-post (jobb): kaisagrimsbyleskinen@gmail.com

1. Jeg lover å bruke Ruija-korpuset utelukkende for akademiske, ikke-kommersielle formål.
2. Jeg lover å ikke distribuere materiale, men kun bruke det i egen forskning.
3. Jeg lover å la passordet mitt være strengt personlig, og vil ikke distribuere det videre til noen person eller institusjon.
4. Jeg vil alltid referere skikkelig til korpuset med navn og internettadresse i alt jeg skriver hvor korpuseter brukt, både når det gjelder publiserte og upubliserte tekster.

Målet for prosjektet:

Master i nordisk ved NTNU. Har ikke formulert et helt klart mål, men et overordnet mål er å se på språkutviklingen til kvensk. Muligens se på bruken av partitiv, eller kanskje se på bruken av lånord fra norsk.

Relevans for lektoryrket

I denne masteren har jeg skrevet om språkkontakt mellom norsk og kvensk i Nord-Norge. I arbeidet med denne masteren har jeg oppdaget at det er svært mange jeg kjenner som ikke vet hva kvensk er, hvor kvenene bor nå og hvorfor de er en nasjonal minoritet i Norge. Dette har gjort det enda mer viktig for meg å skrive denne masteren og å lære mer om denne folkegruppa som få husker navnet på etter at de er ferdige på skolen – for kanskje har de aldri lært det på skolen? Kvenene ble, i likhet med samene, grovt undertrykt under den norske statens fornorskningsspolitikk. Fornorskningsspolitikken var et resultat en voksende nasjonalromantikk og tanken om at språket skulle samle folket stod sentralt i store deler av Europa. Ett språk – ett folk! Problemet i Nord-Norge var at befolkningen ikke var énspråklig, og både samene og kvenene hadde et annerledes levesett enn nordmenn i sør. Fornorskningsspolitikken varte fra midten av 1800-tallet og frem til rett etter andre verdenskrig. Det var særlig i skolen at denne politikken gjorde seg synlig. Staten kunne ikke bestemme hva folk skulle gjøre i hjemmene sine, men hva som skjedde på skolene hadde de mer kontroll over. Fra 1889 var det påbudt at all undervisning i norsk skole skulle skje på norsk, uavhengig av elevmassen. Dette påbudet ble stående i 70 år, frem til 1959, men etter dette var det fortsatt en del lærere som nektet barna å snakke noe annet enn norsk på skolen.

Som både norsk- og historielektor ser jeg det som uhyre viktig å lære ungdom i skolen om Norges mørke fortid som undertrykkere av minoriteter. Verden i dag er full av eksempler på at historien alt for lett kan gjenta seg. En altfor høyrevridd vind blåser gjennom Europa, og vi står i fare for å bygge murer i stedet for broer, særlig mellom majoritet og minoritet. Dette fikk en gang i tiden graverende konsekvenser i Nord-Norge: Svært få av kvensk og samisk avstamning snakker kvensk eller samisk i dag, og flere av de nasjonale minoritetsspråkene står i fare for å dø ut. Forskning på disse språkene kan bidra til å heve statusen deres.

I tillegg til den politiske viktigheten av dette temaet, har også det faglige innholdet stor relevans for norsklektoryrket. Språkkontakt er et fenomen som påvirker alle, enten det er gjennom et annet morsmål eller fordi man har engelsk og andre fremmedspråk på skolen. Mange har nok en forutinntatt holdning om at norsklærere og språkforskere ønsker å bevare norsk slik det er i dag.

Det er i utgangspunktet et vanskelig syn å ha, ettersom alle språk er i kontinuerlig utvikling. I tillegg er det spesielt viktig å kunne anerkjenne viktigheten av tospråklighet og bygge opp under ungdommers stolthet rundt språkmangfold. Ved å ha vitenskapelig kunnskap om språkkontakt og hvordan dette kan påvirke tospråklige ungdommers språk, kan man være en bedre rustet norsklærer for dem som trenger ekstra oppfølging.